28, 29, 30 i 31 agost

Festa Major

2023 Sant Hilari Sacalm

Font Vella
El Agua de tu Vida

NATURAL MINERAL WATER • AIGUA MINERAL NATURAL • EAUX MINERALE NATURELLE
FONT D'OR
Sant Hilari Sacalm (Girona)
AIGUA MINERAL NATURAL

Logística · Magatzems · Transports
MORAGAS
moragas.com

bp
Estació Servei Sant Hilari
the ultimate
Ps Font del Cirerer, 43
Tel.: 972 872 030 - Fax: 972 868 168
17403 Sant Hilari Sacalm (Girona)

Font Vella
Hotel Balneari
Sant Hilari Sacalm • Girona

Alum NET
P. I. Can Patalina. C/ Estany, 24
Malgrat de Mar 08380
Tel.: 93 765 31 51
Mòbil.: 615 39 21 46
www.alumnet.cat

Diputació de Girona

Ajuntament
de Sant Hilari Sacalm

CONCURS IL·LUSTRACIÓ PORTADA PROGRAMA FESTA MAJOR

1er PREMI a portada:
«Tots els colors de la festa» de Marta Manuel López
2on PREMI a la contraportada:
«Carretons Guillats» d'Abigaïl Peña Piqueras
Premi il·lustació Infantil:
«Correfoc» d'Adrià Moragas Alemany *----> a l'última pàgina*

Programa de festa Major de Sant Hilari Sacalm 2025
*— **Coordinació i edició**: Regidories de Cultura i de comunicació de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.*
*— **Disseny gràfic i maquetació:** Vilabsurda Comunicació Ltd. (www.vilabsurda.cat)*
*— **Impressió:** Gràfiques Montseny. — **D.L GI:** 830-2021*

SALUTACIÓ

Jordi Rotllant i Cors

Benvolguts hilariencs i hilarienques,

Un any més, quan s'acaba l'agost i l'estiu obre les portes a la tardor, a tornar a emprendre la rutina i tornar als llocs de treball després de la parada de vacances, Sant Hilari ens brinda l'oportunitat de celebrar la Festa Major. Aquests seran dies de retrobada, d'activitats per a tothom, per grans i petits. Seran dies, sobretot, d'alegria i compartir amb familiars i amics aquest ambient festiu que es respira pels carrers i places del nostre poble. Aparquem, per uns dies, les cabòries i problemes que durant l'any ens han preocupat de la feina i les obligacions del dia a dia. Gaudim i celebrem els èxits d'aquest any que en aquestes dates podem fer-ne balanç. De les notes dels fills, dels bons resultats a la feina, dels nous projectes i d'aquella proposta innovadora que ha acabat essent una realitat.

Al poble, ha estat un any en què s'han acabat les obres de la residència i han començat les del pavelló. Un any que, just acabar aquests dies de festa, tindrem línia de bus regular a Vic. Un any, però, que ens ha tornat a demostrar que malgrat la feina, el poble només pot avançar de la mà de tots i cada un de nosaltres. Del nostre compromís amb el medi, l'entorn i el municipi. De què tot és per a tots. Els carrers, les places, els parcs i aquests dies, les activitats i la Festa Major. L'Ajuntament emprèn i lidera cada una de les accions que volen millorar la vida de tots nosaltres, però només seran una realitat si tots nosaltres hi creiem i hi participem. Aquests pròxims dies en seran un clar exemple.

Sant Hilari sortirà al carrer per fer-se seva la Festa Major. Cada una de les activitats que des de les moltes entitats, des de les regidories de Festes i Joventut, des de la brigada municipal, vigilants municipals o personal de l'ajuntament s'han organitzat i preparat, seran un èxit per la implicació i participació de tots i cada un de nosaltres. Vull agrair, doncs, a tothom qui des de fa molts mesos i de manera molt especial aquests dies destinaran temps i esforços perquè Sant Hilari i la seva gent gaudeixi de la programació i el bon ambient que és la Festa Major. I agrair també a tots els hilariencs i hilarienques i persones que ens visitaran aquests dies per l'entrega, ganes i voluntat de fer que siguin realment de festa i convivència. Una mostra més que junts, fem les coses millor. De què la Festa Major i Sant Hilari és de tots els hilariencs i hilarienques i que aquests dies són per celebrar-ho.

Us desitjo una molt bona Festa Major!!!

índex

Salutació de l'alcalde	1
Pregó 2024 - 50 anys del Moto Club	3
Beca Ajuntament i Òmnium Cultural: Les guerres carlines	7
El Racó d'en Xavi Clos	14
Fotos que fan història	18
Comiat a en Vadó Gispert	20
La banca abans dels bancs	22
2139 km, de Sant Hilari a Mauthausen	27
+ fotos que fan història	29
Fa 50 anys	30
Fa 100 anys	32
Joaquim Garriga, fotògraf i retratista	34
Maria Planas Massaneda	37
Fotos activitats 24/25	38
Programació Festa Major 2025	42
Racó de poesia	44
Crim 1921	45
El llegat d'Antoni Rossell Terris	46
Guardonats	48
Escoles	50
Entitats	54
Meteorologia	77
Telèfons d'interès	78
Col·laboradors	79

PREGÓ

EL MOTO CLUB FA 50 ANYS

Durant 50 anys l'entitat hilarienca ha organitzat tota mena d'activitats i ho celebra fent el pregó de la Festa Major de l'any 2024

Bona tarda a tothom! I moltes gràcies per acompanyar-nos.

En primer lloc, volia comentar-vos que quan ens van proposar de fer el pregó em vaig espantar una mica... no ho vaig veure clar. De fet, no el volia fer.

Però després de pensar-hi... per què no? El Moto Club té prou història per representar una part del poble, i una part prou gran ja que és una entitat en què hi ha passat molta gent durant aquests anys i tots ells porten una mica el sentiment del Moto Club Sant Hilari a dins. A més, qui no ha tingut una moto a casa? Sigui del tipus que sigui...

Com a entitat, som una associació una mica peculiar, ja que durant aquests 50 anys no ens hem guiat per un calendari de coses a fer i a repetir cada any. S'han organitzat tota mena d'activitats, curses de tots els tipus, i amb grans dosis de passió. Només hem necessitat una mica de sorra i uns litres de benzina per aixecar una mica de pols.

Com a totes les entitats, hem viscut moments de tot, molts de bons i d'altres de no tant però ja se sap... èpoques en què hem sigut una bona colla i les coses fluïen soles i èpoques amb un nombre més reduït de gent on fer activitats costava una mica més.

Però de totes les coses que es fan... sabeu quina és la que més m'agrada? Doncs quan organitzem sortides per anar a veure les curses del mundial d'MX o del Motocròs de les Nacions. Aquí, permeteu-me que obri un parèntesi dirigit als que porteu la passió del món del motor a dins, creieu-me que és una cosa que heu de fer almenys un cop a la vida, l'espectacle i l'ambient són espectaculars!

Com us deia, cada any intentem fer una sortida internacional per gaudir de curses de primer nivell mundial, a vegades costa coincidir, quadrar dates o disponibilitats, però intentem fer-ho i ho anem mantenint. Hem viatjat gairebé per tot Europa i tenim pendent i ens il·lusiona "creuar la bassa", poder anar als Estats Units... i més ara que hi tenim a un pilot de "La Plana" que ens abandera, en Guillem Farrés, que està competint al campionat AMA de Cros i Supercròs en nom del Moto Club Sant Hilari!

Qui ho hagués dit fa 50 anys que el nom del Moto Club Sant Hilari arribaria a terres tan llunyanes i potser menys i tot el de tenir l'honor de fer el pregó de la nostra Festa Major!

Jo crec que el Moto Club no hauria arribat als 50 anys d'història, o almenys tal com el coneixem ara, sense poder gaudir d'un circuit, el Circuit dels Cortals! Per això volíem fer un reconeixement a en Jaume Masó que el va crear per iniciativa pròpia. En Ramon i en Quico sempre expliquen que un dia, esmorzant als Cortals, en Jaume se'ls apropà i els hi va dir: "nois, voleu que us faci un circuit aquí dalt?"... ja us podeu imaginar quina va ser la il·lusió d'aquella colla de nois i quina va ser la resposta.

Arribats a aquest punt, seria interessant també conèixer una mica més

com va néixer l'entitat "Moto Club Sant Hilari". Era l'any 1974... què us sembla si li preguntem al fundador?

TETI SERRAS! ACOSTA'T CAP AQUÍ QUE ET FAREM UN PARELL DE PREGUNTES:

Teti, com se't va acudir de fundar un Moto Club? Hi havia molta afició a les motos al poble en aquell moment?

Estem parlant de l'any 1974, ara fa 50 anys. Jo aleshores tenia 20 anys i havia muntat un taller de motos que es deia MOTOS SERRAS, situat a can Poldo. D'aquí ve que m'interessés per les motos, per organitzar competicions i fundar un Moto Club.

Vam començar amb els germans Carrillo, les primeres curses que vàrem organitzar eren les "pujades en costa", entre elles una al Borrell. Hi van participar motos de TT i cros. En aquells moments les marques més conegudes eren Cabra, Montesa i Poulsen. La marca Ossa també feia unes motos que eren molt utilitzades.

També recordo que vam organitzar un trial. Jo aleshores tenia un R6 que utilitzàvem per marcar el circuit. Ens moviem per la riera del Soler, la riera font picant i passatges sota Sant Miquel de les Formigues. Vam tenir una gran participació.

Aleshores era tot molt més senzill, sense tants permisos com ara.

Eren anys que Sant Hilari tenia bona economia i les famílies tenien possibilitats de comprar motos als fills per fer cros o trial... Així va néixer l'afició per les motos.

Nosaltres no vàrem aconseguir tenir un circuit de cros, fet molt important per la continuïtat del Moto Club.

Volia agrair a tots els que van continuar la tasca que nosaltres vam iniciar. És un gran honor poder celebrar avui els 50 anys.

Moltes gràcies, Teti! Realment, com dèiem abans, si en aquell any 74 t'haguessin dit que l'entitat perduraria 50 anys, que estaríem representants als Estats Units, que faríem el pregó... potser no t'ho hauries cregut.

Bé, recuperant el fil de la història... Pel que hem pogut esbrinar, perquè la memòria després de 50 anys costa, es va posar al capdavant en Quico Ripoll, que fou el primer "president".

QUICO! ACOSTA'T CAP AQUÍ QUE ENS FARÀS 5 CÈNTIMS D'AQUELLS INICIS:

Amb tu de president, es van organitzar les primeres curses de motocròs, com va anar?

Bona tarda, Les primeres curses van ser una mica, pirates... ja que no teníem permís, no teníem el club ben fundat. Sort en vam tenir d'en Jaume que ens va donar molta força per tirar endavant. Guardo bon record d'aquelles primeres curses, i és cert que es continuava fent algun tram d'amagat, curses americanes...

En Jaume va fer el circuit, és cert que tu vas ser el primer d'estrenar-lo?

Sí, jo vaig estrenar el circuit amb una moto Cabra que vaig anar a buscar a Girona. Era entre setmana, un dia que estaven fent el circuit, i després de treballar vaig anar-hi. Ja estava pràcticament acabat... Vaig fer la primera volta al circuit. Un honor estrenar-lo i tant de bo duri molts anys més.

Recordes alguna anècdota?

N'hi ha moltes, però la més divertida és que una vegada volíem fer una cursa americana (és una cursa de persecució). Volíem fer-la al camp de futbol, però ens ho van denegar i l'argument va ser que les motos portaven "el tètanus" i per això no es podia fer al camp de futbol.

Quico, l'ànima d'un circuit són les curses! Vosaltres en vàreu ser uns pioners i gràcies a la feina feta per la vostra generació, la gent del poble i també els de fora, les van poder gaudir. Aquest fet segur que va ser molt important per crear afició al motociclisme al nostre poble.

Després de "l'era" Quico... una persona que ja hi era (de fet és qui més anys porta al Moto Club i probablement l'hilarienc que més anys porta enfilat sobre la moto). És una de les persones amb l'amor incondicional més gran que jo he conegut cap a l'esport del motocròs. Parlar de motos al poble és parlar d'en Ramon Valls.

RAMON, VINE CAP AQUÍ... QUE TU N'HAS DE TENIR UNES QUANTES PER EXPLICAR:

Ramon, com vares entrar al món de les motos?

Jo tenia 6 o 7 anys i vivia al Serrat i molts dies baixava al Pla del Campaner perquè el meu pare em pugés amb moto. Als 14 anys ja havia anat a veure curses i a partir dels 15, quan vaig treballar, el primer que vaig fer va ser comprar una moto. La primera cursa de motocròs la vaig fer amb 17 anys i va ser a Joanet.

Ha costat mantenir el Moto Club tots aquests anys?

Al principi, va ser molt dur. Recordo que anàvem a buscar trofeus a les botigues, i et trobaves amb respostes de tota mena. Moltes vegades hi haviem de posar calés nosaltres de les nostres butxaques per poder fer les primeres curses, però tot va anar evolucionant i cada vegada hi va haver més afició, cada vegada més gent va venir a ajudar.

Amb tu Ramon de president, va succeir un fet molt important: la legalització del circuit. Ho recordes? Van ser feixucs els tràmits administratius?

Això va ser l'any 2002 i 2003 i va ser un punt d'inflexió. No sé si sense aquesta legalització el club ara hi seria. L'ajuntament d'aquell moment, amb en Robert Fauria d'alcalde, però amb tota l'oposició es va fer pinya per impulsar la legalització, i amb la feina d'en Màrius, del secretari, que va ser espectacular. Un any de feina, i que d'allà va sortir el comentari de "és més complicat legalitzar un circuit que una central nuclear".

En Ramon, el 2006 i després d'una bona colla d'anys deixa la presidència i cal un relleu. Aquest costa d'arribar, ja que tots sabem que estar al capdavant d'una entitat comporta molta feina, molt de temps d'hores personals, implica un gran compromís i no està exempt de responsabilitats.

En aquella etapa en Jordi Solà fa les funcions de president. Ell ja feia uns anys que estava al Moto Club i certament ens va ajudar en un moment en què calia mantenir l'entitat.

I després, un altre Jordi, en aquell temps en teníem uns quants de Jordis al poble...

En Jordi Jiménez, una persona de qui vull subratllar la seva seriositat a l'hora de fer les coses. Ell va aportar la seva professionalitat. Des d'aquell moment el Moto Club va començar a funcionar d'una altra manera, com una entitat seriosa i ordenada. No és que no ho fos, però el context del moment requeia d'adaptar-nos a uns "nous temps", especialment en els temes relatius a la seguretat, i la seva aportació va permetre al Moto Club consolidar una evolució que era necessària.

Després del gra de sorra que va posar en Jordi, va arribar en Josep Maria Reixach.

Amb en Josep M. hem viscut l'època amb més integrants i pilots del Moto Club. Eren temps de bonança econòmica (és un factor influent ja que el Motocròs és un esport car). Un fet a destacar que també hi va ajudar va ser la creació d'Accema, una associació paral·lela a la Federació (FCM) que va aconseguir fer reviure el Motocròs amateur català i que, a més, va coincidir amb l'eclosió del nostre pilot, en Gerard Salavedra, que ho estava fent molt bé al Campionat d'Espanya. La suma de tots aquests factors i per descomptat el caràcter i ganes que hi va posar en Reixach van permetre que gaudíssim d'una de les etapes més apassionades d'aquests anys.

JOSEP MARIA, APROPA'T QUE COMPARTIREM BONS RECORDS:

Quin diries que és el millor record que tens d'aquell temps?

De records n'hi ha molts, bons i dolents... deixarem estar els dolents. De bons, primer el grup humà que vam reunir, pocs clubs el tenen. Després les sortides a l'estranger per veure motocròs i, després de molt temps incert, vam poder tornar a fer carreres. Fins ara. I com deia, el grup humà de la junta que recordaré sempre i em fa sentir molt orgullós.

Moltes gràcies, Josep Maria. Realment va ser un plaer compartir aquelles vivències i penso que el teu tarannà hi va fer molt.

A en Reixach, després de 7 anys, també li arriba el moment de fer un pas al costat. Una mica com en Solà. En aquella etapa en Toni Juvanteny ens

ajuda a mantenir l'entitat, una persona que va estar molts anys al Moto Club.

El 2013, jo, Jordi Puig, agafo el relleu i assumeixo la presidència fins al dia d'avui.

Per mi, el vincle amb el Moto Club comença amb les reunions dels divendres al Tívoli. Jo tenia 14 anys i una passió immensa per les motos... Segurament, com tants altres nois de la meva edat, vaig descobrir aquest esport inspirat pel bon ambient i afició que es respirava al nostre poble (suposo que és una bona prova de la tasca ben feta per l'entitat durant tots aquells anys).

D'això ja fa 30 anys, és pràcticament tota una vida girant al voltant de les motos i del Moto Club. Veure que ara els meus fills porten la samarreta amb el logo del Club, sincerament, "em mola molt" i compensa tots els moments que puguin haver costat de pair.

Actualment, som un grup que també hi hem dedicat molts anys de la nostra vida, sempre gaudint de la nostra passió. Hem tingut algun reconeixement. Per exemple, els tres darrers anys i de forma consecutiva, la Federació Catalana de Motociclisme ens ha guardonat com a millor entitat organitzadora de curses de la Lliga Catalana d'MX.

Realment, penso que aquest és el veritable sentit que tenim les entitats: el de mantenir l'activitat que ens apassiona, el de fomentar els seus valors, el d'il·lusionar a les futures generacions del nostre poble i entorn i, sobretot, compartir experiències amb altres persones que creen amistats que són per tota la vida.

50 anys donen per molt i es fa difícil explicar-ho tot sense deixar-se cap agraïment pel camí, però no vull acabar sense donar les gràcies molt especialment a:

Totes les famílies, per la seva implicació i paciència. Per exemple, a les parelles dels membres del Moto Club que anys enrere portaven un pes molt important amb el cronometratge de les curses (us asseguro que és un llauna...). O ara, en el meu cas i també en algun altre, el temps que aquesta afició a les motos ens resta d'hores en família i d'estar a casa.

També vull agrair la part dels integrants del Moto Club de fora de Sant Hilari: els de Manlleu, Tona, Santa Coloma, Sant Bartomeu del Grau i Llagostera. Ells hi són des de fa dècades, amb ells hem compartit moments inoblidables i la seva ajuda i predisposició han sigut imprescindibles durant el camí recorregut.

Als nous integrants que han entrat quan jo he estat president, que han aportat aire fresc al Club.

A Motos Villegas i Ausió per cedir-nos aquestes dues precioses motos que tenim avui aquí a dreta i esquerra de l'escala: una Ossa del 1974 i una Yamaha del 2024 que representen d'una forma molt visual com han canviat els temps en aquests 50 anys.

A tots els que, d'una manera o altra, han posat a disposició les seves hores i il·lusions al servei del Moto Club Sant Hilari durant tots aquests anys.

A l'Ajuntament, per donar-nos l'oportunitat de fer el pregó.

I per no allargar més, que 50 anys donen per molt, acabem aquí. Esperem no haver-nos fet massa pesats...

Salut, gas al ferro, i molt bona Festa Major!

Beca de l'Ajuntament de Sant Hilari i Òmnium Cultural

Les guerres carlines (1833–1875), un patrimoni per explicar

Jaume Busquets Artigas

General Savalls i el brigadier Huguet, - Foto cedida per l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany (ACPE180-10-N-4025)

Segons explica Josep Pla en el llibre Un senyor de Barcelona : "Puget m'ensenya un retrat fet a Sant Hilari de Sacalm l'any 1873. En el centre hi ha Savalls amb el seu vestit de vellut ribetejat (...). A la seva dreta hi ha el brigadier Huguet; a l'esquerra, el comte de Campany. En el grup es veu el comte de Bonald (...), Vila de Prat i altres elements destacats del seu Estat Major. Emmarcant el grup, munten la guàrdia dos trabucaries armats (...).

Òmnium Cultural Selva Interior i l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm han convocat per cinquè any consecutiu la beca per escriure un article sobre Sant Hilari i ser publicat al Programa de Festa Major. En **Jaume Busquets Artigas** n'és el guanyador amb el seu article sobre l'impacte arquitectònic de les tres guerres carlines a Sant Hilari.

Rosa Andreu, responsable de l'arxiu; Quimi Sarqueda, representant d'Òmnium Cultural ; el guanyador de la beca, Jaume Busquets i el regidor de Cultura, història i patrimoni, Jordi Moragas.

Introducció

La 5a Beca de Recerca de Sant Hilari Sacalm 2025 analitzarà el patrimoni material que va deixar empremta durant les tres guerres carlines a Sant Hilari Sacalm al segle XIX. Aquests conflictes tingueren una notable incidència a diverses comarques catalanes, especialment a la Selva. La feina de tot historiador és separar el gra de la palla. La recerca, feta a través de les hemeroteques digitals, m'ha proporcionat pistes que han permès aprofundir en el tema d'aquest treball. Això m'ha portat a investigar en arxius on es podria custodiar documentació relacionada amb aquests fets. La població de Sant Hilari, per la seva situació estratègica i el seu entorn forestal, esdevingué un espai clau en el desenvolupament d'alguns d'aquests episodis. L'estudi pretén recuperar aquest llegat sovint oblidat i posar-lo en valor com a part del patrimoni històric local.

Marc històric: les guerres carlines a Catalunya

Les guerres carlines van ser tres conflictes civils que van tenir lloc a Catalunya durant tot el segle XIX, amb una forta incidència a tot el territori. Enfrontaren els defensors del carlisme —partidaris d'un model absolutista, tradicionalista i foralista— amb els liberals, que buscaven una monarquia constitucional, reformes liberals i un model centralista de govern. Aquestes guerres no només van marcar profundament la política i la societat del moment, sinó que també van deixar una empremta duradora en la memòria històrica de Catalunya.

La Primera Guerra Carlina (1833–1840) va esclatar arran de la mort de Ferran VII i la disputa successòria entre Isabel II (recolzada pels liberals) i Carles Maria Isidre de Borbó (recolzat pels carlins). A Catalunya, el conflicte es va manifestar sobretot a les zones rurals i muntanyoses, on el carlisme trobava més suport.

La Segona Guerra Carlina (1846–1849) és coneguda com la Guerra dels Matiners. Va tenir una naturalesa més regional, amb un fort arrelament al Principat. Es caracteritzà per un caràcter més reduït que a la Primera Guerra Carlina. Tot i ser més breu, va implicar una mobilització significativa a diverses zones de Catalunya, entre elles les poblacions selvatanes.

Finalment, la Tercera Guerra Carlina (1872–1876) va coincidir amb un període d'inestabilitat política a Espanya marcat pel sexenni revolucionari, la primera República, etapa amadeista i la Restauració borbònica. Tot i que els carlins comptaven amb una organització més sòlida que en els conflictes anteriors, van ser finalment derrotats. Tanmateix, la seva influència i ideologia es mantingueren fins al cop d'estat de 1936.

Sant Hilari Sacalm: un espai estratègic

Les tres guerres carlines van deixar una empremta profunda, tant material com immaterial, arreu de Catalunya. A Sant Hilari Sacalm, aquest llegat pren una dimensió particular gràcies a la seva ubicació estratègica i al paper que hi va jugar com a punt de control i resistència.

El patrimoni material —recuperat a través de la documentació militar i administrativa— ens permet reconstruir una seqüència cronològica contínua de fortificacions, ocupacions i adaptacions urbanes, per les necessitats bèl·liques de cada moment històric, des de la Primera fins a la Tercera Guerra Carlina.

D'altra banda, el patrimoni immaterial conserva elements igualment rellevants. Un exemple destacat és la memòria associada a la Casa Rovira —actualment l'oficina de turisme—, que fou utilitzada com a reducte defensiu durant la Primera i la Segona Guerra Carlina. Aquesta funció militar, confirmada per documents conservats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i per les reclamacions posteriors del seu propietari, a causa d'aquesta recerca formarà part d'aquesta memòria local i vincula l'edifici actual a un episodi clau del passat bèl·lic de la vila. Tot això ens transporta directament la població actual amb l'empremta viva d'aquells conflictes.

Patrimoni material: fortificacions, plànols i espais físics

Durant les tres guerres carlines, Sant Hilari Sacalm fou un escenari estratègic i recurrentment fortificat. Aquest passat bèl·lic ha deixat empremta en el patrimoni material, tant pel que fa a les estructures defensives documentades com als canvis en la trama urbana.

En el context de la Primera Guerra Carlina (1833–1840), un document clau és el plànol militar del 26 de juny de 1836, conservat a la Cartoteca Militar de Madrid, elaborat per l'enginyer Joaquim Barraquer i Llauder[1]. El plànol mostra una proposta defensiva complexa: tancament de camins d'accés (Osor, Santa Coloma, Arbúcies i Viladrau), creació de dos accessos vigilats, espitlleres a les façanes, i un reducte a la Casa Rovira, protegit per tambors. El cost de l'obra s'estimava en 30.486 reals i 6 maravedisos[2]. L'enginyer destacava la posició estratègica de la vila, tancada per muntanyes i travessada per una riera.

Les obres defensives van ser sufragades en gran part per les aportacions dels pobles del voltant[3], fet que demostra el caràcter comunitari i regional del projecte militar. A més, la proposta inicial preveia l'enderroc d'algunes cases properes a la Casa Rovira per ampliar la zona de seguretat. Tanmateix, la pressió dels veïns va evitar la demolició d'aquests habitatges. Sabem

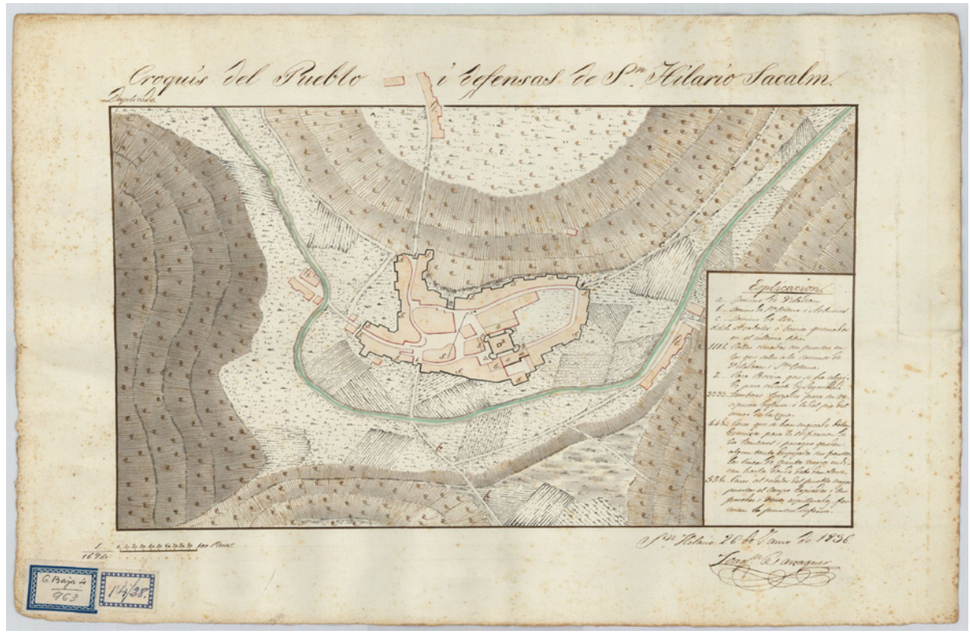

Plànol militar de la població de Sant Hilari Sacalm fet el 26 de juny de 1836

també, gràcies a la documentació, que la Casa Rovira disposava d'una torre superior amb espitlleres, avui desapareguda, que la convertia en un autèntic bastió defensiu dins el nucli urbà i que podia vigilar els camps que voltaven la població primigènia d'aquella època.

Aquesta obra, tanmateix, va ser presa pels carlins només deu dies després, tal com relata la Gaceta Oficial de España (5 de juliol de 1836): "[...] y los obligó a guarecerse en San Hilario, cuya fortificación ha sido tomada por asalto, quedando en poder de los carlistas 700 prisioneros.". Aquest fet confirma tant la construcció com la seva ràpida conquesta i destrucció (1837). En aquell període el destacament militar existent va abandonar precipitadament el punt fortificat de Sant Hilari Sacalm. Aquesta actuació sembla que va ser molt criticada, ja que un cop acabada la guerra, el màxim responsable va ser encausat, jutjat per aquests fets i condemnat a un any d'arrest. Aquest fet reflecteix la gravetat amb què es va valorar la pèrdua d'un enclavament tan estratègic.

Durant la Segona Guerra Carlina (1846–1849), no es va reconstruir la fortificació anterior. Un document militar-administratiu consultat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (1841) afirma amb claredat: "no existe ninguna fortificación"[4]. La memòria d'aquest espai perviu en els litigis posteriors. Per exemple, en una carta signada el 22 de juliol de 1850 des d'Hostalric, Salvador Costa, el que pensem que era el propietari, reclama a l'exèrcit la Casa Rovira, anteriorment utilitzada com a reducte. També hi ha proves de presència militar a cases particulars de Manel Berneda i Josep Costa durant el 1852 (per cert, segons consta en la documentació que hem pogut llegir, en un estat tan deteriorat que la tropa no hi podia viure i sembla que fins i tot la volien arreglar). Aquestes dades provenen dels lligalls consultats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó[5].

Tot i la destrucció formal de la fortificació, l'activitat bèl·lica no cessà. Una carta publicada a El Español (20 de setembre de 1847) narra un nou atac: "[...] el destacamento de S. Hilario Sacalm [...] se defendían con tesón a pesar de que les habían prendido fuego a la casa por tres distintos puntos." Això podria indicar que restaven encara elements defensius reutilitzats o improvisats al nucli urbà.

La Tercera Guerra Carlina (1873–1876) comportà una nova etapa constructiva. Aquesta vegada es projectà una fortificació central amb dos reductes, al voltant de l'església, la rectoria, l'ajuntament, una fonda i una fleca. També es tapiaren finestres i s'obriren espitlleres a la torre de l'església. La documentació parla de termes com "murs espitllerats", "fossos" i "tambors". L'obra fou ràpida (dues setmanes) i costà 1.700 pessetes.

Dos informes conservats, datats del 24 de gener i l'11 de febrer de 1873, permeten conèixer amb detall l'abast d'aquestes obres. El primer documenta l'arribada a la vila del 1r Regiment d'Enginyers (2n Batalló, 4a Companyia), format per efectius del Batalló de Caçadors de Manila, així com unitats del Regiment d'Infanteria de Saboya núm. 6 i del Regiment d'Infanteria de Toledo núm. 14. A més, revela la participació directa de la població local: transportistes com Àngel Bagués, Francesc Moragues, Josep Ripoll, Simó Puig i altres hi col·laboraren amb carretes, mentre que fusters i paletes com Joan Julià, Jaume Duran, Francesc Pladevall, Salvador Rossell i Ramon Bruguera van intervenir en les tasques de construcció. Les jornades es descriuen amb precisió, incloent-hi els materials utilitzats: 6.500 maons gruixuts i 400 de prims, 40 quarteres de calç, i gran quantitat de fusta que s'ha de fer servir durant els treballs de fortificació (bigues, biguetes, taulons) i ferratges com claus i puntes de París. Tot estava estipulat amb preus i tarifes convingudes. El segon informe, més concís, confirma i complementa aquesta informació: redactat pel capità encarregat de les obres de fortificació de Sant Hilari i Viladrau, prové de la Divisió d'Operacions de Girona i enumera detalladament les feines executades i els recursos emprats.

Amb el final del conflicte, l'ajuntament demanà a les autoritats militars permís per enderrocar part dels tambors que obstruïen la circulació als carrers León i Bartoldi, amb la condició de conservar el material per a futures emergències. L'enderroc del tambor de l'església es justificà per millorar la ventilació i acollir millor els forasters que venien a prendre les aigües termals, ja que només es podia fer missa dues vegades per setmana per manca de clergat. Aquestes fonts provenen de la documentació consultada a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i del Diario de Palma (28 d'agost de

1 - Militar que va néixer a Sant Feliu de Guíxols (Girona), 14-XII-1796 – Barcelona, 20-XI-1877. Mariscal de camp i científic, procedent del Cos d'Enginyers.
2 - Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), Secció Diversos, Comandancia de Ingenieros, lligall 546, Registre 2230, (1841-1875), sd
3 - ACA, Secció Diversos, Comandancia de Ingenieros, lligall 546, Registre 2230, (1841-1875), sd
4 - ACA, Secció Diversos, Comandancia de Ingenieros, lligall 546, Registre 2230, (1841-1875), sd
5 - ACA, Secció Diversos, Comandancia de Ingenieros, lligall 515, Registre 1982, (1850-1876) sd o també a ACA, Secció Diversos, Comandancia de Ingenieros, lligall 546, Registre 2240, (1873-1875) sd
6 - Hi ha un fitxa tècnica d'aquesta casa en el volum III , pàgina 54 de les fitxes sobre el Patrimoni de la Selva, inventari històric, artístic i arqueològic dels municipis de la comarca. Editat pel Consell Comarcal de la Selva, 1999.

1855), que ja mostrava un clima de pau incipient. Durant la Tercera Guerra Carlina (1872–1876), Sant Hilari Sacalm també va comptar amb un hospital de campanya situat a la casa de pagès el Soler de Monsolís[6], inclòs dins la xarxa sanitària carlina[7] i que atenia ferits de tots dos bàndols[8] ja que s'havia signat un acord sobre el tractament dels soldats malalts i ferits. Aquest acord es va formalitzar al Quarter General de Súria el 13 de febrer de 1875, i fou subscrit pels màxims responsables dels exèrcits: per part carlina, Rafael Tristany, i per part de l'exèrcit reial, el tinent general Arsenio Martínez Campos. Aquesta organització sanitària carlista va ser impulsada per l'associació La Caridad que donava suport a la creació d'aquesta infraestructura sanitària en el territori on el carlisme tenia molta presència.

L'hospital del Soler, encara ara hi trobem espitlleres en la façana, és un exemple de la logística humanitària d'aquell conflicte i destaca com un dels diversos hospitals habilitats arreu del territori català. Es tracta d'un element que completa el panorama del patrimoni bèl·lic de Sant Hilari Sacalm, mostrant una altra cara de la guerra: l'atenció als ferits, la mobilització de recursos i la preocupació per la salut dels combatents. La seva existència reforça la importància estratègica de la vila, no només com a espai de fortificació i resistència, sinó també com a espai d'assistència sanitària en el marc del conflicte.

Patrimoni immaterial: topònims, memòria i pràctiques col·lectives

Els esdeveniments bèl·lics també han deixat una forta empremta en la memòria col·lectiva i el patrimoni immaterial del municipi.

L'acció militar del 8 de juny de 1835 està documentada al diari El Español, que descriu l'ofensiva isabelina entre Joanet i Sant Hilari Sacalm. Hi participaren més de 930 soldats, de regiments com el 2n Batalló d'Albuera, el Batalló de Línia de Màlaga núm. 20 i membres de la Guàrdia Nacional i batallons Francs de Santa Coloma de Farners. Els combats es van desenvolupar en tres línies de resistència carlina: a Vilafort, can Roca i la Pedranova[9], aquesta última a l'entrada del poble. Els topònims com la Pedranova (potser avui ja no recordat), la casa de pagès de can Roca, l'altura de Vilafort o el pla dels Cinc Sous, encara avui alguns reconeixibles, són testimoni viu d'aquesta batalla i formen part del paisatge memorial del municipi.

També és significatiu el cas de la Casa Rovira: des del seu ús com a reducte militar fins a les reclamacions legals del seu propietari, esdevé un espai que transita entre ús domèstic, defensa i memòria. Igualment, les tensions entre ús militar i vida quotidiana formaven part d'aquesta realitat com en el cas dels tambors[10] que impedien la circulació.

L'interès creixent per les aigües termals d'un lloc d'estiueig[11], és constatat pel Diario de Palma (1855). Assenyala una transformació dels usos socials de l'espai: del front bèl·lic a destí de salut i repòs[12]. Aquesta convivència entre passat traumàtic i reapropiació cívica és una forma de patrimoni immaterial que mereix ser valorada.

7 - Per saber-ne més llegiu l'article Ramon Nolla i Martí i la seva contribució en l'organització sanitària de l'exèrcit carlí (1872-1876), p. 106
8 - Els articles d'aquest tractat surten a la pàgina 588 del llibre Historia contemporanea: sequnda parte de la guerra civil. Anales desde 1843 hasta el falle-cimiento de Don Alfonso XII, Volum III. Els dos primers articles són els més interessants per compendre que cobrien els ferits dels dos bàndols i diuen : art1 "Los enfermos y heridos serán respetados y auxiliados mutuamente por ambas partes beligerantes, donde quiera que sean encontrados" i el 2 art "Los pueblos quedan libres de establecer hospitales para aliviar la suerte de lso enfermos de ambos campos".
9 - Aquesta és l'única referència que no hem pogut trobar, tot i haver preguntat a alguna persona del poble.
10 - Segons Almirante (1869) és una obra defensiva feta amb maons, estaques i pedres que es construïa a l'exterior de portes o cantonades d'edificis per protegir-los ràpidament. Sovint, s'hi afegien espitlleres per cobrir millor aquests punts estratègics.
11 - Aquest llibre Viatges i excursionistes a la Selva, al Montseny i a les Guilleries (1770–1936) té un apartat que parla sobre els estiuejants a Sant Hilari Sacalm.
12 - Mireu què diuen en l'article dels Quaderns de la Selva, 27 (2015). A la pàgina 119 parla de les aigües termals de Sant Hilari Sacalm durant la Guerra del Francès el juliol de 1808. Sobre què havia de fer el governador després d'un atac francès a la fortalesa d'Hostalric: "Tant és així que el metge Climent Riera el va obligar a anar a la població veïna de Sant Hilari Sacalm durant un mínim de quinze dies "a tomar las aguas minerales que se encuentran en dicha villa, pues de lo contrario peligra su vida", tal com va escriure a la Junta de Girona el 30 d'agost de 1808. No podem assegurar, però, que acabés seguint les prescripcions

Conclusions: una lectura patrimonial integrada

La història de les guerres carlines a Sant Hilari Sacalm ens ofereix un exemple excepcional de patrimoni de conflicte, tant en la seva dimensió material com immaterial.

El patrimoni material inclou restes de fortificacions i edificis com la Casa Rovira (actual oficina de turisme), utilitzada com a punt defensiu durant la Primera i la Segona Guerra Carlina. També cal destacar l'existència d'una torre espitllerada al seu terrat —avui desapareguda— i la planificació de la destrucció d'algunes cases del poble per ampliar la zona de defensa, que finalment no es va executar per les reclamacions dels veïns.

Des del punt de vista documental, disposem de comptabilitats militars detallades del Regiment d'Enginyers, datades l'11 de febrer de 1873, que registren les obres de fortificació realitzades a Sant Hilari durant la Tercera Guerra Carlina. Aquestes fonts indiquen un llistat nominal de treballadors locals, jornals i materials emprats. S'hi reflecteix la mobilització de recursos i mà d'obra del territori, mostrant l'impacte directe del conflicte sobre el teixit social local.

Pel que fa al patrimoni immaterial, trobem els records de topònims que conserven la memòria d'aquests episodis. L'aproximació arqueològica i documental ens convida a considerar la suma d'aspectes ja explicats que van marcar la vida del poble. Aquest patrimoni, dispers però present, constitueix un relat integrador entre el passat i el present, entre el que es veu, es documenta i el que es fa per sortir a la llum, una recerca que troba sentit amb iniciatives com aquesta beca.

Ara, gràcies a aquesta beca d'investigació i a l'anàlisi de fonts documentals primàries i secundàries, hem pogut descobrir una història fins ara enterrada. El següent pas seria aprofundir en una recerca arqueològica rigorosa que ens permeti desenterrar aquesta memòria física que encara roman oculta sota els carrers de Sant Hilari Sacalm. L'objectiu és conèixer amb més precisió l'abast i la traça real de les obres defensives, així com localitzar els escenaris concrets dels combats descrits a les fonts de l'època. També caldria estudiar in situ els espais on es van construir fortificacions, com els voltants de la Casa Rovira, i altres punts estratègics reflectits en els plànols militars conservats. Aquest treball de camp hauria de permetre contrastar la informació documental amb les evidències arqueològiques. A més, la recerca es podia centrar a identificar restes materials que puguin haver quedat al camp de batalla: bales, fragments d'armes, botons d'uniforme, o estructures artificials com trinxeres i parapets descrits a les cròniques. D'aquesta manera, podríem recompondre l'escenari físic d'aquella batalla i donar veu a una memòria col·lectiva que encara no ha estat prou explorada.

En definitiva, encara queda molta feina per fer, tant en l'exploració dels arxius com en el treball de camp. Només hem començat a gratar la superfície d'una història que roman, en gran part, per desenterrar.

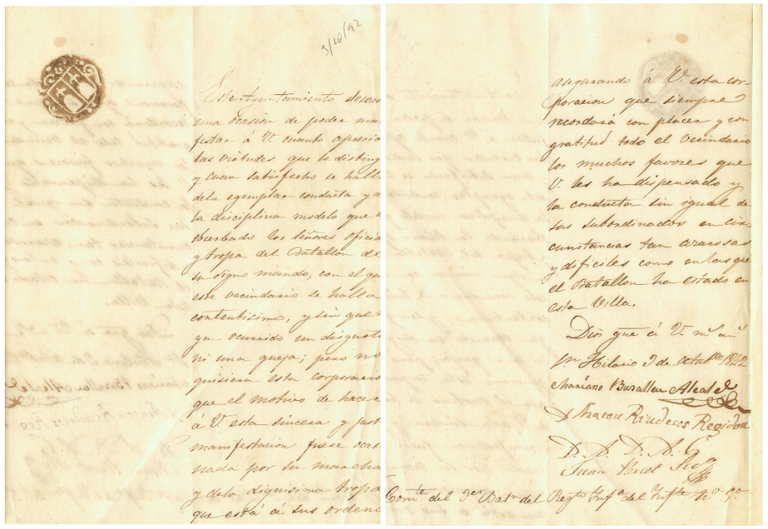

L'Arxiu Municipal Sant Hilari Sacalm conserva una carta datada el 3 d'octubre del 1842 que l'Ajuntament de Sant Hilari va dirigir al 3r Batallón del Regimiento de Infantería de les tropes carlines en què els felicitava pel bon comportament que van mantenir durant la seva estada al poble

Bibliografia

- *Almirante, J. [José].(1869). Diccionario militar, etimológico, histórico, tecnológico, con dos vocabularios francés y alemán. Imp. y Litogr. del Depósito de la Guerra*
- *Buscató i Somoza, L. [Lluís].(2016).Fortificar és vèncer: l'actuació de la Comandància d'Enginyers a la província de Girona durant la darrera carlinada (1872-1874). Biblio3W Revista Bibliográfica de Geografía y Ciencias Sociales, XXI, núm. 1.147.*
- *Busquets, J. [Jaume].(2015). Noves notícies sobre la Guerra del francés a Hostalric. L'atac del juliol de 1808. Quaderns de la Selva, 27, 115-122.*
- *Llinàs, J. [Joan] i Merino, J. [Jordi]. (1999). El Patrimoni de la Selva, inventari històric, artístic i arqueològic dels muncipis de la comarca. Consell Comarcal de la Selva, Volum 3, p. 54*
- *Pirala, A. [Antonio].(1893). Historia contemporanea: sequnda parte de la guerra civil. Anales desde 1843 hasta el fallecimiento de Don Alfonso XII, volum 3*
- *Ribot Bayé, C. [Cristina]. (2025). Viatges i excursionistes a la Selva, al Montseny i a les Guilleries (1770–1936). Centre d'Estudis Selvatans.*
- *Pujol i Ros, J. [Joan]. Ramon Nolla i Martí i la seva contribució en l'organització sanitària de l'exèrcit carlí (1872-1876). (2010). Gimbernat: Revista d'Història de la Medicina i de les Ciències de la Salut, 54, p. 99-118*
- *Santirso Rodríguez, M. [Manuel]. (1999). Revolució liberal i guerra civil a Catalunya (1833–1840). Pagès Editors.*

Hemeroteques digitals

- *Ajuntament de Girona. (2025). Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions (SGDAP).*
- *https://www.girona.cat/sgdap/cat/premsa.php*
- *Biblioteca Nacional de Catalunya. (2025). Arxiu de Revistes Catalanes Antigues (ARCA). https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/ca/inicio/inicio.do*
- *Ministerio de Cultura. (2025). Biblioteca Virtual de Prensa Històrica. https://prensahistorica.mcu.es/es/inicio/inicio.do*

Arxius consultats

- *Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA)*
- *Cartoteca Militar de Madrid (CMM)*

Dedico aquest article a tots els membres de la comunitat educativa i als alumnes que he conegut com a practicant i mestre substitut a l'Institut Antón Busquets i Punset, i especialment als estudiants de 2n de Batxillerat de les promocions 2022-2024 i 2023-2025.

El Racó d'en Xavi

Pinzellades quotidianes de la nostre història

Xavier Clos Jordana

El pintor Lluís García Oliver a Sant Hilari

El pintor Lluís García Oliver (Manises 1907-Barcelona 1977) va estiuejar molts anys a Sant Hilari. Ell i la seva esposa Josefina Lloret van estar-se primer als baixos de can Vives, un edifici que dels anys cinquanta als noranta va ser la caserna de la Guàrdia Civil i que avui és la seu de la Policia Municipal.

Lluís Garcia Oliver, igual que Ramon Casas, Santiago Rusiñol, Francesc d'A. Planas Doria, i altres, va passar els estius i va pintar a Sant Hilari. Fou deixeble del seu pare Lluís García Falgàs, un mestre del disseny gràfic i dels exlibris, i del seu oncle Pasqual Capuz, pintor. La família, procedent de València, es va traslladar a Barcelona, on Garcia Oliver es va poder formar a l'Escola d'Arts i Oficis, la Llotja.

S'especialitzà en els retrats i en escenes figuratives, especialment de nens. Als estius dels anys quaranta un bon grapat d'hilariencs varen posar com a models per ell. És el cas dels germans Pitu i Pepita Donadeu. En Pitu és retratat amb una destral, juntament amb el seu cosí Joan Planiol, amb una corda. I la Pepita sola amb un conill dintre un cistell. Ella comenta que sempre es pentinava, i quan arribava el pintor, el primer que feia era escabellar-la. Al quadre de la foto hi apareixen retratats, a la dreta, la Carme Mas Torrent (de can Belluga); a l'esquerra, la Roser Timoneda (de cal Xato), i al fons un nen de qui sabem que es deia Ramon i que més endavant la família se'n va anar a viure fora. La Carme Mas, nascuda el 1940, li feu de model el 1946 en dos quadres més, fins que es va atipar d'estar-se quieta tota la tarda a canvi d'un ral per dia.

Després d'un parèntesi, els anys 1974 i 1975 en Lluís i la Josefina varen tornar a passar l'estiu a Sant Hilari.

En la seva darrera època va pintar els germans Planchart (del Molí), així com en Vadó, la Carme, la Roser i la Maria, l'àvia Dolors Gascons i també, a partir d'un retrat, l'avi Ramon Planchart. En Pere Bosch i els seus fills Salvador i Fina, amb la seva cosina Roser Belmonte, també tenen lloc en un quadre.

Tres nens (1946), *de García Oliver: la Roser, en Ramon i la Carme*

L'obra de García Oliver també inclou la pintura d'animals, paisatges i bodegons. Va guanyar diversos premis i exposà a París el 1949, i també diverses vegades a Barcelona. La seva obra està representada al Museu Nacional d'Art de Catalunya, a Barcelona, en diferents col·leccions del país i dels Estats Units (Colúmbia, Boston, San Francisco i Filadèlfia). Al Museu de Manises i al Museu Nacional de Ceràmica de València s'exposen diverses obres seves.

L'any 1966, Manuel González Martí, prestigiós dibuixant, historiador i erudit, li dedicava una crítica a la revista *Levante*: «La contemplación de la obra de García Oliver nos proporciona un goce espiritual exquisito, y su gran fuerza expresiva logra transmitirla a sus retratados y queda soberbiamente reflejada en los rostros, pletóricos de vida, de optimismo, de simpatía [...]. Son de tal sabiduría en su construcción pictórica, que resisten triunfalmente al examen minucioso y escrutador de la crítica más exigente».

Bibliografia: Grup enciclopèdia. (2025). Enciclopèdia.cat. https://www.enciclopedia.cat - Narracions dels protagonistes que feren de models.

Agraïments: Carme Mas Torrent, Salvador Bosch i Pitu i Pepita Donadeu.

28 anys del «Pou de poesia»

Un record viu i inoblidable pels ja absents que ho van organitzar i que van recitar, o les dues coses: Lluís Serrano, Ramon Guitó, J.M. Uyà, Pere Solergibert i Nitu Masó

L'altre dia, ordenant papers, vaig trobar el teòric «ordre d'actuació» del primer recital poètic que el 22 d'agost de 1997 es va celebrar a Sant Hilari. Feia poc que, a causa d'unes obres, a la plaça de l'església s'havia trobat un pou antic que va donar peu a tota mena d'elucubracions, entre elles la d'en Lluís Serrano: «Un pou de poesia». I només un recital poètic de nivell estaria a l'altura per donar-li la benvinguda.

La conya va seguir, i varen convidar un bon nombre de poetes d'arreu de Catalunya. Varen confirmar la seva presència un total de 37 del bo i millor de cada casa, entre ells set poetes locals.

Eren Manel Figuera, Vicenç Zumajo, Jesús Aumatell, Josep Pedrals, Quim Castilla, Marc Romera, Dolors Miquel, Gerard Horta, Eduard Escofet, Salvador Giralt, Meritxell Sales, Toni Gol, Jordi Vintró, Carles Sola, Luana Dogwiller, Jordi Cussà, Víctor Nik, Noel Tatu, Anna Muntané, Ramon Guitó, Joan Vinuesa, Oriol Molas, Francesc Bombí, Tomàs Arias, Lluís Urpinell, Pau Riba, Enric Casasses, Judit Casaprima, Francesc Garriga i Anton Carrera, a més dels locals Francesc Danés, Nani Fauria, Gerard Barrabès, Manuel Ruiz, Andreu Garcia, Josep Maria Uyà i Lluís Serrano.

L'Ajuntament es feia càrrec del sopar de pa amb tomàquet i botifarra per a tots els participants, i també va cedir els barracons dels campaments, per si algú es quedava a dormir. Amb la terrassa del bar Club ben plena i nombroses cadires a la plaça ocupades, el recital va començar a les deu i es va allargar fins passades les dues de la matinada: més de quatre hores de poemes de tota mena i d'estils diversos que anaren pujant de to mentre el consum etílic anava en augment. Molts dels que havien recitat repetien amb nous poemes.

El recital, que fou un gran èxit en molts aspectes, va continuar en part a L'Espelma fins a altes hores, mentre en Joan García, que regentava el bar Club, afirma que va oferir servei fins a les 7 del matí, calmant la set de nombrosos poetes, rapsodes i oients i donant llibertat per recitar dintre el bar. A les 7 tancà el bar per dutxar-se i tornar a obrir. Aquella nit la recaptació fou de rècord absolut.

No fa gaire, l'Enric Casasses recordava encara aquell «delirant pou de poesia». Sigui com sigui, es posà la primera pedra als recitals que irregularment s'anirien succeint en el futur.

Imatge del recital pou de poesia. Fotografia extreta del programa de Festa Major del 1998

100 anys de la carretera d'Osor

Osor. Sobre el pont al fons es podem veure els "nínxols" per evitar esllavissades.
Fotògraf Vilamala. Foto cedida per Xavi Clos

Aquest 2025 es compleixen 100 anys de l'acabament de la carretera GI-542, que uneix Sant Hilari amb Osor. Feia ja vint anys que s'havia construït la que va d'Osor fins a Anglès (1905), que va facilitar el transport tant de les extraccions mineres com de la colònia tèxtil i dels productes del bosc, com els rodells i el carbó.

Fins fa cent anys la carretera que sortia de Sant Hilari només arribava al Balneari, i el trajecte fins a Osor s'havia de fer a peu o amb animals de tir.

La carretera es va construir durant la dictadura de Primo de Rivera, a qui li fou dedicada una de les dues fonts que hi ha a peu de carretera. El nom de «font d'en Primo de Rivera» ha anat degenerant a «font d'en Primo», i ara molta gent en diu «font d'en Prim». Osor va declarar Primo de Rivera «fill adoptiu» l'any 1926.

El traçat fou difícil, i sempre ha suposat un perill a causa dels entrebancs geològics i els incidents cada vegada més freqüents amb pedres i esllavissades, que sovint provocaven petits accidents o bé obligaven a tallar la carretera. Els esforços de la Diputació, que l'any passat va assegurar algunes zones amb xarxes metàl·liques, no van ser suficients per evitar noves esllavissades, com la produïda el març d'enguany, que obligà a barrar el pas.

La carretera, feta a pic i pala, discorre per un entorn natural de gran bellesa. Són 16 kilòmetres de Guilleries profundes, de colors grocs, vermells i d'una infinitat de verds, de natura exuberant, avui freqüentada per ciclistes i caminants. Les nombroses incidències que hi va haver als seus inicis la van popularitzar com «la carretera de la mort». L'any 1950 es van col·locar reforços de pedra en alguns trams i es van fer els «nínxols» a l'entrada d'Osor.

Males llengües diuen que Tomàs de Cendra, que havia comprat la casa i la propietat del Soler a Teresa Saleta i era el terratinent més important de la comarca, i que també era l'administrador de la fàbrica Burés i Salvador d'Anglès, va servir-se de la seva influència política per pressionar per tal que la carretera es construís pel costat dret de la riera, més humit, rocós i perillós, aprofitant que hi tenia la casa i la major part de la propietat. Aquesta teoria, però, no deixa de ser una simple hipòtesi sense documentar.

Bibliografia: Bruguera, F. [Fèlix] i Ramió, N. [Narcís]. (1997). Osor. Quaderns de la Revista de Girona, 40

La Mercè Nogué i en Pitu Donadeu

La Mercè Nogué i en Pitu Donadeu.
Foto cedida per Xavi Clos.

Un dia la Maria Espinar em va convidar a berenar a casa de la seva mare, la Mercè, perquè m'expliqués coses del seu temps.

La Mercè Nogué va néixer el 1931, el mateix any que la seva parella, en Pitu Donadeu, així que tenen 94 anys. Mentre reviso els apunts, m'adono que en aquestes lletres hi està més present la Montserrat Mir, mare de la Mercè i una dona que no sabia de lletra ni parlar el castellà, com tantíssimes altres, i que va intentar salvar el seu marit sense escatimar esforços de cap mena i tirar endavant la seva família. Una dona forta, que no passarà a la història però sens dubte en formarà part, com tantes altres dones que una guerra va posar a prova.

La Maria ens porta una safata de galetes i ratafia, i la Mercè va desgranant vivències:

—Recordo que van cridar al meu pare a files i el van enviar al front. Jo tenia 5 anys, i no el vaig tornar a veure més. Després vaig saber que gairebé al final de la guerra, en plena retirada, el pare i el seu cunyat Jaume eren a Manresa, i van decidir entregar-se pensant que els deixarien pujar a Sant Hilari. Però no: els van detenir i foren traslladats a un camp de presoners a Astúries, on van rebre pallisses i van patir molta gana. Al cap de poc temps el pare va emmalaltir de tifus i el van dur a Àvila, on va morir.

La Mercè continua:

—La mare va enviar en dues ocasions els tres avals que asseguraven que el seu marit era innocent, però mai arribaren al seu destí, i va decidir anar-hi amb la seva cunyada, esposa d'en Jaume, i els avals. Va ser un viatge llarg, i després de mil peripècies, quan finalment van arribar a Astúries i van entregar els avals, un funcionari els va dir: «De los dos solo vive uno». La mirada entre les dues dones és impossible de descriure: amor, dolor, esperança, indignació, ràbia i una incertesa i desconcert sense límits. Però no els hi van deixar veure ni el viu ni el mort. Varen saber que el viu era en Jaume per una conversa entre funcionaris: «Ahora bajará Jaime, pero no lo podrán ver...». La mare va saber que el mort era el seu marit, i li va costar reaccionar: va estar uns dies que no podia parlar, ni plorar. Quan tornaven, al passar per Saragossa varen sentir que totes les campanes repicaven. La cunyada va preguntar què passava, i un senyor va contestar-li: «Señora, la guerra ha terminado».

La Mercè m'explica que el record més clar que ella guarda de la guerra és el del bombardeig:

—Estàvem jugant prop de can Jover quan vàrem sentir els motors dels avions, i un home de Barcelona que ja sabia com actuar en cas de bombardeig ens va fer estirar a terra amb un bastó a la boca. Llavors vàrem sentir un seguit d'explosions que van sacsejar i deixar el poble ple de fum i de pols.

En Pitu també hi vol dir la seva:

—Recordo el bombardeig, a casa hi teníem refugiats, que ens varen fer entrar i estirar amb un bastó a la boca. A la meva tia de can Xalon li va caure una bomba a pocs metres, però no va esclatar.

En Pitu recorda el seu pare, en Llorenç Donadeu:

—El van detenir en plena retirada i el van enviar a un camp de presoners a Torelló, i després el dugueren a can Culí, on el varen apallissar abans d'enviar-lo a la presó de Girona. S'hi va estar 9 mesos abans no el van absoldre i deixar-lo tornar a casa, on mai més es va parlar del tema.

1970. Ballada de sardanes. Arxiu municipal (AMSHS)

1920. Ballada de sardanes. Arxiu municipal (AMSHS)

Foto del casament. Novembre del 1956, casament de la Victoria Navas i Joan Busquets, de Can Ficanys. Fons Salvador Bosch. Arxiu Municipal (AMSHS)
Persones que hem identificat:
Josep Maria Pons, Llibert Pascual, Quico del Soler, Josep Ripoll Soler, Núria Ripoll Parés, Jaume Floriach Roca, Home de la Rosaria del Palau, Rosaria Prat del Palau, Dolors Ripoll, Pere Fauria, Carmeta de la Fàbrega, Pere Moragas, Maria del Palau, Teresina Prat "de la Fàbrega", Anton Vernedas, Maria Corbera Prat, Martí Gubern Puig, Teresa de la "Fàbrega", Filla de l'Angelina de la Fàbrega, Salvador Bosch Cornellà, Palmira Arrauz, Maria Busquets "Toríbia", Toribio Pasqual, Teresa Busquets, Dolors Busquets de Villaret, Jordi Prat del Palau, Carme Pasqual, Joan Busquets , Victoria Navas, Pare d'en Joan "Ficanys", Lluís Fernandez, Carme Ripoll, Pere Gubern Corbera, Ramon Pons, Rafaela Manzano, Rosa Maria Pasqual, Rosi Pasqual, Lluis Pasqual, Nuri Masó Ripoll, Gràcia Ripoll, Gabi Navas, Josep Maria Vila, Montserrat Ripoll, Francesc Ripoll, Roser Busquets, Carme Moragas, Dolors Fauria, Antònia Ripoll, Ramon Moragas, Maria Collbatallé, Lluis Pasqual, Josep Maria Broto, Maria Pasqual, Rosa Busquets, Alcira Llana, Pare de la Lola de Villaret, Marcel Moragas, Maria Parés Serrallonga

Anys 40. Foto cedida per la família Fauria (Can Botella)

Primera fila, d'esquerra a dreta, dalt: Francisco de Can Pujats; La Montserrat i la Rosita de la carnisseria Rossell, la Carme Casas de "Can Tori", l'Angelina Fauria Cornellà, la Maria Sala i en Salvador Bosch.
*Segona fila, d'esquerra dreta, al mig: Mossèn (?), Carme Duran (Can Castellà), Rosa Maria Garrofa (de Can forner Nou), Conxita Fauria Cornellà, Angelina Casas, *; Mossèn "Tiagu" Ripoll*
Tercera fila, d'esquerra a dreta, a baix: Leopoldo Planas, Baldiri de Can Xandri, en Ricardo Teixidor i la Teresa Juanhuix (aquests últims eren matrimoni i regentaven el bar "Parador" i una perruqueria).

**Can Tori era una carnisseria al carrer Vic, al costat del forner Nou, fleca del carrer Valls. La Conxita Fauria tenia una petita botiga a la plaça dels hotels, al costat de Can Modesto (sabater).Can Castellà és al carrer Vic. El bar Parador era davant de l'estanc Mimó i a sobre hi havia la perruqueria. La carnisseria Rossell era al carrer Vic, al costat de Ca l'Amadeu on a més de comprar carn també te la cuinaven i la podies menjar allà i Can Pujals era una cansaladeria, a la cantonada del carrer Valls i Vic."*

Taller de sastreria de Can Pau, al carrer Valls. Anys 60. Foto cedida per la Lliberta Ramon. Dret a l'esquerra, l'Honest Masnou, el propietari de la sastreria amb la seva esposa Maria Amat; L'home del fons era l'oncle de L'Honest, que es deia igual. Va ser qui li va deixar el negoci al seu nebot. Les cosidores del taller, començant per l'esquerra: Teresa Massaneda, Montserrat Rotllant, Loreto Tarrats, Montserat Rovira, Teresa Masó, la Nati Rotllant i a sota a la dreta, la Lliberta Ramon. Les dues nenes i el nen, fills del matrimoni, son la Mariona, en Josep i la Montserrat Masnou.

Comiat a en Vadó Gispert

Carbonera al camp de futbol. Any 1989

Salvador Gispert Puig, nascut a Sant Hilari Sacalm el 1938, va créixer entre vaques i feines de pagès fins que a dotze anys va començar a treballar al bosc com a carboner. Va aprendre l'ofici de manera autodidàctica, sense haver anat mai a escola. Vivia llargues temporades als boscos fent carbó amb piles que cremaven lentament fins a transformar-se en combustible. El carbó el transportaven amb mules i anotaven la feina amb bastons i branquillons. Dormien en barraques fetes amb troncs i falguera, suportant el fred amb cansalada i vi. A mitjan segle XX, centenars de veïns de Sant Hilari treballaven al bosc, una activitat avui en decadència.

El nom d'en Salvador va lligat als concursos de tallades de troncs. El 19 d'agost de 1990 guanya per vint-i-cinquena vegada consecutiva el concurs de tallador de troncs del poble. A ell li hem d'agrair haver mantingut viva la memòria i l'ofici, participant en concursos i demostracions arreu, fins i tot en el Fòrum de les Cultures i a Noruega. Va col·laborar amb el museu i amb el poble infinitat de vegades. Un dels últims actes va ser la xerrada que va tenir amb en Julià Guillamon, demostrant ser un mestre bosquerol i defensor d'una forma de vida arrelada a la natura, al treball dur i a la saviesa popular. En un article fet per la Judit Pujadó a la revista de Girona, va dir la frase que millor el descriu: "Si tornés a néixer, tornaria a ser bosquerol".

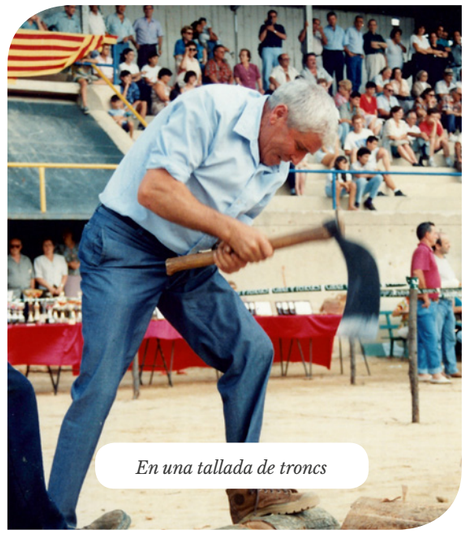

En una tallada de troncs

**Totes les fotos han estat cedides per la seva filla Yolanda Gispert*

Fent una carbonera a la zona del poliesportiu. Anys 90

Fent una carbonera al camp de futbol. Any 1989. Amb Pere Busquets

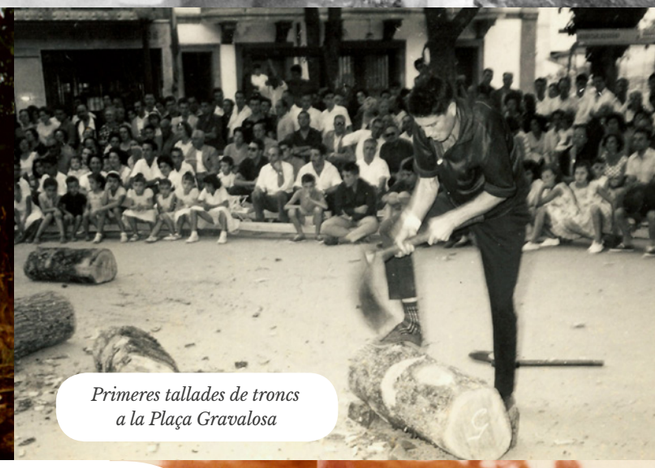

Primeres tallades de troncs a la Plaça Gravalosa

En Martí Boada, que va compartir amb en Salvador la seva estima pel bosc, li dedica aquestes paraules:

COMIAT SALVADOR GISPERT

Ha mort un home bo,
en Vadó de ca n'Iglesies.

No pas del tot, però.
Ens ha deixat un sarró
ple a vessar, d'ensenyaments.

Li ha arribat l'hora a l'estimat Vadó!
Trobarem a faltar al nostre mestre del bosc.

Amic de bondat intel·ligent. Com ens explicava ell mateix, gairebé no havia pogut anar a estudi!!
Per a mi, vares ser un mestre excepcional!
Tenies la modèstia dels savis de debò.
Nascut als fondals de Santa Margarita,

Encara eres un infant,
que ja engegaves el bestiar.
Un infant quan vares començar a treballar
El bosc va ser l'aula dels teus aprenentatges, els arbres el teu alfabet.

La destral i el sarró,
foren les teves fidels companyes de viatge

La pedra d'esmolar i el botall
juntament amb fato
no t'abandonaren mai.

Del bosc fores el gran orador, amb la destral el campió.
El número u
amb la grossa,
el xerrac, la maça i el tascó.

Has entallat tota mena d'alzines,
verns, freixes, roures, castanyers i blades.

Has fet rodells i arrencat soques, carbonejat aquí i allà...
Feixines i costats de pi.
Dels suros has llevat rusques i pelegrí.

Coneixedor com ningú de tots els boscos hilariencs, des de Querós, al pla de les Arenes, la Malafogassa, del sot del Noguerol, Guilleries arreu, tireu per on vulgueu, la signatura del Vadó hi trobareu.
Vadó, gràcies pel teu mestratge.

Martí Boada - 24.V.25

Demostracio de tallada de troncs a la Font de l'Arç. Setembre de 1980

Carbonera durant la tallada de troncs. Any 1988. Amb en Joan Gispert, (?), i en Pere Busquets

La banca abans dels bancs

Pep Molist

Un estudi sobre les funcions dels delegats de banca o cobradors d'efectes a Sant Hilari Sacalm (1950-1980)

Els papers es convertien en calés i els calés es convertien en papers. (Joaquim Planes)

En aquell moment tot anava amb lletres. Tot el comerç, tota la indústria, tots els proveïdors, tot anava amb lletres. (Lluís Duran Huix)

Cada vegada que passava el viatjant feia el pedido i després arribaven les lletres. (Antoni Masó Bosch)

Avui es parla que en llocs rurals i allunyats hi ha un cert abandonament de l'activitat bancària. Fins i tot el tancament de caixers automàtics fa que els habitants hagin de fer quilòmetres per poder accedir als seus diners. Les oficines físiques de les entitats bancàries van proliferar a partir de l'últim terç del segle XX. Abans d'aquesta implantació física de l'oficina bancària existia la figura del delegat bancari o agent d'efectes. Si bé no tenia les competències per poder exercir segons quines activitats, donava sortida a les demandes comercials dels nuclis que tenien una certa activitat econòmica i que estaven allunyats de les poblacions més importants. Sense anar més lluny, l'any 1969, al registre d'hisenda de la província de Girona trobem documentats 225 delegats[1].

L'Antoni Masó Bosch va exercir aquesta activitat des de l'any 1951 fins el 1961. En Joaquim Planes, i en Lluís Duran Huix varen exercir d'agents d'efectes en el municipi des de mitjans dels 60 fins a finals dels 70. Aquest article ha sigut possible per les entrevistes que s'han fet a aquestes tres persones[2].

Quan desgranem la documentació de Sant Hilari trobem la figura del delegat de banca ja des de principis dels anys 40. En Pere Serras va exercir aquesta feina fins a principis dels 50. Representava el Banc Hispano. En Francesc Fauria (de can Botella) és el que, segons les fonts, va exercir aquesta activitat durant més anys. Ja el trobem l'any 1944 i als anys 60 encara està actiu. En aquest cas, representant el Banco Hispano Colonial. Amb la fallida d'aquest banc el 1946, va agafar la corresponsalia del Banc Central. També el veiem com a agent d'assegurances el 1961[3].

L'Antoni Masó Bosch va tenir la representació de quatre entitats durant els anys 50: Banc de Bilbao, Banesto, Banc Popular i Banc Hispano Americano.

L'Antoni ens explica: "[...] em va dir que al Banc de Bilbao buscaven un corresponsal per Sant Hilari i m'ho van dir i vaig acceptar. Tenia 15 anys (era l'any 1951). En Florenci[4] Serras tenia el Banc Popular de Corresponsal va venir a oferir-me [la corresponsalia] [...] ell ho deixava".

L'Antoni va aconseguir dues corresponsalies més, el Banc Hispano Americano i el Banesto: "amb 22 anys jo tenia els 4 bancs".

Tanmateix, explica en Joaquim Planes que, a Sant Hilari: "hi havia en Masó que era corresponsal del Banc Hispano, del Banc Popular, del Banesto i del Banc Bilbao [...]. El Banc Popular volia posar una sucursal aquí Sant Hilari i, per tant, les altres corresponsalies les havia de deixar".

1 - Registre d'hisenda. Aquest registre reflecteix els delegats que treballaven per les oficines de la província. En el cas de Sant Hilari, alguns delegats treballaven per sucursals de Granollers que es registraven en el registre de Barcelona. Per tant, la xifra de delegats és molt més alta si fem el recompte total.
2 - Entrevista a Antoni Masó Bosch feta per Rosa Andreu i Pep Molist (29-4-2025) - Entrevista a Lluís Duran Huix feta per Pep Molist (28-2-2025)- Entrevista a Joaquim Planes feta per Miquel Mas i Pep Molist (15-2-2025)
3 - Anuari Riera
4 - En la documentació escrita de l'anuari Riera ens surt amb el nom de Pere Serras

Antoni Masó. Foto cedida per la família Masó Ripoll

Capçalera dels documents d'en Planes. Font: Família Planes

La sucursal del Banc Hispano la va agafar en Joaquim Planes, el Banc Bilbao en Lluís Duran i el Banesto en Francesc Vilavella mentre que el Popular se la va quedar l'Antoni Masó fins a l'obertura de l'oficina l'any 1961. En obrir l'oficina, comenta l'Antoni: "Llavors vaig ser director i assalariat del Banc Popular".

El delegat de banca no era un empleat a nòmina de l'entitat sinó que era un representant autònom que cobrava a comissió per les seves gestions. Aquesta era variable segons l'entitat: en Masó "em pagaven el 3 per mil de comissió", mentre que en Planes comenta "Anava per comissió, em pagaven 1,5 per mil". Finalment, en Duran explica: "Em donaven un 3,5 per mil de comissió".

L'Antoni Masó comenta: "en un primer moment portava la gestió des de casa però vaig obrir una oficina de corresponsal de les quatre entitats a la plaça allà on ara hi ha Menta".

En Lluís Duran va obrir una oficina de delegat del Banc de Bilbao: "Des del primer moment vaig tenir oficina al passeig de la Font Vella núm. 15. El meu unclo em va deixar obrir l'habitació que donava al passeig."

En canvi, en Planes ho portava des de casa seva.

Per obtenir una corresponsalia calien unes garanties, bé fos amb una aportació econòmica o un(s) avals.

Tal com diu en Masó: "el meu pare va portar un aval. Jo vaig aconseguir les coses [corresponsalies] amb l'aval del meu pare, jo no tenia res".

L'aportació d'en Duran va ser també mitjançant un aval: "El meu unclu, de can Castellà, va avalar com a garantia de que tot aniria bé".

Altrament en Planes ens explica com ell va poder solucionar aquesta aportació: "Em van acceptar però en nom del pare [Lluís Planes] era el que tenia alguna cosa que podia respondre que s'havia d'aportar per si el corresponsal feia alguna malifeta [...]. [Jo] no disposava ni de 5 cèntims i 6 criatures el pare va posar-hi [la fiança]".

Aquesta aportació mitjançant una fiança o aval era un filtre que tenia l'entitat bancària per assegurar-se un bon funcionament. De fet, quan analitzem els diferents corresponsals des de mitjan segle XX, podem veure que aquests delegats són personatges públics que tenen una posició econòmica solvent[5]. Bé sigui per tenir negocis i/o càrrecs de la política local[6] o bé "avalats" per algú que tingués una certa capacitat econòmica.

La feina del delegat era bàsicament la de gestionar els xecs i les lletres de canvi[7]. És per això que els trobem anomenats en molts dels documents com a agents d'efectes.

És a dir, eren els encarregats de fer signar l'acceptació, cobrar la lletra en el seu venciment, o bé, en cas de no pagar, protestar-la davant del notari[8]: "Arribaven les remeses des de Girona i el corresponsal, jo, les portava per acceptar [...]. Hi havia una cartera que en *Baldiri*[9] feia anar amunt i avall", comenta en Planes.

En el venciment de la lletra o xec, havia d'iniciar el procés de cobrament i això generava una certa organització i responsabilitat, ja que en cas d'incompliment de les obligacions l'entitat els podia sancionar:

En Masó ens explica que "durant la setmana rebia per correu de cada banc les lletres per presentar. Cada dissabte anava a cobrar la lletra i presentava la de l'altra setmana".

I segueix: "Les lletres que eren acceptades, si no eren cobrades a les 24 hores havien de ser protestades al notari, si no t'havies de fer càrrec tu [...]. Un cop protestades les podia guardar vuit dies".

"Jo havia d'anar al domicili a cobrar les lletres [...]. El corresponsal era el responsable de cobrar la lletra si no l'havia de protestar abans de tres dies. Si passaven vuit dies sense pagar [el banc] em cobraven interessos a mi [...]. Havíem de fer equilibris i *artimanyes* per cobrar i vaig tenir algunes desamistats", explica en Planes.

5 - La família Serras era propietària de diverses finques.
6 - El cas de Francesc Fauria: a més de tenir el negoci de venda de ràdios tenia un càrrec a l'ajuntament.
7 - La lletra de canvi encara que avui és vigent està en desús. És una forma de gestionar les compres a crèdit. En comptabilitat s'anomena efectes a cobrar/pagar.
8 - El protest és una condició necessària per emprendre accions judicials.
9 - Baldiri Miralpeix era un recader que feia el servei diari de Girona a Sant Hilari.

Anunci publicitari de 1944 de Francesc Fauria com a delegat de banca. Programa de Festa Major 1944. Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm (AMSHS)

Anunci al programa de Festa Major de 1973 del Banc Popular. Es pot veure com destaca el servei exportador destinat a la torneria. Arxiu Municipal de Sant Hilari Sacalm (AMSHS)

banco
popular español
fundat l'any 1926

BANCS CONCERTATS
Banco de Andalucía
Banco de Castilla
Banco de Vasconia

BANC INDUSTRIAL
Banco Europeo de Negocios

XARXA A CATALUNYA
BARCELONA: Passeig de Gràcia, 17

AGÈNCIES URBANES

N.º 1	Avda. Josep Antoni, 408	N.º 8	Av. M. d'Argentera, 1 bis
» 2	Còrcega, 325	» 9	Via Laietana, 33
» 3	P. Tetuan, 10	» 10	Avda. Meridiana, 143-145
» 4	Comtes de Bell-lloc, 144-148	» 11	Rambla Estudis, 128
» 5	Indústria, 146-150	» 12	Pere IV, 139
» 6	Bruch, 63	» 13	Garcilaso, 183-185
» 7	Avda. Gmo. Franco, 564	» 14	Casanova, 124

Alcanar, Amposta, Amer, Armentera, Badalona, Balaguer, Berga, Cassà de la Selva, Castell-Platja d'Aro, Figueres, Girona, Granollers, Igualada, La Junquera, Lleida, Manresa, Mataró, Olot, Puigcerdà, Ripoll, Roquetes, Sant Hilari Sacalm, Sant Vicenç de Castellet, Tàrrega, Tordera, Torelló, Tortosa, Vic, Vilanova del Camí

ESPECIALITAT EN OPERACIONS D'ESTRANGER

Organització regionalitzada a Catalunya a to amb les exigències de la nostra economia

(Aprovat pel Banco de España amb el número 6 847)

El funcionament d'en Duran, encara que tingués oficina, era similar: "Jo buscava dos dies a la setmana i feia un recorregut per cobrar les lletres de venciment i feia un recordatori a les de la pròxima setmana. [...] Si les lletres acceptades no les protestaves al notari les havia de pagar jo".

Una altra de les funcions que feia el delegat era gestionar els diners en metàl·lic d'algunes empreses. Per exemple: els rebuts de Telefònica que la majoria de gent pagava per finestreta. Els rebia en Planes: "recollia els diners, que eren molts calés i feia la transferència".

En Duran també gestionava una forta quantitat de diners en metàl·lic: "A l'oficina que tenia m'ingressaven tot lo del poste de la gasolina i tot lo del Solterra que eren (ingressos) bestials. El Solterra cada dia venien a ingressar la facturació. Quan s'acabava la temporada venien a buscar els calés i se'ls emportaven amb una maleta molt pesada".

Un cop cobrada la lletra, taló, rebuts o metàl·lic s'havia de fer arribar els diners a la sucursal per la qual treballava el corresponsal. És en aquest punt on l'oficina de la Caixa té un paper rellevant.

La Caixa de Pensions, la Caixa

Una forta aposta pel desenvolupament d'oficines arreu de Catalunya, Balears i València, va fer que la Caixa de Pensions esdevingués la més important d'Espanya. De fet, a Sant Hilari l'obertura de l'oficina és de les més primerenques. Encara avui figura com l'oficina número 0075. Aquesta ràpida implantació al municipi hilarienc va ser degut a l'absorció de la Caixa parroquial el 1933 (Molist, 2024). Fins a principis dels 60 va ser l'única entitat bancària del poble.

En el cas que ens ocupa, La Caixa de Pensions era el nexe d'unió entre el corresponsal de banca i l'entitat que representava. El corresponsal tenia un compte de la Caixa al seu nom. Quan tenia els diners cobrats, els ingressava en aquest compte i feia una transferència a un compte de la sucursal amb què treballava. Segons en Planes: "Aquest compte de la sucursal en deien el compte de corresponsal".

El funcionament que utilitzava en Duran era lleugerament diferent però també usava l'oficina de la Caixa: "S'ingressaven els diners a la Caixa i enviava un taló[a Girona] perquè els cobressin".

Tanmateix, l'operació podia ser a la inversa. Un pagament a alguna persona de Sant Hilari. Al delegat li arribava un document que li detallava l'operació. En certes ocasions el delegat havia d'avançar els diners. Explica en Planes que "[...] treia els diners del meu compte de la Caixa i ho pagava a qui corresponia. Llavors es generava un document que enviava per recaderia a l'oficina de Girona per tal que fessin la transferència [al compte de la Caixa]".

En canvi, en Duran disposava d'efectiu, fet que li permetia una millor agilitat: "Ningú tenia caixa de caudals i jo des dels primers mesos ja en vaig tenir".

Per tant, no hi havia un model establert. Cada entitat tenia les seves formes. El que si es constata és que, tal com diu en Planes: "La Caixa era la que guardava i movia els diners en metàl·lic amunt i avall".

No obstant això, el delegat es desplaçava sovint a la sucursal per tal de despatxar algun tipus de documentació: "Jo anava els dissabtes a Girona", diu en Planes, mentre que en Duran "hi anava [a Girona] dos dies a la setmana amb el meu cotxe". En Masó, per la seva banda: "Els divendres anava a Girona a despatxar".

L'arribada de les oficines

Allà on les entitats bancàries detectaven un cert moviment monetari o econòmic ho estudiaven i, si s'esqueia, muntaven una oficina. Un dels mecanismes que tenien per detectar aquesta economia en alça o potent era el moviment que generaven els delegats del municipi.

A Sant Hilari, els anys 50 i principis dels 60 hi havia una torneria encara poc desenvolupada, un comerç limitat, un sector primari que si bé la producció de patates de llavor tenia un fort moviment econòmic, en general anava en davallada. L'estiueig generava un cert moviment de diners però de forma estacionària. Aquesta conjuntura no va despertar l'interès de la banca a l'hora de muntar una oficina. Els delegats tenien prou capacitat per fer la feina que requeria el conjunt de l'economia local, principalment el comerç.

Amb el creixement de la torneria a causa de l'exportació i els sectors que l'acompanyaven, principalment ferro i cartó, el moviment de capitals a Sant Hilari va augmentar considerablement a partir de la segona meitat de la dècada dels 60. Segons en Duran: "En aquell moment l'entrada de divises a Sant Hilari era molt gran gràcies a la torneria i al ferro".

Les sucursals bancàries estaven atentes. Des del Banc Hispano, que representava en Planes, ho preguntaven: "El director em preguntava, què les torneries, van bé? [...] A mitjans 70 van dir que volien posar una sucursal aquí i es va acabar [la feina]" .

Des del Banc de Bilbao també s'ho miraven però no varen muntar mai cap oficina al municipi: "Parlant amb ells creien que això de la torneria baixaria tan ràpidament com pujava i no es van pas equivocar [...]. Vaig deixar-ho cap als 80. Crec que era l'any 1979", comenta en Duran.

Primera oficina del Banc Popular, a la Plaça Jacint Verdaguer fent cantonada amb el carrer Montsolís. Foto cedida per la família Masó Ripoll

Tanmateix, va ser a mitjans dels anys 70 quan es munten el gruix de les oficines bancàries al municipi[10]. És en aquest moment en què l'impacte de la fusta cremada genera un fort volum exportador amb un important moviment de divises.

En conseqüència, podem veure que són vasos comunicants. A mesura que anaven obrint les sucursals, anaven desapareixent les corresponsalies.

Capacitat de decisió

El corresponsal bàsicament es dedicava a la gestió dels moviments econòmics industrials i comercials relacionats amb el moviment d'efectes. Segons l'entitat que representava però, podien tenir més o menys atribucions.

En Lluís Duran, que ja hem vist que tenia una oficina oberta i més liquiditat, possiblement li permetia tenir més atribucions: "Jo pagava les pensions a la gent" i "Jo podia obrir comptes des de l'oficina".

El que coincideixen els tres entrevistats és en el crèdit. És a dir, si algun particular o empresa necessitava un préstec, havia de desplaçar-se a la sucursal (en aquests casos a Girona) i fer els tractes des d'allà. Però el crèdit i les seves condicions depenia, en certa manera, del seu informe. En Masó ens explica que "algunes indústries necessitaven [crèdits] jo mirava les finques que tenien [al Registre de Santa Coloma] i llavors jo feia un informe i a Girona m'autoritzaven o no. Jo llavors no era un director, jo era un corresponsal. Quan vaig ser director ja estava autoritzat per fer [crèdits]".

10 - Banc Hispano Americano (carrer Ximeno núm. 7), l'any 1977
Banesto (carrer Ximeno núm. 8), l'any 1976
Banc Popular (plaça Verdaguer núm. 6) l'any 1961
Banc de Gerona/Banca Catalana (plaça Gravolosa núm. 7), l'any 1976
Caixa Girona (carrer Vic núm. 14), l'any 198?

Aquesta funció no canviava ja que en les dècades posteriors, segons en Duran: “Jo no podia donar un crèdit però podia aconsellar i fer un informe. Llavors anaven a Girona a tancar el tracte”.

Així mateix, diu en Planes: “Alguna vegada si algun particular anava a Girona [per un crèdit] em demanaven informes”.

Per altra banda, la seva posició també els permetia tenir una certa prioritat al banc a l’hora de gestionar els seus interessos. Ens ho explica en Duran: “Econòmicament aquesta feina va ser positiva però també va suposar tenir un aspre al costat per muntar tot el que vaig muntar [Gràfiques Duran]. També em va permetre fer moltes coneixences com en Felix Ribera, que era el corresponsal de Sant Feliu de Guíxols i cònsol de Dinamarca i un gran exportador i home de negocis i president del Rotary de Platja d’Aro”. En Planes també ens comenta: “En aquell temps va valer la pena”.

Conclusió

Abans de la implantació de l’oficina bancària arreu dels municipis, les gestions de banca les duien a terme els delegats de banca. L’economia tenia implementada el sistema de pagament mitjançant lletres de canvi. Aquests sistema de cobrament requeria uns representants de gestió per portar-les a terme. Aquesta era bàsicament la feina encomanada als delegats de banca. A Sant Hilari, des de principi dels anys 40 fins a la primera meitat de la dècada dels 80 del segle XX, hi trobem diferents persones que exercien aquesta feina. Aquests responsables de banca havien de tenir una certa solvència o aval i, per tant, era una feina limitada a un grup de persones.

Encara que en un primer moment no era una activitat exclusiva degut al nivell econòmic del municipi, requeria una certa organització per poder complir les funcions de l’entitat que representaven. A mesura que es va anar industrialitzant el municipi, degut al desenvolupament de la torneria en fusta, la feina del delegat anava in crescendo fins al punt que, a mitjans anys 70, les entitats bancàries varen optar per suprimir aquesta figura i obrir una oficina física al centre de la població i oferir elles directament el servei de banca.

Bibliografia

Molist, P. [Pep]. (2024). La fundació del Montepio a Sant Hilari Sacalm. (1884). Programa de Festa Major , 2024, 15-19.
Moragues, F. (1902). Seamos prácticos, Revista social, 1, 2-10
Nadal, J. [Jordi] i Sudrià, C. [Carles]. (1981). Història de la Caixa de Pensions, Edicions 62

Fotos fetes i cedides per l’autora

2139 km, de Sant Hilari Sacalm a Mauthausen. Una reflexió sobre la memòria històrica

Cristina Gómez, professora de ciències socials a l’Institut Anton Busquets i Punset

Es calcula que més de 90.000 persones foren assassinades a Mauthausen i Gusen, o condemnades a mort per les dures condicions que van sofrir en el camp de nazi. Tres d’elles són nascudes a Sant Hilari Sacalm. Una quarta amb forts vincles familiars. Es tracta dels germans Donadeu i dels germans Artola. En els seus uniformes hi duien el triangle blau que els marcava com a apàtrides i la S d’*spanierds*. Aquest és el tracte que reberen els republicans espanyols enviats a Mauthausen. Però com hi arriben?

Ens hem de remuntar a l’Alemanya del 1933. Prop de Múnic el govern nazi inaugura el primer camp de concentració per a presos polítics crítics opositors al règim. És el camp de Dachau. Himmler inicia allà les seves proves de reclusió i extermini. En pocs anys es crearà una xarxa de subcamps de reclusió i treballs forçats. L’any 1938, després de l’*Anschluss* (l’annexió alemanya d’Àustria), comencen a arribar els primers presos a Mauthausen, prop de la ciutat austríaca de Linz. Els camps dels pobles de Mauthausen i Gusen es situaran allà per utilitzar els presos en les tasques d’extracció de material d’una pedrera de granit. Els interns, doncs, hi faran treballs forçats. D’aquesta mateixa pedrera en surten les llambordes que pavimenten les boniques ciutats imperials austríaques. El camp era gestionat per l’empresa de Himmler dedicada a la construcció, la Deutsche Erd-und Steinwerke (DEST).

En acabar la Guerra Civil Espanyola el 1939 es calcula que entre quatre-centes mil i mig milió de persones fugen cap a l’exili. En la retirada cal comptar que no només són soldats de la República els que passen la frontera, també hi travessen civils que fugen de les represàlies del bàndol franquista. La fugida massiva fa que les autoritats franceses no puguin assumir el volum de persones i les tancarà en camps de refugiats. Els noms d’Argelers, Ribesaltes, El Barcarès o Sant Cebrià aniran lligats per sempre més a la memòria de l’èxode republicà.

El clima prebèl·lic entre l’Europa feixista i l’Europa democràtica enganxa de ple milers de republicans que es troben reclosos en els camps francesos. L’estat francès en plena crisi de refugiats durant la primavera del 39 aprova un decret pel qual s’obliga als estrangers presents al país a les mateixes obligacions militars que els ciutadans francesos. Això implica que els exiliats espanyols aptes entre 20 i 48 anys han d’incorporar-se al servei militar francès, i en cas de negativa, la repatriació obligatòria cap a l'Espanya de Franco. Així és com neixen les Companyies de Treballadors Estrangers. Les tasques dels treballadors van des de la construcció de línies defensives com la línia Maginot a treballs agrícoles o forestals. Es calcula que uns 60.000 espanyols en formaran part. Ramon i Àngel Artola seran treballadors de la 165 Companyia de Treballadors Estrangers. El juny del 1940 acaba l’ocupació de la Wehrmacht (exèrcit alemany) de França després de la signatura de l’armistici entre el Tercer Reich i el mariscal Petain. Les autoritats col·laboracionistes del règim nazi ordenaran identificar tots els estrangers. Àngel Artola Casals, Ramon Artola Casals i la seva muller Dolors Soler, tot seguint les indicacions, són identificats. Són portats al *frontstalag*[1] 184 d’Angulema, i el 20 d’agost del 1940 parteixen en tren cap a Mauthausen. El comboi passarà a ser conegut com el Comboi dels 927.

En aquest comboi també hi pujaran els germans Isidre i Narcís Donadeu Buxalleu. En quatre dies, els descarreguen com a bestiar al camp de Mauthausen. Les dones són portades cap a Ravensbrück, però finalment el tren va fer un gir i són traslladades cap a Espanya on seran internades al camp de presoners d’Irun. Dolors Soler en serà una d’elles.

Les directrius del decret *Nacht und Nebel* (Nit i Boira) nazi indicava com fer desaparèixer els presoners. No havien de quedar registres, ni testimonis, calia esborrar de la memòria els presoners. Això dificulta la restauració de les víctimes.

La Sala dels Noms o Llibre de la Memòria Digital[2] és un espai inaugurat el 2013 al camp de Mauthausen, on hi ha escrits els noms d’aquells que hi van morir. És un projecte de biblioteca digital amb la intenció d’omplir una fitxa biogràfica dels que hi van perdre la vida, i així evitar que la nit i la boira caigui sobre els seus noms. La gran majoria de les biografies estan en blanc.

D’entre els milers noms hi podem trobar els noms dels mestres Artola Casals i els germans Donadeu Buxalleu. Avui podem dir que les seves pàgines a la Sala dels Noms i que es poden consultar online, ja no són buides gràcies al projecte *2139 Punt de No retorn* iniciat per l’institut Anton Busquets i Punset. El projecte, nascut amb la clara voluntat d’involucrar l’alumnat de Sant Hilari en la restauració de la memòria històrica i la prevenció del feixisme des de la història local, ha contribuït que l’alumnat de 4t de l’ESO hagi elaborat les biografies dels germans Artola i els germans Donadeu i ara siguin públiques en la web del camp de Mauthausen, vencent així el decret nazi de l’oblit en la nit i la boira.

En arribar a Auswitch-Birkenau el visitant és rebut amb la cèlebre frase de l’assagista d’origen espanyol George Santayana: “Aquells que no coneixen el passat, estan condemnats a repetir-lo”. Un dels reptes pendents en l’educació i que des de la democràcia els successius governs no han sabut o pogut desenvolupar, ha estat fer una pedagogia encarada a la

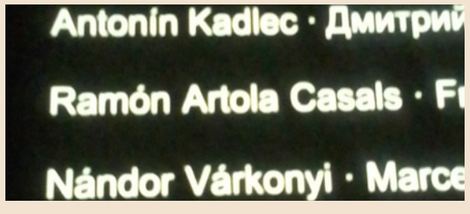

1 - Frontstalag (Frontstammlager) és el nom que reben els camps de presoners a la França ocupada. L’Stalag, en canvi, són els camps situats en zona alemanya.
2 - https://raumdernamen.mauthausen-memorial.org/index.php?&L=6

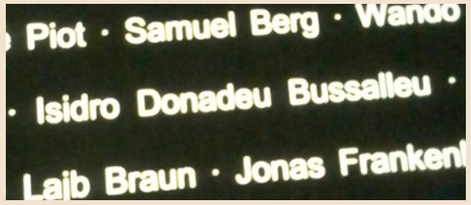

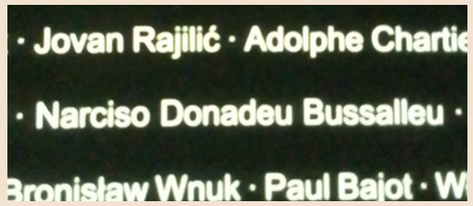

memòria històrica. Des de les institucions, el Memorial Democràtic, o institucions com l'Amical- Mauthausen es dediquen a fer arribar a l'alumnat iniciatives relacionades amb el record a les víctimes del feixisme. A Espanya, la mal anomenada Transició espanyola, ha fet que el memoricidi o l'amnèsia històrica tractés d'evitar reconèixer la importància de la lluita antifeixista. Aquesta frase ens alerta de la possibilitat d'una nova barbàrie, ens encara a l'horror de què és capaç la humanitat i ens avisa del que Umberto Eco va anomenar el feixisme etern i que és imprescindible reconèixer en les seves múltiples formes per combatre'l.

La memòria històrica és un dels temes pendents en la pedagogia actual. L'alumnat passa per la història recent del país d'esquitllentes amb un currículum ple de continguts a l'ESO i pocs són els que arriben a batxillerat per poder aprofundir amb més sentit crític la Guerra Civil, l'exili i el franquisme. La història local queda relegada a la bona voluntat del docent, fent que molts alumnes desconeguin part de la que han escrit els seus convilatans. La memòria oral té una validesa de trenta anys. El franquisme va fer de l'ús esbiaixat de la memòria col·lectiva una arma de control social, negant la possibilitat d'un debat crític de la història més recent. La Transició espanyola en va ser una continuïtat, i no fou fins a finals dels anys 90 i principis dels 2000 que no comença a haver-hi un estudi rigorós de recerca crítica del "que va passar", superant el temps del silenci.

Si la memòria col·lectiva té una validesa màxima de 30 anys, com cal apropar al jovent el coneixement de la memòria històrica per no caure en els errors del passat?

El projecte Stolpersteine, al qual l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm en el ple del 30 de març del 2023 s'hi va adherir, és un exemple d'iniciativa per recuperar de l'oblit els represaliats pel feixisme. Les Stolpersteine són "llambordes per ensopegar", ideades per l'artista Gunter Demnig, cobertes d'un llautó daurat on hi ha el nom i les dades dels morts pel nazisme. Llambordes com les que s'extreien de les pedreres de Gusen i Mauthausen. Artola Casals i Donadeu Buxalleu seran els cognoms amb els quals el vianant ensopegarà pels carrers de la que fou la seva Fonts de Sacalm.

Queden altres noms per restaurar i rescatar-los de la boira de l'oblit. Les publicacions a les xarxes socials d'historiadors locals, les publicacions als programes de festa major, la recerca dels familiars dels represaliats[3] o morts en la lluita antifeixista són exemples d'aquesta necessitat de conèixer i fer conèixer la història local. Segons xifres del Memorial Democràtic, 67 hilariencs van ser víctimes del feixisme i la seva repressió judicial posterior[4]. Però aquestes xifres no contemplen les víctimes d'altres formes de repressió social que el franquisme va dur a terme i són veus i testimonis que no es poden perdre en la desmemòria, en la nit i en la boira.

Cal acabar amb les paraules de Montserrat Roig: "Hi ha silencis que són més feixucs que d'altres. Si damunt de la nostra Guerra Civil hi ha hagut una boira fictícia però densa, hi ha aspectes del nostre passat recent que semblen haver estat engolits per l'absurd, pel no-res. Aquest és el cas dels catalans antifeixistes que patiren la deportació als camps nazis."

3 - Aquí per exemple trobem la recent publicació (2024) de "La ploma de l'oncle Lari: La vida de l'Hilari Rotllant, una sentència a mort" de Jordi Moragas Rotllant o de "La Casa del Pla" de l'autora local E. Viladoms
4 - L'ajuntament de Sant Hilari en va publicar el llistat que es pot trobar a https://www.santhilari.cat/noticies/acte-reparacio-juridica/

Bibliografia

- *Armengou, M. [Montse]; Belis, R. [Ricard]. (2005). El comboi dels 927. Editorial Rosa dels Vents*
- *Díez Gutiérrez, E. [Enrique Javier]. (2022). Pedagogía antifascista. Octaedro Editorial*
- *Gómez Bravo, G. [Gutmaro] i Martínez López, D. [Diego]. (2022). Rotspanier: españoles en el complejo concentracionario Mauthausen-Gusen. Ministerio de la Presidencia y Secretaría General Técnica. Centro de Publicaciones. https://www.mpr.gob.es/servicios/publicaciones/Documents/RotspaniersMathausen.pdf*
- *Manero Brito, R. [Roberto] i Soto Martínez, M.A. [Maricela Adriana]. (2005). Memoria colectiva y procesos sociales. Enseñanza e Investigación en Psicología, 10 (1), 171-189. https://www.redalyc.org/pdf/292/29210112.pdf*
- *Marquès, S. [Salomó]. (2003). Mestres i Exili. ICE-UAB*
- *Roig, M. [Montserrat]. (2017). Els catalans als camps nazis. Edicions 62*

Any 1974, final de curs de quart d'EGB. Escola Doctor Morales (actual escola Guilleries). Foto cedida per en Pep Villacrosa.
D'esquerra a dreta. A dalt: Alfons Aguilar, Carme Coll, Joan Tornés, Mateu Casas, Maria Moragues, Ramon Costa, Joan Moragues, Pep Villacrosa, Joan Boronat, Nati Danés, Núria Fàbregas, Anna Casalí, Marta Garriga, Maria Pagès, Àngels Nevado, Fina Font, Conxita Camó, Carmen Delgado.
D'esquerra a dreta. A baix: Josep Gros, Joan Triadó, Joan Turon, Isidro López, Rafael Fernandez, Antonio Marfil, Hilari Borràs, Santiago Carrillo, Lluís Turon, Toni Carrillo, Jose Luís Gonzalez, Núria Solà, Fina Barcelona, Dolors Panella, Juanita Balmonte.

15 de desembre de 1978, batuda de senglars. Foto cedida per l'Anna Torrent Verdolet
D'esquerra a dreta, començant fila de baix (ajupits): Xavier Casas, Joan Tarrats, Joan Vila, (?); Josep Pla, Isidre Argemí (fill), Joaquim Raset, Joan Juvanteny, Joan Miralpeix, Pere Tarrés, Josep Mateu, Pere Gros, Joan Mateu, Jaume Tarrats, Àngel Colom, Jaume Masó.
D'esquerra a dreta, fila de dalt (drets): Josep Masó, "Sili ", Josep Font, Josep Boix, Lluís Busquets, Isidre Argemí (pare), Pere Masó, (?), Josep Llopis, Andreu Mas, Delfi Prat, Joan Almeda, Josep Torrent, Àngel Busquets, Josep Planchart, Ventura Roura, Marcel·lí Solà, i a davant seu el seu fill Jordi Solà, Pere Busquets, Joan Busquets.

50 anys a Sant Hilari

...i al món

L'abril del 1975 la Comissió de Setmana Santa, després d'assabentar-se del projecte de construcció d'un poliesportiu municipal als afores del poble, va demanar per carta a l'Ajuntament de Sant Hilari "la possibilitat d'una futura utilització de l'espai i les instal·lacions de l'esmentat complex per a la celebració del Via Crucis Vivent". Argumentaven que es quedarien sense espai després de la desaparició del Turó d'en Rovira, on ara hi ha la plaça General Josep Moragues, i parlaven de "la necessitat d'un renovellament del sistema de celebració del Via Crucis Vivent, en un intent d'actualitzar-lo i envigorir-lo." La carta acabava amb dues peticions concretes: utilitzar l'àrea destinada a la construcció del pavelló mentre les obres no comencessin i disposar d'una part, un cop construït, per a les escenificacions de Setmana Santa. L'any 1975 va ser l'últim any que l'escena del calvari es va fer al Turó d'en Rovira. El 1976 es va representar al Turó d'en Jové i el 1977, als Jardins d'en Joaquim Ripoll (sobre la Font del Cirerer). Des del 1978 fins ara l'escena final de la processó llueix a la zona esportiva.

També a l'abril del 75 es van pavimentar els porxos i voreres de les Escoles Nacionals (l'actual Escola Guilleries) en una iniciativa de l'Associació de Pares i Alumnes, que just s'havia creat aquell mateix any.

El 20 de juny es va celebrar la inauguració del dispensari de Sant Hilari al carrer de la Rectoria, on ara hi ha el Jutjat de Pau.

A l'estiu es va constituir el Grup Sardanista Sant Hilari i es va celebrar el primer Aplec de la sardana.

El 10 de novembre, deu dies abans de la mort del dictador Francisco Franco, es va celebrar el nomenament de Gabriel Miralpeix Boada com a alcalde de Sant Hilari. El 25 de novembre Los Sitios publicava la crònica del funeral de Franco al nostre municipi. El cronista descrivia la presència de tot el consistori, el jutge de pau i el comandant de la guàrdia civil i parlava d'una "presència massiva de fidels que abarrotaven el temple parroquial" i de l'actuació dels Nois Alegres. L'article acaba: "L'emoció d'aquests dies històrics que viu tota Espanya han sigut compartits per aquesta vila, seguint, moment a moment, i més d'una vegada amb llàgrimes als ulls, totes les vicissituds, que gràcies a l'enorme esforç de Televisión Española y Prensa, ha sigut possible contemplar i llegir des dels més recòndits pobles."

Sant Hilari tancava l'any amb negociacions sobre el futur Eix Transversal de Catalunya. Gabriel Miralpeix firmava una petició formal al governador civil de Girona, a l'enginyer responsable d'Obres Públiques de Girona i al director general de Carreteres a Madrid on afirmava que considerava "de summa importància" que l'Eix passés per les Guilleries. En aquell moment prenia força la proposta de tram Nord que connectava Olot amb Figueres. Les reivindicacions van durar anys i, finalment, va ser l'alcalde Xavi Rossell, després d'insistir-hi molt, qui va veure el projecte fet realitat satisfent les necessitats hilarienques. L'any 1990 van començar les obres de l'Eix Transversal.

Pel que fa al món de l'espectacle, el 3 de maig el cantautor Raimon omplia el Cinema Catalunya i el 30 d'agost la barcelonina Mary Santpere repetia visita a Sant Hilari. Dos anys enrere se li havia fet un homenatge a l'Ajuntament, abans d'actuar a la piscina de Villaret i al Cinema Catalunya, i el 1975 l'actriu, cantant i artista polifacètica tornava a Villaret.

Aplanament del turó d'en Rovira, que ocupava l'actual Plaça Moragues i l'illa del costat. Arxiu Municipal (AMSHS)

Dia de presa de possessió de Gabriel Miralpeix com alcalde. D'esquerra a dreta, Ramon Puig, Joan Puig, Joan Timoneda, Antonio García, Joan Fauria, Gabriel Miralpeix, ? , Joaquim Ripoll, ? , ? . Arxiu Municipal (AMSHS)

Internacionalment, el final de la Guerra del Vietnam va marcar l'any 1975, quan va caure Saigon i Vietnam del Nord va vèncer, fet que simbolitzava el fracàs nord-americà a la zona. A més, el món vivia encara els efectes de la crisi del petroli iniciada el 1973, que va provocar inflació, atur i canvis profunds en l'economia global.

A l'estat espanyol, 1975 és recordat com l'any de la mort del dictador Francisco Franco, el 20 de novembre. S'acabaven gairebé quaranta anys de dictadura i començava un procés de transició cap a la democràcia, amb el rei Joan Carles I com a nou cap d'Estat.

A Catalunya, tot i la repressió, es vivia una efervescència cultural i política. Les llibertats polítiques i d'expressió estaven severament limitades i qualsevol acte que qüestionés l'autoritat de l'estat o defensés la identitat catalana era perseguit. L'ús públic del català continuava restringit, especialment en l'ensenyament, els mitjans de comunicació i l'administració. L'activitat de partits polítics, sindicats i associacions catalanistes es desenvolupava sovint en la clandestinitat. Malgrat tot, col·lectius com l'Assemblea de Catalunya promovien activament iniciatives per recuperar la llengua, la cultura i les institucions pròpies.

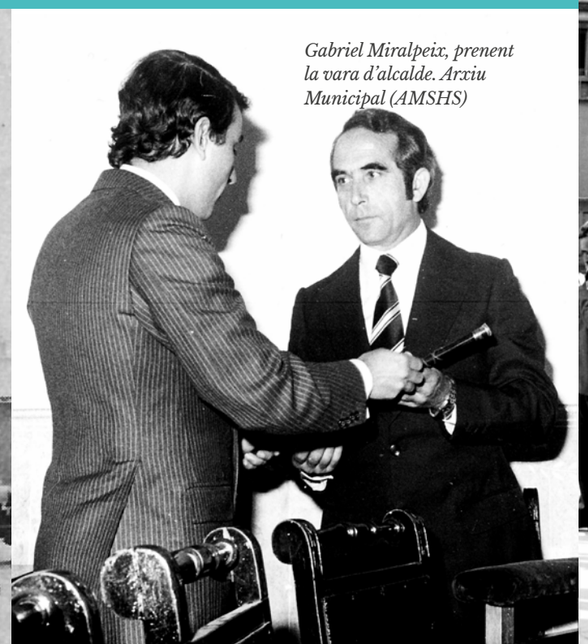

Gabriel Miralpeix, prenent la vara d'alcalde. Arxiu Municipal (AMSHS)

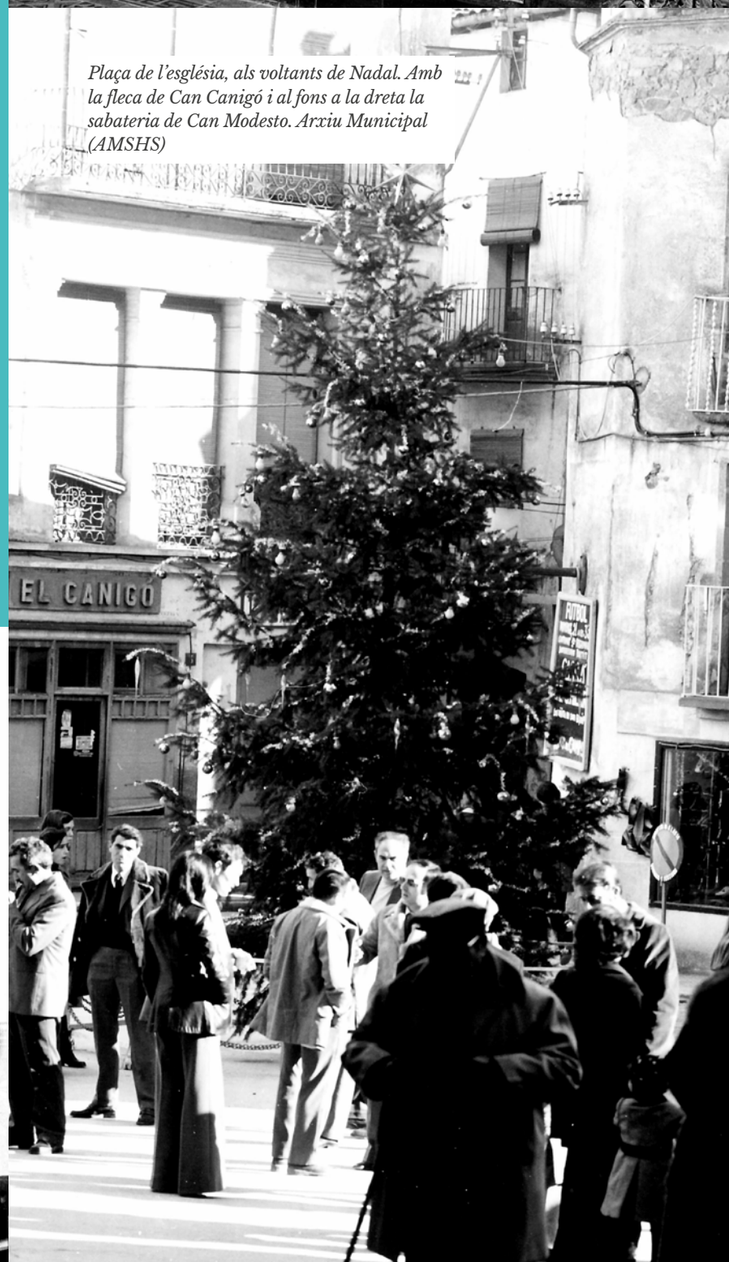

Plaça de l'església, als voltants de Nadal. Amb la fleca de Can Canigó i al fons a la dreta la sabateria de Can Modesto. Arxiu Municipal (AMSHS)

2. - SANT HILARI SACALM. - Plaça d'En Gravalosa

Vista del poble abans del Solterra i de l'edifici de l'escola Guilleries. Fotògraf Garriga. Fons Família Gisbert. Arxiu Municipal (AMSHS)

L'edifici de l'hotel Aguilà ara l'ocupa Can Vilamala. Arxiu Municipal (AMSHS)

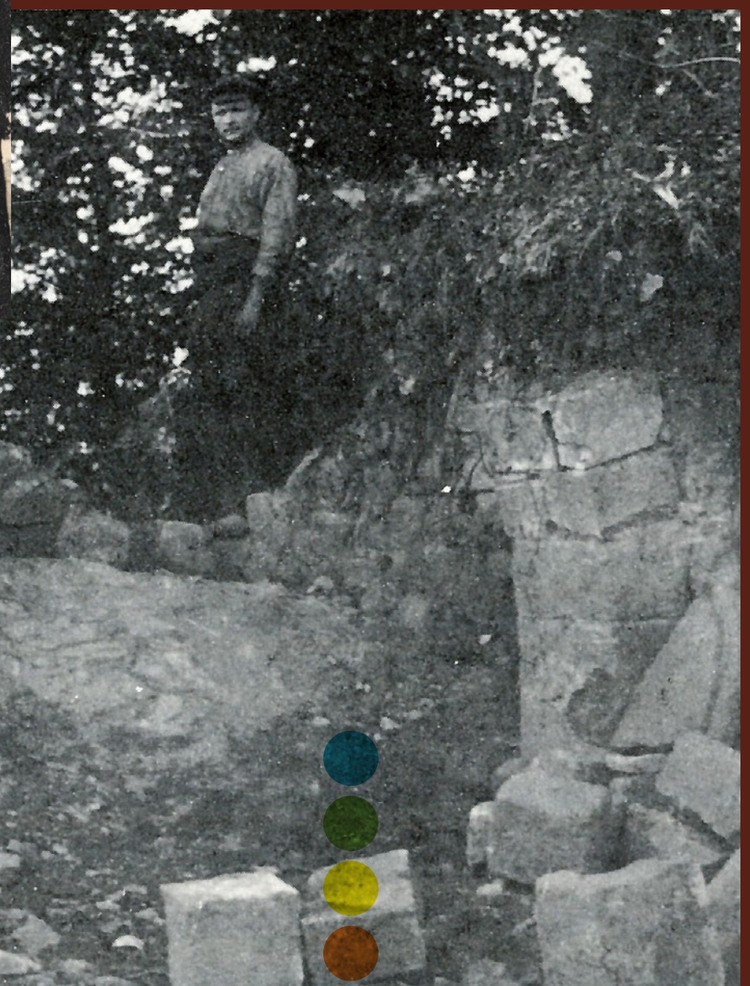

El casal de la Rovira excavat entre 1924 i 1926. Foto extreta del llibre Sant Hilari Sacalm, capital de les Guilleries.

100 ANYS A SANT HILARI

...I AL MÓN

L'any 1925 el món vivia un període de relativa estabilitat després de la Primera Guerra Mundial (1914-1918). Molts països, especialment els Estats Units, estaven immersos en un procés de creixement econòmic i desenvolupament cultural, conegut com els "feliços anys vint". No obstant això, començaven a sorgir tensions socials i ideològiques que més endavant portarien nous conflictes.

A Espanya, el general Miguel Primo de Rivera governava des del cop d'estat de 1923, instaurant una dictadura militar que consistia en un règim centralista i autoritari. Va suspendre la Constitució, va dissoldre les Corts i va restringir les llibertats polítiques.

A Catalunya, la dictadura va tenir un fort impacte i l'any 1925 es va dissoldre oficialment la Mancomunitat de Catalunya, que havia estat una institució clau per al desenvolupament cultural, educatiu i econòmic del país. També es van prohibir l'ús oficial del català, els símbols nacionals com la senyera, i es van clausurar entitats i mitjans de comunicació catalanistes. Un episodi significatiu va ser l'anomenat "incident del Palau de la Música", quan un grup de joves va xiular l'himne espanyol durant un concert. Això va provocar una dura resposta del règim, amb la destitució d'autoritats locals i una ofensiva propagandística contra el catalanisme.

L'any 1925, amb Joaquim Massanella Puig d'alcalde de Sant Hilari, es va instal·lar una xarxa d'electricitat per a l'enllumenat del municipi i es va contractar Energia Elèctrica de Catalunya. En el ple del 18 de juliol es va acordar donar cent cinquanta pessetes a la Comissió de festes de la colònia estiuenca per una festa d'inauguració de la llum elèctrica a Sant Hilari el 24 de juliol. En el ple del 25 d'octubre consta que Energia Elèctrica de Catalunya va reclamar a l'Ajuntament de Sant Hilari 7.500 pessetes com a primer pagament d'un total de 15.000 pessetes. L'empresa elèctrica havia col·locat les làmpades per a l'enllumenat públic gratuïtament.

Aquell any es va finalitzar el tram de carretera que connectava Sant Hilari amb Osor. Josep Maria Pericas va supervisar unes excavacions a la casa forta de la Rovira (castell de mas Carbó) entre el 1924 i el 1926 per iniciativa del propietari. Es van descobrir unes importants estructures medievals, com uns murs amb espitlleres i uns arcs del pis inferior.

En el ple del 17 de juliol es va establir un impost, diferenciant cinc categories, "per a les atencions d'infància i mendicitat" que havien de pagar els propietaris de locals on se celebressin espectacles. L'Hotel Martin de la Font Picant havia de pagar 200 pessetes; els hotels Suizo, España, Fauria, Oriental i Aguilá, 50 pessetes; les fondes d'en Casimiro Brugués, Narciso Vernedas, Juan Mimó, Salvador Busquets, Ramón Fauria, Ana Gironés i Juan Aguilar, 20 pessetes; Juan Ripoll Codina, Jose Bovè, Isidro Iglesias i Narciso Poudevida, 10 pessetes; i Adolfo Casal, Mariano Casal i Agustina Baucells, 5 pessetes.

En el ple del 29 de juliol es va acordar la construcció de vint-i-sis metres de vorera a la plaça Gravalosa i la col·locació de dues pedres al carrer d'Arbúcies (actual Josep Ximeno) "per evitar que entrin els carruatges durant el mercat". En el mateix ple es parlava de la conveniència d'instal·lar dues bústies, una a cada estanc, que podrien funcionar tot l'any o només durant els mesos de temporada d'estiu.

En plena repressió, l'Ajuntament de Sant Hilari va convocar una sessió extraordinària el 3 de novembre del 1925 per concedir a Miguel Primo de Rivera el títol de "bienhechor de la patria". Era una moció que venia de l'Ajuntament de Linares i que demanava fer extensiva a tots els ajuntaments d'Espanya.

Joaquim Garriga, fotògraf i retratista de Sant Hilari

Carrer d'Arbúcies (Actual Ximeno) Nevada de 1910. Fotògraf Garriga. Fons Sútia d'Art

Joan Escolà Pujol - Fundació Sútia d'Art

A finals del segle XIX i principis del XX, Sant Hilari Sacalm va emergir com un destí preferit per a la burgesia catalana, principalment a causa de les seves famoses aigües medicinals. Aquest flux d'estiuejants va portar els ideals de la Renaixença, el Modernisme i el catalanisme que s'estaven gestant als centres urbans. Aquesta demanda va impulsar la producció de fotografies, postals i altres materials visuals.

Enmig d'aquest ambient sorgeix la figura d'en Joaquim Garriga, el primer fotògraf de Sant Hilari, fent un canvi espectacular a la seva vida: d'espardenyer a fotògraf.

Ens proposem fer un pas important per recuperar la memòria de Joaquim Garriga, un artista fotògraf de Sant Hilari que va caure en l'oblit.

Vam descobrir l'artista i la seva obra gairebé per casualitat, ja fa ara molts anys, i ens ha costat seguir i recompondre la seva trajectòria. Com si haguéssim trobat un trencaclosques al qual faltaven moltes peces. Amb les que tenim, volem retre homenatge a un modern nascut a la Guilleria, un home que va veure com arribava la modernitat a casa seva.

Garriga va ser contemporani de Busquets i Punset, de l'activista cultural i modernista Josep Ximeno Planas, i sembla que també va col·laborar amb Carreras Candi. Les seves imatges es van publicar en diaris, revistes i llibres.

De fet, Garriga i Ximeno compartien interessos comercials i artístics, tots dos tenien botiga, tots dos eren apassionats de la fotografia. Allà on les certeses, les evidències i les fonts documentals ens ajudin, il·luminarem el camí. I allà on no, farem servir hipòtesis, literatura i totes les eines artístiques de què puguem disposar.

Els inicis

En els seus inicis, que no devien estar exempts de dificultats, sembla que va tenir el suport d'un fotògraf gironí de nivell. Tenim la mostra d'una possible col·laboració amb Amadeu Mauri, fotògraf de Palamós vint anys més gran que Garriga, que podria haver estat el seu conseller, mestre i amic. En el reportatge de la nevada de 1910, unes còpies són signades per Garriga (l'autor) i altres còpies per Mauri. Podem suposar que Garriga, en agraïment, li va cedir aquestes fotografies, i que Mauri les va vendre a la seva botiga de Girona. També coincideixen a publicar fotografies en una mateixa revista.

Tenim, doncs, una data ante quem. El nostre treball es basa principalment en l'estudi de les imatges que ens han arribat, la consulta de documents de l'Arxiu Municipal i la memòria de la gent que el va conèixer. Però les imatges són la font més important, i ens hi referirem constantment. Les primeres fotografies, com hem dit, són les de la nevada del 1910: vistes del carrer Rectoria, el carrer d'Arbúcies (actual Josep Ximeno), l'espai que anys després seria la plaça Gravalosa, i la carretera de la Font Picant. Retrata el seu entorn més immediat (va néixer a Can Dolfo), un esdeveniment, una notícia, un record... Aquestes instantànies es convertiran en les primeres postals, seran publicades a la premsa i esdevindran les primeres imatges del seu arxiu.

La tècnica

Garriga va ser, en els seus inicis i durant dècades, un fotògraf de placa seca. La invenció d'aquesta tècnica va permetre fer fotografies amb més facilitat i comoditat. Situem el començament de l'obra de Garriga entre 1906 i 1910, la primera data confirmada és la de la col·lecció "Nevada del 1910", amb quatre reproduccions originals en paper fotogràfic de mida postal (14x9 cm) que retraten els carrers de Sant Hilari.

La seva obra

Fins ara, tenim constància de dos àmbits ben diferenciats: les postals i els retrats, dos interessos i dues maneres de desenvolupar l'ofici de fotògraf.

Les postals

Molt de moda en aquella època i objecte de gran consum. Les postals, tal com les coneixem ara, van néixer a finals del segle XIX. El 1906 se'n va fer la primera regulació de mides i estructura. Ràpidament, es van posar de moda: el cost d'enviar una postal era la meitat del d'una carta ordinària, i quan s'hi van afegir imatges van ser objecte de col·lecció i van captar l'interès de tothom. Garriga, amb les seves imatges, va contribuir d'una manera notable a ampliar el patrimoni fotogràfic que té Sant Hilari i la Guilleria.

A les postals, d'una producció més pausada, escollia la iconografia amb la qual definia i explicava el territori. Les més antigues eren foto-postals. Cada postal s'editava sobre paper fotogràfic de mida postal (9 x 14 cm). Això ens fa pensar que tenia accés a un laboratori propi o de lloguer, on elaborava les plaques de vidre (els clixés de l'època), les revelava i les positivava amb paper-postal fotogràfic. Aquest paper inicialment venia de França. Per cert, als inicis de la seva producció, tant Amadeu Mauri com Joaquim Garriga utilitzen el mateix paper fotogràfic. És un altre element que ens reforma en la idea de la col·laboració entre ambdós fotògrafs.

Cantonada Pau Torner i Can Puntí. Fotògraf Garriga. Fons Sútia d'Art

Colla de roders. La gran indústria del país. Fotògraf Garriga. Fons Sútia d'Art

De l'edició de les postals en podem fer dos grups. El primer cronològicament correspon a l'edició de postals fotogràfiques. El segon grup el componen les postals editades a Barcelona conjuntament amb l'editor, gravador i fotògraf Josep Thomas, que coneixia bé Sant Hilari (era l'autor d'una de les col·leccions de postals més antigues sobre la vila). Aquesta edició, signada com G.R.R., va ser publicada amb la tècnica d'impremta d'aquell moment: la fototípia. La signatura, en un primer moment, ens ha fet dubtar, però les evidències ens inclinen a defensar que correspon a Garriga. Hem comparat les dues col·leccions, les vistes que editen són coincidents en un vuitanta per cent o més. Per tant, pensem que la signatura és el seu acrònim.

Iconogràficament, les seves postals fan una aportació important: incorporen nous temes i paisatges. La coneixença del territori facilita la feina a l'autor. Les primeres imatges de la Roca Foradada i de la Gorga d'en Pla i totes les altres són històriques, imatges d'un fotògraf aventurer, valent i compromès.

Els retrats

Aquesta és potser l'aportació fotogràfica més important de Joaquim Garriga: per la temàtica, per la tècnica, per la repercussió social, per la quantitat, la qualitat i l'empremta que va deixar. El que el diferencia de llarg de tots els altres fotògrafs és la temàtica. Quan ja has vist unes quantes fotografies d'en Garriga, les identifiques ràpidament. Retrata com ningú els grups de gent, grups ubicats a qualsevol lloc de Sant Hilari, però n'hi ha un, de lloc, que destaca: la Plaça Verdaguer. Allà, arribava a fotografiar grups de setanta persones, i fins a més de cent. Garriga és el fotògraf de la gent, millor dit: dels estiuejants, que eren els seus principals clients. Però a les fotos sempre hi constatem també la presència d'hilariencs: els que passaven per allà i també els que no es van voler perdre l'esdeveniment. Hi podem

Retrat de grup amb en Jaumet a la Plaça Verdaguer. Fotògraf Garriga. Fons Sútia d'Art

apreciar joves, gent gran i, sobretot, mainada, els més visibles. La manera de vestir, els barrets i pentinats, el posat, caracteritzen edat i classe social.

Les fotos revelades sobre paper-postal esdevenien una targeta postal amb salutacions i records que s'enviaven als familiars i amics o, simplement, un record de l'estada a Sant Hilari.

La tècnica que utilitza Garriga per a fer els retrats també el defineix. Les fotos de grup, les feia sempre des d'un lloc elevat. A la Plaça Verdaguer, usa indistintament els dos balcons del seu local amb preferència del de la dreta, mirant a la façana. D'aquest balcó penjava una pancarta on s'anunciava com a fotògraf. El tir de l'objectiu varia, a voltes és més picat i enfoca la gent que està més a prop, a voltes l'objectiu apunta més a l'infinit, fins a les parets de Can Ridaura. La profunditat de focus és més nítida i ampla a mesura que passen els anys, indicador d'un canvi d'objectiu o de maquinària. El mateix passa amb la profunditat de camp. Els retrats milloren amb el temps.

La repercussió social de l'obra d'un retratista és directament proporcional al nombre de gent que retrata. En el cas que ens ocupa: molta. Hem pogut revisar molts retrats en grup i hem pogut observar com hi ha persones que es van repetint al llarg dels estius, gairebé es converteixen en personatges. Els estiuejants, i els no estiuejants, queden immortalitzats pel fotògraf. I parlant de personatges, cal que n'esmentem un en particular: en Jaumet. Joaquim Garriga l'ha convertit en estrella de la seva obra fotogràfica, però també el trobem d'una manera anònima dins dels grups fotogràfics, ell i el seu carro, que esdevé un element més de l'attrezzo del plató fotogràfic.

Ens queda molt per conèixer d'en Joaquim Garriga Torrent, tota una vida i tot un món, sobretot del treball de fotografia més domèstic i del que devia fer sobre festes i actes populars (tenim constància d'una fotografia d'en Garriga de l'acte de presentació de la Senyera del Cor la Guilleria d'en Pau Torner, publicada en una revista el 1915).

Un punt i a part, són les col·leccions de postals d'Arbúcies i de Tordera, tot un món per redescobrir d'un fotògraf guiller i selvatà.

La Maria l'any 2005

La Maria Planas i Massaneda va néixer al carrer Hospital el 21 de novembre del 1925 i aquest any hauria celebrat el seu centenari, però, malauradament, ens va deixar el 26 de març. Era una dona valenta, amb molt caràcter i empenta, optimista malgrat haver-ne viscut de tots colors i que demostrava una gran estima per Sant Hilari, tot i que feia anys que vivia a Manresa.

Només néixer ja es va veure enmig del primer gran ensurt: la mort de la seva mare Teresa que tenia dinou anys. El seu pare Lluís, que va comptar amb l'ajut de familiars i una dida d'Osor, es va tornar a casar amb l'Antònia, de Vic, i van anar a viure a un pis de Cal Pepet Saleta a la plaça de l'Església. L'Antònia i dues filles que havien tingut es van morir i el pare es va casar per tercera vegada amb la Lola, de Canet de Mar. Se'ls va morir un altre fill i després va néixer en Joaquim, que els va portar una mica de pau i alegria. Llavors vivien al carrer Montsolís i la calma no va durar gaire, ja que de seguida van veure's trasbalsats per la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) i la misèria i el racionament de la postguerra.

La Maria va veure estimbar les campanes escales avall i com l'església deixava la funció religiosa per convertir-se en mercat durant la República, quan el poble es deia Fonts de Sacalm. Els de ca l'Hospitalet, la seva família, tenien una parada de fruita i verdura a sota d'on abans hi havia la trona. Segons ella explicava, on hi havia hagut els confessionaris es penjaven els xais morts, a l'altar major hi havia parades de roba, el pa es venia al baptisteri i els carnissers se situaven als altars de la dreta. La Maria ha sigut una figura important per recordar-nos com era el poble abans, durant i després de la guerra. L'hem entrevistat en alguns programes de La Placeta a Ràdio Sant Hilari, on també recitava poesia, i va ser una de les protagonistes del reportatge que des de l'Ajuntament de Sant Hilari vam impulsar amb motiu del 85è aniversari del bombardeig del 31 de gener del 1939. Escanejant el codi QR de la pàgina següent, podeu escoltar la seva vivència. La guerra no va frenar el seu coratge i un exemple és que quan el seu pare va ser empresonat a Can Culí, ella va córrer escales amunt cap a veure'l tot i la vigilància dels guàrdies. Ensenyava tota orgullosa els esclopets petits que li havia fet el seu pare amb uns pinyols d'oliva des de la presó.

D'excursió el maig de 1946

La Maria i en Joaquim

La Maria Planas i la seva família al Petrinxo (1962)

Maria Planas i Massaneda. Records d'una vida

També va viure amb especial il·lusió la visita del president Francesc Macià al nostre municipi el 4 de setembre de l'any 1932, quan ella li va poder llegir un petit poema: "Només recordo que li deia avi i poca cosa més, però em vaig sentir molt important".

La Maria, aficionada al teatre, va ser una de les participants del primer Via Crucis Vivent que es va fer després de la guerra, tal com relata a les seves memòries: "Feia de Verònica i ens va reunir el mossèn Carbó. Vaig sortir de la punta del carrer Rocosa, així que en Borrell, fent de Jesús, passava per davant de la Cooperativa i vaig eixugar-li la cara amb la toca. Em va fer molta impressió perquè feia l'afecte que era ben bé Jesús. Hi havia les dones de Jerusalem, la Mercè Camps, la Lola Mas, la Teresa Tort i unes quantes que ara no recordo. La Mare de Déu crec que era l'Angelina de Can Botella. Ens van vestir a casa d'en Joan Botella que tenia una botiga de peix davant de Can Rovira, on ara hi ha pintades les estovalles, i ens ajudaven la Maria i la Mandela Mas. Llavors ens va costar molt trobar roba que fes bonic perquè no havia quedat res després de la Guerra, però tots vàrem fer patxoca ben arreglats i revisats."

Dels seus catorze anys guardava molt bon record de l'estada a Castelló d'Empúries, on servia les Germanes Carmelites i on va conèixer el seu marit Ramon Sarró. Quan va tornar a Sant Hilari, ella despatxava a la botiga de casa seva i veia poc en Ramon, que es va passar set anys fora entre la mili, la guerra i els camps de concentració a Medina del Campo i Aranda del Duero. Finalment, es van poder casar el 27 d'abril del 1949 a Sant Hilari i, després del viatge de noces, van anar a viure a Verdú. La sequera del poble lleidatà contrastava amb l'abundància d'aigua de les Guilleries i, per diversos motius, allà no va acabar de sentir-s'hi com a casa. Això sí, va tenir l'alegria de veure néixer els seus primers fills, en Josep Maria i la Maria Rosa.

Va tornar a Sant Hilari i amb el seu marit van llogar una casa al carrer del Petrinxo. Van tenir dos fills més, la Marcel·la i en Joan, i més endavant, com que a Sant Hilari no es podien escolaritzar infants a partir de certa edat, van decidir marxar a Manresa. Allà van tenir el disgust de veure néixer una filla sense vida i, més endavant, van tenir en Lluís. El seu marit va morir el 2005 i la Maria ho va fer amb noranta-nou anys deixant un llegat de cinc fills, vuit nets, set besnets i moltes vivències i aprenentatges per transmetre a les següents generacions. El 2016 va escriure un petit llibre autobiogràfic i a la dedicatòria de l'exemplar que va portar a la Biblioteca Soledat Ridaura i Feixas hi diu: "Per recordar que les guerres només porten tristesa, violència i misèria".

Amb més de noranta anys, continuava sent una dona activa amb aficions diverses: pintura, escriptura, manualitats, informàtica i poesia. Joana Raspall (1913-2013) era una de les seves autores preferides i 'Vellesa' un dels poemes que li agradava recitar.

"Sóc la branca més vella
que resta en aquest arbre
que ara llueix l'esplèndid
brancatge vigorós.
Passant, les primaveres
hi han fet riques brotades,
i l'han cobert de flaire
l'amor de tantes flors.

Per la mateixa rel
em sento sostinguda;
en la mateixa saba
hi trobo nodriment.
Quan la destral m'abati,
caduca, improductiva,
jo, lluny de la brancada,
sentiré enyorament."

ACTIVITATS 2024 - 2025

1. JULIOL 2024 - Maria Rosa de Guimerà a la Sala Noble
2. JULIOL 2024 - Cor Lutiana a Nits a la Fresca
3. AGOST 2024 - Correfoc amb els Guillables i altres colles convidades
4. AGOST 2024 - Festa de l'Estiuejant amb els Havanerus i Encarna Moreno com a estiuejant de l'any
5. AGOST 2024 - 41a Baixada de Carretons
6. SETEMBRE 2024 - 2n Sport Night Festival amb joves entre 1r i 4t d'ESO

ACTIVITATS 2024 - 2025

7. SETEMBRE 2024 - Inici del projecte "Enfilem-nos"
8. OCTUBRE 2024 - L'artesania és el tema principal de la 7a Fira Guilleries
9. OCTUBRE 2024 - Presentació del treball guanyador del Premi de Recerca Guilleries
10. NOVEMBRE 2024 - El guanyador del Premi Josep Pla 2024, Jaume Clotet, presenta "La Germandat de l'Angel Caigut"
11. NOVEMBRE 2024 - Matí de jocs tradicionals en el Dia Internacional de les Ciutats Educadores
12. DESEMBRE 2024 - Concert de Nadal amb les corals del poble
13. DESEMBRE 2024 - Festival de Nadal amb el Grup de Rítmica i Ballet del CEM
14. DESEMBRE 2024 - Pujada a Sant Miquel de les Formigues amb Forces, Forts i Ferms per portar el pessebre
15. GENER 2025 - Campament Reial a la Font del Ferro el dia de la cavalcada
16. GENER 2025 - Primer ple del Consell d'Infants 2024-2025
17. GENER 2025 - Toni Albà al Teatre Catalunya amb "Locus Operandi"
18. FEBRER 2025 - Tarda a Can Blat amb la fisioterapeuta comunitària del CAP, Cati Gonçalves
19. MARÇ 2025 - Carnestoltes
20. MARÇ 2025 - Jornada del Medi Ambient amb Martí Boada
21. MARÇ 2025 - L'Associació Planas Dòria cedeix el quatre "Els horts" a la Fundació Sútia d'Art com a acte de cloenda de l'exposició dedicada a Planas Dòria
22. ABRIL 2025 - Activitats de Sant Jordi a la Biblioteca Soledat Ridaura i Feixas
23. ABRIL 2025 - Taller de Memòria, Natura i Patrimoni organitzat per Càritas, el CAP de Sant Hilari, Can Blat i l'Ajuntament de Sant Hilari
24. ABRIL 2025 - Via Crucis Vivent
25. MAIG 2025 - "L'edat no és excusa" a la Setmana de l'Esport
26. MAIG 2025 - 7a Trail Guilleries

PROGRAMACIÓ FESTA MAJOR 2025

1. *Inscripcions a la web i al mateix dia de 19h a 20h. Preu menors 14 anys: 1€, Preu Cursa Solidària adults: 2€ i Cursa Jaumet: 6€ anticipada o 7€ el mateix dia.*
2. *Teatre: 12€ a través del següent enllaç del codi QR*
   Per qualsevol dubte o ajuda amb la compra d'entrades en línia, adreceu-vos a Can Rovira.
3. *Carro Tour: 15€ per persona, inscripcions a Can Rovira a partir del 4 d'agost*
4. *Gimcana Marrana: 5€ per persona, inscripcions a Can Rovira a partir del 4 d'agost*
5. *Sopar Festa Major: reserva prèvia a l'Ajuntament del 4 d'agost fins al 22 d'agost al matí (Menú 28€ - Inclou sopar i ball)*
6. *Ball: 6€ a taquilla*

Barrets
3€ a Can Rovira a partir del 4 d'agost

Entrades anticipades a Can Rovira, i els **tiquets del sopar** a l'Ajuntament

DILLUNS 25 D'AGOST

A les 10 del vespre
Cinema a la fresca amb la pel·lícula "Del revés 2" a la plaça de l'Església.

DIMARTS 26 D'AGOST

De 3 a 5 de la tarda
Inflables a la piscina municipal (gratuït)

A 2/4 de 9 del vespre
Commemoració de la Marxa per la Llibertat als Jardins de Can Rovira amb sopar popular amenitzat pel grup musical Maïma.
Organitza amics Marxa per la LLibertat (programes a part).

De 8 a 9 del vespre
Cursa d'en Jaumet (5 km), Cursa infantil (2,5 km) i Caminada solidària (2,5 km) a la plaça Doctor Gravalosa. Organitza Forces Forts i Ferms. Beneficis per Oncolliga. Programes a part. [1]

DIMECRES 27 AGOST

De 10 del matí a 1 del migdia
Jocs de fusta als Jardins de Can Rovira.

A les 8 del vespre
Partit de futbol de Festa Major entre el primer equip del C.E Sant Hilari Font Vella - C.F. Folgueroles (tercera catalana)

A les 10 del vespre
Teatre amb l'obra "Les mares" amb Fel Faixedas i Carles Xuriguera al Pavelló. [2]

DIJOUS 28 AGOST

De 10 del matí a 1 del migdia
Jocs de fusta als Jardins de Can Rovira

A les 5 de la tarda
Espectacle de dansa a càrrec d'Iris Ceballos i exhibició de sevillanes amb el grup d'Ester Valverde.

A continuació, lliurament de premis del concurs d'il·lustració de la portada del programa de Festa Major, a la plaça de l'Església

A 2/4 de 7 de la tarda
Pregó de Festa Major a càrrec del "Grup Sardanista Sant Hilari" a la plaça de l'Església

A 2/4 de 8 del vespre
Carro Tour amb batucada pels bars del poble - Pl. Jacint Verdaguer. Organitrza Carro del mam[3]

A les 10 de la nit
Correfoc de Festa Major Sortida de la plaça 1 d'octubre. Recorregut: C/ Sant Benet, C/Alcalde Narcís Corbera (Can Culí), C/ Valls, Pl. Església, C/ Josep Ximeno, Pl. Gravalosa, Pl. Moragues.Organitza Guillables

En acabar, ball amb l'orquestra Montecarlo a la plaça del General Moragues (23:30 a 1:30)

Fundació Sútia d'Art

Visita gratuïta
durant tota la Festa Major

El paisatgisme a la Guilleria
(Fons Fundació Sútia d'Art)

Exposició Nocturna
"El paisatge"

29 i 30 d'agost a les 11 de la nit
Hi haurà cuina i bar

DIVENDRES 29 AGOST

A les 10 del matí
Plantada de gegants a la Plaça 1 d'octubre.

A 2/4 d'11 del matí
Cercavila amb els gegants i capgrossos de Sant Hilari acompanyats pels Grallers del Cardaner. Sortida Plaça 1 d'octubre i arribada al Passeig Font Vella.

A les 12 del matí
Mag Stigman al Passeig Font Vella amb l'espectacle "El Circ dels Impossibles". Patrocina Estació BP

A les 4 de la tarda
Campionat de Botifarra a la plaça Doctor Gravalosa. Organitza Penya Barcelonista de Sant Hilari

A les 4 de la tarda
Gimcana Marrana - Carro del Mam - Per a majors de 18 anys. Plaça Guilleries. Inscripcions a Can Rovira [4]

A les 5 de la tarda
Concert de Festa Major amb l'Orquestra Metropol al Pavelló municipal d'esports. Entrada gratuïta.

A les 7 de la tarda
Sardanes amb la cobla Bisbal Jove a la plaça Jacint Verdaguer. Ball de gegants a la mitja part. Patrocina Moragas

A les 8 del vespre
Pregó Jove a càrrec de Comissió de Festes Jove amb la xaranga Xarangarín. Inici a la Plaça 1 d'octubre i final a la Plaça Gravalosa.

A les 9 del vespre
Sopar Popular de Festa Major al Pavelló Municipal d'Esports [5]

A les 11 de la nit
Gran Ball de Festa Major amb l'Orquestra Metropol al Pavelló municipal d'esports. Hi haurà servei de bar. [6]

Parròquia de Sant Hilari Sacalm
Festa Major en honor a Sant Joan Baptista

Dijous 28 - *A les 6 de la tarda*
Repic de Campanes

Divendres 29 - *A les 12 del migdia*
Ofici Solemne de Festa Major amb la Coral Veus Alegres

Dissabte 30 - *A les 6 de la tarda*
Missa en record de tots els difunts de l'any

Diumenge 31 - *A les 11 del matí*
Missa

DISSABTE 30 AGOST

A 2/4 d'11 del matí
Plantada de gegants a la Plaça Gravalosa

A les 11 del matí
Cercavila amb els gegants i capgrossos de Sant Hilari i les colles convidades: Breda, Maçanet, Sant Julià de Vilatorta. Sortida de la plaça Gravalosa

42a Baixada de Carretons
-la més antiga de Catalunya-

A les 3 de la tarda
Inscripcions i carregada de carretons a la Plaça de Cal Ros i C/ Dr. Morales

A les 4 de la tarda
Sortida dels autobusos

A les 5 de la tarda
Ambientació amb la banda "La Principal de Cassà de la Selva"

A 2/4 de 6 de la tarda
Inici de la 42a Baixada de Carretons

A les 7 de la tarda
Fi de Festa de Carretons amb Dj Bacardit a la plaça del General Moragues

A les 7 de la tarda
Sardanes amb la cobla La Principal de Cassà de la Selva a la plaça Jacint Verdaguer

A 2/4 d'11 de la nit
Havaneres "De taverna en taverna" amb el grup Americanus a la plaça Jacint Verdaguer. Hi haurà rom cremat per tothom.

DIUMENGE 31 D'AGOST

A les 10 del matí
XXVI Trobada de Puntaires a la Plaça Gravalosa

A 2/4 de 12:00
Espectacle infantil "Absurd" del Circ Vermut a la Plaça Gravalosa.

A les 12:00
Partit de futbol de Festa Major entre el Cadet Femení del C.E Sant Hilari Font Vella - Cadet Femení U.E Breda.

A les 5 de la tarda
Holi Fest a la Plaça Jacint Verdaguer

A 2/4 de 7 del vespre
Concert Claqué&Swing a càrrec de Men in Swing als Jardins de Can Rovira

10 de la nit
Fi de Festa amb l'espectacle Flotados de David Moreno Cía & Cristina Calleja a la Plaça Moragues.

Durant els dies 29, 30 i 31
Trenet turístic
Punt de sortida del C/ Dr.Morales

L'organització es reserva el dret de modificar el programa si causes imprevistes ho motiven. Organitzen els actes les Regidories de Festes i de Joventut i la Comissió de Barraques.

BRRQS

DIJOUS 28

A 2/4 de 2 de la matinada

Dj K-Zu

PD Mashish

DIVENDRES 29

A partir de mitjanit

Los Mejores

Waikiki

Mon Dj

DISSABTE 30

A partir de mitjanit

Ruc'n Roll

Strombers

Dj Anna Gisbert

PATROCINA

Alum, Balneari Font Vella, Estació de Servei BP, Font d'Or, Font Vella, Moragas, Bayés Buhils S.L., Bon Preu, Cultius Miralpeix, Diputació de Girona, Guilleries Gamma, Serradora Cornellà, Serralleria Solà S.L., Vilar Rural.

POESIA

VALLCLARA

Damunt una penya, a peu de camí,
s'enarbra Vallclara i els seus mil anys
vella harmonia de pedra i cel,
i com un navili de rumb fix,
entre aigües de silenci i paisatge,
ens mostra el savi orgull
d'aquells qui coneixen les rutes
dels quatre vents.

Eduard Casas

A LA FAGEDA

Sortíem a buscar camins,
vuit ulls observant i 4 cors caminants.
De l'aigua de la Font d'en Gurb,
el broll s'atansava a cada paraula dita.

I mentre ens vorejava la fageda,
més amable era la mirada verda,
cap sospir tallava l'aire
i el passeig no era de nosaltres,
sinó del cant de les merles i del Mas de la Telleda.

I crideu!, i hi aneu!,
a la fageda, a la fageda!,
que se'n van les penes!

Ter Tarrida

EL PI SOLER

Trepitjo perxada
buscant la pinassa
amb un fred intens
i m'abraço al tronc
d'escorça mullada
tan alt, tan esvelt
que em sento petita
sota la capçada
d'un gegant immens!!
Gaudeix del paisatge
com una escultura
el pi del Soler
com si fos paraigua
obert de natura
amb un to guiller.

Kei

LA GINESTA

I
Qui
Pogués
Ser
Aire
I
Vent
I
Boira
I
Lliroia
Entre
Els
Perfums
Del
Bosc
De
Sant
Hilari!

6t1

Toni Clos

Crim 1921
El primer 'true crime' de Sant Hilari Sacalm

L'escriptor, poeta i artista Toni Clos ha escrit una novel·la basada en un crim real que va passar a Sant Hilari Sacalm fa més de cent anys amb protagonistes i indrets que toquen de prop l'autor. A "Crim 1921" l'autor narra les "set vides" del seu besoncle Joan Solà. L'assassinat que comet en Joan i el context polític i social del moment condicionen la seva vida, i la dels que l'envolten, des de la presó fins a l'exili a França.

Toni Clos va presentar el llibre el dimecres 16 d'abril del 2025 i la Sala Noble es va omplir de familiars de protagonistes de la història. S'hi van explicar anècdotes i records de com era el poble en els temps que transcorre Crim 1921 (abans, durant i després de la Guerra Civil Espanyola).

La novel·la és un document històric del nostre poble, ja que explica episodis rellevants, així com tradicions, costums, oficis, maneres de parlar i vivències de diferents personatges que van existir a Sant Hilari. El pes del municipi hilarienc és molt present en els fets i en els llocs. L'autor aprofundeix en la descripció dels boscos de les Guilleries d'una manera tan delicada que quasi es podria dir que l'entorn pren vida com si fos un personatge més.

"A les aspres Guilleries, les muntanyes són a quatre dits del cel. Les flors s'escampen arreu i dels boscos i prats n'han fet casa seva." (capítol 1)

"Durant l'hivern, a les Guilleries, fa un fred que talla la cara i cada matinada glaça. La postal del Sant Hilari blanc és màgica, un paisatge que es repeteix moltes vegades cada any i sempre sorprèn pels matisos dels colors que s'hi destaquen. És la imatge d'un poble aturat en el temps, un bell pessebre!" (capítol 26)

Antoni Rossell Terris deixa tot el seu patrimoni al Departament d'Educació en benefici de l'institut de Sant Hilari Sacalm

En Terris quan estudiava al carrer de la Rectoria. Foto cedida per la família Terris.

S'impulsen quatre noves beques a Sant Hilari gràcies a l'altruisme d'en 'Terris'

Coincidint amb la graduació de Batxillerat de l'Institut Anton Busquets i Punset, el divendres 6 de juny del 2025 es va fer oficial que l'alumnat de Sant Hilari Sacalm podrà optar a quatre noves beques gràcies a la donació altruista d'Antoni Rossell Terris (1937-2025). L'hilarienc ha deixat tot el seu patrimoni al Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya perquè ho destini a l'Institut Anton Busquets i Punset.

Portaran el nom de beques Terris, que és com li deien, i premiaran l'excel·lència i el bon nivell de català. El seu desig era contribuir al fet que els joves continuïn estudiant un cop finalitzin el Batxillerat. A ell també li hauria agradat estudiar, però no va tenir aquesta possibilitat. Va néixer en plena Guerra Civil Espanyola i després li va tocar viure la misèria de la postguerra.

A Sant Hilari s'ofereix primer de Batxillerat des del 1997 quan l'edifici era un mòdul prefabricat. Xavi Rossell Terris, alcalde del 1979 al 1999 i cosí de l'Antoni Rossell Terris, va defensar fermament que el poble tingués institut i que els joves no s'haguessin de desplaçar a altres municipis. Des del curs 1999-2000 Sant Hilari disposa d'un institut propi, ja que fins llavors era una secció de l'institut de Blanes, i l'any 2004 és quan es fa un edifici nou que pren el nom d'Anton Busquets i Punset. El curs 2025-2026 perdrà el nom amb la fusió dels dos centres educatius hilariencs que s'uneixen en un sol institut escola.

Tot l'alumnat hilarienc que vulgui continuar els seus estudis després del Batxillerat podrà optar a les quatre beques, dotades amb cinc mil euros cadascuna. N'hi haurà una que valorarà l'excel·lència i serà pel millor expedient de Batxillerat i les altres aniran pels tres joves que hagin demostrat un nivell més alt de català. La defensa de la llengua era una altra de les seves prioritats i sempre va estar implicat en la cultura catalana i hilarienca. Va escriure la lletra del musical d'en Jaumet del Flabiol i les lletres del grup Encarahisom i feia un duet artístic amb en Ramon Fauria Watt's. En Terris recitava versos satírics mentre en Watt's tocava l'acordió. De jove, va ser un dels fundadors del grup Som i Serem, va participar en les representacions dels Pastorets al bar Centre, fent d'àngel o de pastor, i el 1954, just abans de marxar del poble, va fer de Jesús al Via Crucis Vivent.

Terris, que havia après l'ofici de sastre a Sant Hilari, es va instal·lar al carrer Avinyó de Barcelona a la tardor del 1955. Va treballar al carrer del Carme i després al carrer Aribau amb el pare de l'actor Francesc Orella. Amb vint-i-vuit anys es va traslladar a Arenys de Mar, on vivien els seus pares, i va muntar un negoci de confeccions. S'hi va dedicar fins que es va jubilar i va tornar a Sant Hilari.

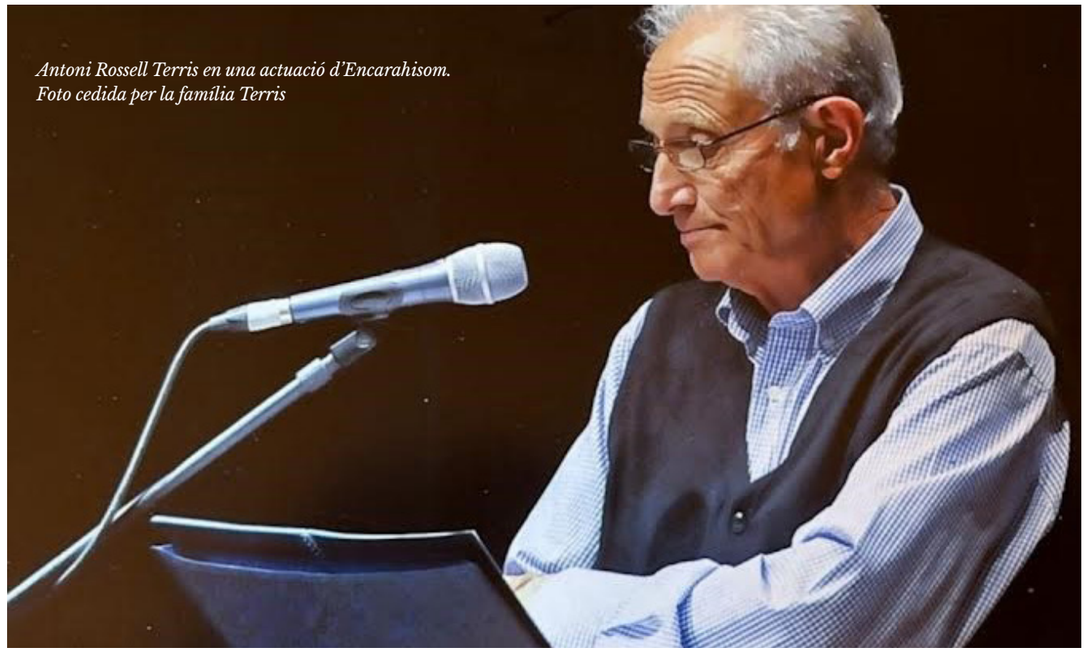

Antoni Rossell Terris en una actuació d'Encarahisom. Foto cedida per la família Terris

Terris insistia en la importància de preservar la memòria històrica. Quan des de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm se'l va entrevistar per una publicació a la revista anual que es reparteix cada 13 de gener amb motiu del patró del poble, va posar èmfasi en l'episodi del bombardeig del 1939 i els crims comesos durant i després de la guerra: "El meu pare i altres van tenir sort que els franquistes ja voltaven per aquí i aquells valents carcellers van fugir cap a França. Potser ens vam perdre l'honor que el seu nom fos inscrit als escalons de l'església on deia Caidos por Dios y por España, però segur que el meu pare no hauria caigut por Dios ni por España. Ja hi teníem dos familiars i segur que almenys un tampoc va morir per aquestes causes". Es refereix a Antoni Terris Fauria que va morir assassinat pel bàndol republicà.

Les beques Terris, que premiaran l'alumnat hilarienc pel seu bon expedient i bon nivell de català, són també un reconeixement a l'escola catalana i una crida per no oblidar la història i reconèixer les injustícies viscudes per no repetir-les.

Josep Clarasso, en representacio de la familia d'en Terris, i l'alcalde de Sant Hilari Jordi Rotllant expliquen les beques.Fotògrafa Irene Mir

S'anuncien les beques Terris en l'acte de graduacio de Batxillerat de l'institut Anton Busquets i Punset. Fotògrafa Irene Mir

18è Concurs de Punts de Llibre

La Biblioteca Soledat Ridaura i Feixas convoca anualment el Concurs de Punts de llibre. El concurs es divideix en quatre categories i per cadascuna hi ha un guanyador/a i dos finalistes. Els quatre punts de llibre guanyadors s'imprimeixen i es reparteixen entre els usuaris de préstec de la biblioteca.

Categoria A
Guanyadora: Itzel Simon Comas
Finalistes: Martí Àvila Merchan i Ibrahim Lahmani

Categoria B
Guanyador: Jan Masó Masó
Finalistes: Aina Ferrer Cladellas i Sami El Asri

Categoria C
Guanyadora: Ariadna Reixach Santaugini
Finalistes: Aya El Hajjouji i Carme Masó Juvanteny

Categoria D
Guanyadora: Carme Creixans Giramé
Finalistes: Marta Manuel López i Imma Serrano Ortiz

49è Concurs Literari de Narració Curta

Organitzat per la Biblioteca es celebra amb l'objectiu de promoure l'escriptura literària en català.

Categoria A – *Un passeig molt especial* - **Berta Masó Aguilà**

Categoria B – *El gat de llum de Nadal* - **Júlia Vallmajor Cheredinova**

Categoria C – *Gessamí de nit* - **Duna Valls Molina**

Categoria D – *Destemps* - **Cristina Casadevall Rueda**

Premi Violeta – *Estimat diari* - **Jana Sànchez Vilamala**

Guardons de l'Esport 2025

La Taula Sectorial d'Esports escull els hilariencs i hilarienques mereixedors d'aquests reconeixements:

Èxit esportiu de l'any: **Bakr El Asri**

Valors de l'esport: **Secció de Futbol Femení del Club Esportiu Sant Hilari - Font Vella**

Mèrit esportiu: **Josep Permañé Sabatés**

XXVIII Concurs de Pintura Ràpidai 8è Concurs de Pintors Locals

Trobada Infantil: Mireia Cruells, Aran Arvelo, Julià Triadó, Bruna Allué, Cèlia Puig, Damià Puig, Victòria Fauria, Eulàlia Fauria, Isaac Fontané, Lara Fontané, Agnès Navarro.

Premi Ajuntament Aquarel·la: **Abel Florido**

Premi Ajuntament Oli: **Juanjo Valeros**

Premi Moragas (votació popular): **Mª José Escudero**

Premi Local: **Carme Creixans Giramé**

11a Beca Toni Guzmán Garofano

La Beca Toni Guzmán Garófano premia el millor expedient acadèmic de l'Institut Anton Busquets i Punset en una iniciativa d'en Domi Guzmán i la Dolors Garófano que compta amb el suport de l'Ajuntament de Sant Hilari. Aquest 2025 la beca se l'emporta la **Carla Moragas Vidal**. És un premi amb finalitats educatives que ens recorda l'esperit de lluita d'en Toni, que va morir a causa d'una malaltia degenerativa quan cursava primer de Batxillerat. Des de l'any passat, coincidint en la 10a edició, es va augmentar la dotació econòmica. La família i l'Ajuntament de Sant HIlari hi aporten 600 € a parts iguals i una persona anònima hi afegeix 200 €.

9a edició dels Premis Fòrum de Recerca

Guardons organitzats per l'Institut Anton Busquets i Punset i la regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Sant Hilari amb l'objectiu de promoure la recerca en totes les àrees del coneixement.

Adaptant el passat de Judith Carreras

Revibrant el futur de Jan Obiols

Premis de recerca Josep Moragues 2025

Es premia el treball de recerca de 4t d'ESO sobre el patrimoni històric-cultural i científic-tecnològic de Sant Hilari.

Premi individual IE Cent Fonts

"L'impacte dels ingredients i les condicions en l'elaboració i la qualitat del pa" de Neus Ruiz Colon
Accèssit: "Els oficis perduts de Sant Hilari Sacalm" de Júlia Vilabella

Premi grupal Institut Anton Busquets i Punset

"L'efecte de l'exposició a les pantalles al cervell. Habilitats cognitives i llenguatge" de Xènia Rangel i Iris Tordera

Accèssit: "L'efecte de les pantalles al son dels adolescents" de Neus López Puig i Aina Turon Ripoll

Premi grupal IE Cent Fonts

"Casos de drogues a Sant Hilari Sacalm" de Leire Ramírez i Laia Miralpeix

Premi Violeta

"Els homes i les dones àrabs aprenen igual la llengua catalana" d'Icram Samdouni El Ksimi

IE Cent Fonts

Un any de canvis, un projecte compartit

Aquest curs no ha estat un curs qualsevol. Ha estat un any de transició, de reptes i de moltes il·lusions compartides. La fusió dels centres en un únic Institut Escola marca l'inici d'una nova etapa per a tota la comunitat educativa del poble. Ja no parlem de dues realitats separades, sinó d'un projecte educatiu comú, pensat des de l'etapa d'infantil fins a batxillerat.

Durant aquest curs, mestres, professors, equips directius, famílies i alumnes hem estat testimonis i també protagonistes d'un procés de coordinació intens. S'han fet reunions i coordinacions per començar a construir plegats una identitat pròpia com a institut escola. Un centre amb una mirada única, però amb la riquesa de l'experiència que aporten tots els professionals implicats.

El camí no ha estat fàcil. Els canvis sempre comporten incerteses, adaptacions i moltes hores de dedicació. Però també han portat oportunitats: pensar com volem educar, com volem créixer i què volem oferir als infants i joves del nostre poble. Aquesta reflexió conjunta ha estat la base per començar a traçar un projecte educatiu arrelat al territori i obert al futur.

Aquest ha estat només el primer pas. Ens queda molt per fer, per aprendre i per consolidar. Però si una cosa ha quedat clara és que, amb col·laboració i compromís, som capaços de construir una escola millor per a tothom. Un institut escola que acompanya, acull i fa de pont entre etapes, i que vol ser molt més que un lloc on s'aprèn: vol ser un espai de vida i de comunitat.

Espai de vida i comunitat com ho ha estat aquest curs amb les diferents activitats proposades per a tots:

30 octubre 24 >>> Halloween

31 octubre 24 >>> Castanyada

11 novembre 24 >>> Ciència al carrer

30 gener 25 >>> DENIP

27 febrer 25 >>> Carnestoltes i dijous llarder

19 març 25 >>> Innovation Day

22 a 25 abril 25 >>> Setmana cultural i museu artístic

18 juny 25 >>> Jocs institut escola

LA BALDUFA
ESCOLA BRESSOL

Escola Bressol Municipal La Baldufa

L'Escola Bressol Municipal La Baldufa continua creixent i avançant al costat dels infants i les seves famílies. Cada curs és una nova oportunitat per transformar petits gestos en grans aprenentatges, i enguany hem volgut fer un pas més cap a un model d'escola encara més proper, acollidor i centrat en el benestar dels infants.

A mitjans del curs passat vam iniciar un nou projecte: el dinar dins les aules. Aquesta proposta busca oferir un ambient més tranquil i familiar durant els àpats, fet que permet als nens i nenes dinar en el seu espai habitual, amb les seves educadores i el seu grup de referència. Aquest canvi ha suposat una millora notable en l'autonomia dels infants, en la convivència i el respecte pels ritmes individuals. A més, transforma l'hora del dinar en un moment educatiu més del dia, ple d'oportunitats per créixer.

Una altra novetat és el projecte de portes obertes per als infants, que es duu a terme durant el mes de juliol. Consisteix a oferir als infants que s'han matriculat per al curs següent l'oportunitat de venir un matí a l'escola per jugar, explorar els diferents espais i començar a conèixer les educadores i el funcionament del centre. Aquesta iniciativa vol facilitar una entrada més suau i acollidora, ajudant-los a familiaritzar-se amb l'entorn abans d'iniciar oficialment el curs al setembre.

El projecte educatiu de La Baldufa es fonamenta en l'autonomia, la consciència sensorial, el respecte per l'entorn, la participació de les famílies i la inspiració en la filosofia Reggio Emilia. Continuem caminant junts, petits i grans, per fer de l'escola un espai viu, obert i ple de significat.

"Una escola ha de ser un lloc per a tots els infants, no basada en la idea que tots són iguals, sinó que tots són diferents."— Loris Malaguzzi

TOT L'EQUIP EDUCATIU DE L'EBM LA BALDUFA US DESITJA UNA BONA FESTA MAJOR!

Acomiadament de l'equip directiu

Amb motiu de la Festa Major, i aprofitant aquest espai, des de l'equip directiu de l'escola volem compartir unes paraules especials. Aquest curs és l'últim en què hem format part de la direcció del centre, i ens volem acomiadar de tots vosaltres amb unes paraules.

Han estat uns anys intensos, plens de reptes i moments compartits. Al llarg dels nostres dos mandats hem viscut situacions tan excepcionals com una pandèmia, un temporal Glòria, el procés i canvis en el sistema educatiu a escala de poble, entre d'altres. Tot i això, sempre hem treballat amb il·lusió, dedicació i un profund compromís amb l'educació i amb el benestar dels infants i les seves famílies.

Volem agrair sincerament a tot el professorat i personal que ha passat per l'escola la seva implicació, professionalitat i calidesa humana. També volem fer un agraïment molt especial als serveis externs i a totes les entitats del poble que han col·laborat amb nosaltres: l'Ajuntament i el seu personal, el conserge, la piscina municipal, serveis socials, les persones que formen part del Pla Educatiu d'Entorn… Gràcies per la vostra col·laboració, disponibilitat i per fer possible activitats i projectes que han enriquit el dia a dia del nostre alumnat.

No podem deixar de fer un reconeixement molt sincer a l'AFA, per la seva tasca constant, el seu compromís ferm i la seva dedicació desinteressada. El seu suport ha estat clau per fer escola i comunitat, sempre vetllant pel benestar dels infants i col·laborant activament en el bon funcionament del centre.

Ens acomiadem amb la satisfacció d'haver fet tot el possible per tirar endavant una escola oberta, inclusiva i arrelada al territori. Alguns recursos i projectes que hem pogut liderar al llarg d'aquests anys són: el projecte GEP, l'auxiliar de conversa, el projecte pati, la bassa, rehabilitació dels lavabos, adquisició de recursos digitals (maleta d'audiovisuals, portàtils pels alumnes de 5è, 6è, robòtica, pissarres interactives, noves figures com el COCOBE, TIS, la SIEI,...). Ara és moment de donar pas a un nou equip directiu, que agafa el relleu amb empenta, il·lusió i ganes de fer créixer nous projectes. Els desitgem tota la sort i encerts del món en aquesta nova etapa.

Bon estiu i bona Festa Major a tothom!

L'Institut Anton Busquets i Punset, en agraïment i homenatge

Des del setembre del 1999 fins al juny del 2025, l'institut de Sant Hilari, l'Anton Busquets i Punset, ha viscut històries que bé podrien emplenar tots els colors de l'espectre visible. Els nostres cors, la nostra memòria, són plens d'esperances, desil·lusions, èxits, enfrontaments, pèrdues i guanys. No som capaços de trobar les paraules ni el temps per agrair i compartir tota la vida que ha passat per les nostres aules. De tot aquest temps compartit ens queda, però, una història de superació i esperança que mai cap de nosaltres no oblidarà. La història de la Dolors i en Domingo. La història d'en Toni. A ells volem dedicar el nostre comiat.

En Toni ens va deixar mentre feia 1r de batxillerat, el 21 de febrer de 2014. Havia nascut el 22 de juny del 1995. Li van diagnosticar distròfia muscular de Duchenne als 4 anys i des dels 10 anys que feia servir la cadira de rodes. La mort d'en Toni ens va tornar a la realitat de la vida, del que realment importa. La reacció dels seus pares, la Dolors i en Domingo, ens va obrir el cor d'esperança.

Des del 2014 cada any la Dolors i en Domingo, en col·laboració amb l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm, premien l'alumnat amb millor qualificació mitjana de l'ESO, oferint una beca en record i homenatge del seu fill, la beca Toni Guzmán.

Gràcies, Dolors i Domingo, per ser capaços de convertir en esperança el dolor més gran que puguin patir una mare i un pare. I gràcies per compartir-ho amb tots nosaltres.

Epíleg

I el pic de les Agudes al veure'm per sa esquena

me diu: Novell poeta, pel pla ma veu vols dur?

Del rem de les muntanyes posa't a la carena,

de tots els secrets màgics volem fer-te'n ofrena;

tindràs aquí bon soli, nostre escollit ets tu.

Ventijols de Guilleria, 1901
Anton Busquets i Punset

ENTITATS

Fent poble amb comerç, tradició i color

Aquest any, des de l'**Associació de Comerç i Turisme de Sant Hilari Sacalm**, hem impulsat dues campanyes que combinen **cultura, patrimoni i comerç local**, amb l'objectiu de donar visibilitat als establiments del municipi i contribuir a la dinamització del nostre poble.

1. Un Sant Jordi de colors

Amb la campanya **"Un Sant Jordi de colors"**, hem volgut donar un toc especial a aquesta diada tan emblemàtica decorant els establiments amb **testos de colors** a les seves entrades.

Cada test representa la **tradició, llegenda i cultura** que envolten Sant Jordi, i transforma els carrers en espais plens de vida, color i significat. Aquesta iniciativa reforça l'atmosfera festiva i fa visible el compromís del comerç local amb les celebracions del poble.

2. Memòria i tradició del Via Crucis Vivent

Amb la campanya **"Via Crucis: fotos antigues per reviure"**, hem convertit els establiments comercials de Sant Hilari en un **museu a l'aire lliure**.

Però el que realment fa especial aquest 2025 per l'Associació de Comerç i Turisme de Sant Hilari Sacalm és que, **la Montserrat Pujolràs, la Montse,** es jubila i deixa de ser la dinamitzadora i l'ànima que ha impulsat durant 27 anys aquesta Associació. Una persona entranyable, treballadora, intel·ligent, amant del poble que la va acollir ja fa anys i pel que ha treballat des de diversos vessants. Des de l'altaveu que ens dona el programa de la Festa major **et volem agrair la teva dedicació durant tants anys i l'empremta que has deixat en tots nosaltres. Un referent que mai oblidarem. Moltíssimes gràcies i molta felicitat en la nova etapa que ara comences.**

MOLT BONA FESTA MAJOR!

Comissió de festes Sant Hilari Sacalm Jove

A les cinc sol ser l'hora crítica, servir els últims cubates abans d'encendre els llums del pavelló. Cinc solen ser les persones de la Comissió que es queden a recollir les barres. Tiquets de beguda de cinc colors diferents. Cerveses de cinc en cinc. Cinc cançons que recordo de l'última festa i cinc converses mig borroses. Cinc balls desenfrenats sobre el podi. Cinquena vegada que ric sense parar. Cinc voluntàries que ens venen a ajudar i acceptem de bon grat. Cinc pàgines ocupa la llista de grups i DJ. Planejar festes en cinc dies. Cinc minuts abans falla alguna cosa. Cinc segons després trobem una solució. Cinc hores de festa que no veig passar i cinc anys de què podem estar orgulloses. Esperem que formeu part dels cinc propers.

GEGANTERS SANT HILARI SACALM

Ja ha passat un nou any i arriba la Festa Major! És moment de gaudir-la amb la família i amistats, no s'ha de deixar escapar! Per nosaltres, és moment de fer ballar els Gegants pels carrers del poble i sentir-nos acompanyats de tots aquells que encara seguiu les quatre figures festives i representatives del nostre municipi.

Com els darrers anys, hem anat realitzant 4-5 sortides a altres municipis, que ens permeten tenir una bona cercavila de Festa Major amb les colles convidades. Però, enguany, esperem tenir una colla de més enllà dels Pirineus, ja que des de les regidories de Cultura i de Festes, s'ha arranjat una sortida a la Catalunya Nord. Així, aquesta colla vindrà a celebrar alguna de les nostres festes amb els seus gegants i grallers.

També, per poder continuar amb empenta, ens agradaria poder gaudir d'un nombre més gran de portadors dels gegants. Aquestes figures es mereixen ser acompanyades per 2 o 3 portadors en cada sortida, però, malauradament, en algunes ocasions no hi arribem. Per això, us animem a posar-vos sota un gegant i gaudir de la festa gegantera.

Ens veiem pels carrers i places d'arreu! Bona Festa Major!

Fal·leeeeeera gegantera!

Alegria, que és Festa Major!

Les Bastoneres de les Guilleries tornem a ser aquí després de diversos anys, i aquesta no ens la volíem perdre. Aquesta colla va néixer fa molts anys i ens l'hem estimada molt, tant la generació fundadora com les poques que en quedem. Ens encanta poder sortir al poble, encara que sigui només un cop l'any. Creiem que la cultura i el ball de bastons han d'estar vius i latents. Utilitzem la cultura com una manera de viure i entendre el món, però sobretot de gaudir-la i fer caliu amb la gent que ens envolta i ens segueix!

Salta, balla i pica fort!

FESTHILARI

Música, cultura i art lliure a Sant Hilari Sacalm.

Des de l'Associació Festhilari promovem la música i la cultura com a motors de transformació social i cohesió comunitària. Aquest 2025 hem arrencat l'any amb força celebrant la Jornada Melòmana (11 de gener) i el Festhilari (12 de juliol), dues jornades plenes d'energia i talent, en col·laboració amb Music & Energy, una sinergia que ha vingut per quedar-se.

La darrera gran edició del Festhilari va ser l'any 2019, i des d'aleshores hem mantingut viva la flama amb petits esdeveniments com vermuts musicals o showcases dels artistes de l'associació. Ara, però, tornem amb l'objectiu de recuperar esdeveniments de major format, oberts i participatius, que facin créixer la vida cultural del poble.

Estem molt contents de continuar aportant cultura i tenim ganes de sumar complicitats amb el poble i per al poble.

Salut i música!

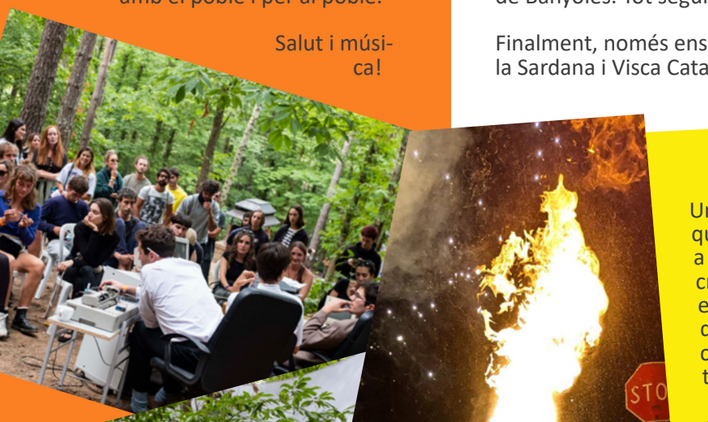

grup sardanista Sant Hilari

Un any més ja tornem a tenir la Festa Major aquí.

Hem encetat l'any amb les sardanes als centres educatius del poble, on els alumnes de l'Escola Guilleries, IE Cent Fonts i l'IES Anton Busquets i Punset han pogut fer un tast del que és la dansa del nostre país, la sardana, així com donar-la a conèixer. El 16 de juny, els centres han celebrat la cloenda de Sardanes a l'Escola, ballant conjuntament amb la cobla Principal d'Olot.

El 27 d'abril, coincidint amb la Primavera Cultural, juntament amb les entitats de geganters i bastoners, hem fet la Mostra de Cultura Popular.

Com és costum, els mesos de gener, febrer i març, hem continuat fent els "cursets de comptar i repartir sardanes", on persones de diferents edats han vingut a passar una bona estona tot aprenent a ballar i comptar la nostra estimada dansa.

Seguidament, els dimecres de juliol i agost a les 21 h hem fet les sardanes a la fresca, a la Plaça Jacint Verdaguer. El 17 d'agost, ha arribat el XXXVII Aplec de la Sardana, comptant, un any més, amb les cobles Ciutat de Girona, Flama de Farners i Principal de Cassà per ambientar la diada.

Aquest any és més especial que els altres, celebrem el 50è aniversari del Grup Sardanista. El 26 d'octubre, per concloure l'any, farem la Festa del Soci amb un petit parlament per fer memòria de la trajectòria de l'entitat, i amenitzarem la jornada amb un concert de la Cobla Principal de Banyoles. Tot seguit, tindrem un petit refrigeri.

Finalment, només ens queda desitjar-vos una bona Festa Major. Visca la Sardana i Visca Catalunya!

Guillables

Un correfoc és una explosió d'adrenalina i festa que encén els carrers i l'ànima. Quan comença a sonar la batucada i les primeres guspires cremen la nit, el cor batega més fort i et deixes endur per la màgia del foc. Correm entre diables i espurnes, amb aquell punt de bogeria controlada que converteix el correfoc en una tradició única.

Guillables és una colla que va néixer el 2002, i des de llavors ha encès places, carrers i cors amb foc i energia. Ja acumulem unes quantes batalletes per explicar, i també anys de pluja, sequera i fins i tot una pandèmia... però aquí seguim, més vius que mai! Després d'aquestes aturades forçades, podem dir ben alt que això torna a agafar forma, i que venim amb més força, ganes i pólvora que mai.

Ens hi veiem, ballant sota les espurnes!

FOTO FLASH SACALM

Un any més, ha arribat la tan esperada Festa Major del nostre estimat poble, un moment màgic en què els carrers s'omplen d'alegria, colors i tradició. Per a la nostra associació, Foto Flash Sacalm, aquesta festa té un significat molt especial: és una oportunitat única per sortir al carrer, càmera en mà, i capturar l'essència de cada instant. Immortalitzar la il·lusió a les cares dels més petits, l'emoció dels balls populars, la força de les colles i la germanor que es respira a cada racó ens omple de satisfacció.

La fotografia és la nostra passió i no parem de reciclar-nos. Aquest any hem fet un curs de revelat amb un nou procés que es diu Lumen Print (positivat al sol). A més a més, continuem apostant per donar visibilitat a la nostra feina i compartir-la amb tothom. Com cada any, organitzem exposicions a Can Rovira durant la Fira Guilleries, i també col·laborem amb l'entitat Excèntrica, on fem una exposició.

Volem animar a tothom que comparteixi la nostra afició per la fotografia a formar part de Foto Flash Sacalm. Tant si sou professionals com si simplement gaudiu de capturar moments amb la vostra càmera o mòbil, estarem encantats d'acollir-vos a la nostra associació. No dubteu a contactar amb nosaltres a través del correu electrònic ffsacalm@gmail.com.

Bona Festa Major

Ja tornem a ser aquí.

Un any més aprofitem el programa oficial de la Festa Major per explicar a tothom quines han estat les nostres activitats durant l'any que va de Festa Major a Festa Major.

Hem anat amb els nostres punts de llibre a la Fira d'Herbes Remeieres de Vilanova de Sau i també hem estat en diferents trobades de col·leccionistes, com és ara Sant Antoni, La Teixonera, Poble Sec o a Salt, entre altres.

Per la nostra part durant aquest any s'ha acabat l'edició de les sèries de "Flors dels Boscos de Savassona" i la dels "Ocells de les Guilleries". I hem començat "Peixos i Amfibis de les Guilleries". La intenció d'aquesta sèrie és donar a conèixer quines espècies d'aquests tipus tenim al nostre territori.

També com cada any hem organitzat a Sant Hilari la 14a Trobada d'intercanvi de punts de llibre amb una notable assistència. A més hem pogut posar a l'abast de tot el poble una exposició anomenada "Art i Punt de Lectura" cedida per uns bons amics col·leccionistes.

Emprenem el nou any entre festes majors amb ganes de continuar fent activitats i de portar arreu el bon nom del nostre poble i el seu entorn.

Per acabar, voldríem desitjar a tots els veïns i veïnes, així com a tots aquells que durant aquests dies ens vulguin acompanyar, MOLT BONA FESTA MAJOR.

Salut!

ASSOCIACIÓ PUNTS DE L'AIGUA SANT HILARI SACALM

excèntrica

Excèntrica i totes les persones que la formem hem viscut el 2025 un any sens dubte interessant, han passat coses de tota mena, dures i boniques, però sempre reals i engrescadores.

El mes de març sempre és el preludi de la nostra etapa més activa, comencem amb el dia Internacional de l'Art, la festa gran dels que estimem i vivim això tan atípic, l'Art. Exposicions, activitats mil i la implicació de molta gent del poble que ha enriquit aquest any totes les nostres activitats, com en la desfilada del Corpus d'Art, que al mes de juny va omplir de colors i música els nostres carrers.

Punt i a part es mereix el REBEC, aquesta activitat que hem desenvolupat amb tres tallers en col·laboració amb les responsables a Sant Hilari de l'Institut Català de la Salut els mesos de juny i juliol i que ha fet sortir l'artista que molts i moltes dels que han participat porten dins sense saber-ho.

La Festa Major de l'Art i la Fira Guilleries han posat el punt final a la temporada d'activitats d'Excèntrica i, juntament amb la resta d'activitats, han estat la nostra inspiració per fer que la pròxima temporada estigui ben plena de sorpreses que no deixin indiferent a ningú.

Feliç Festa Major.

POETES I MÚSICS PER LA REPÚBLICA

Estimem la Festa Major, estimem-la perquè és això, la Major, la que sempre han celebrat els nostres avantpassats, perquè la consideraven la més airosa i alegre de totes les de l'any, la que ens identificava com a poble i diferenciava de les dels demés, la que de la mà i amb l'excusa del sant, s'eixamplen els límits de la gatzara, i tot veí esdevé company de carrer, de festa i de xerinola fins a altes hores de la matinada. És la que fa ballar sardanes a grans i petits, resseguir les places de la vila amb una fressa estrident d'alegres timbals, convidant tothom a seguir la corrua que es perd en l'alegria de carrers i cerveses. La Festa de campanades i precs especials a l'església engalanada amb flors i càntics al Patró, la Festa amb lletres ben grosses que ens agermana i ens porta a taula tota la família i el record. La que hem rebut, dibuixat i volgut i que ensenyem als nostres fills.

La que ens fa sentir que som hilariencs.
Visca la Festa més grossa! La Major!

Lutiana
cordeveusblanques

Un any més, el Cor Lutiana aprofitem aquest escrit del programa de la Festa Major per fer balanç d'aquests darrers mesos d'activitat coral. A més a més dels assajos setmanals, tenim la sort d'anar portant la nostra música arreu del territori:

08/09/24: celebració de la festivitat de la Mare de Déu de Núria al Santuari de Núria.
13/10/24: Memorial Democràtic al Fossar de la Pedrera del cementiri de Montjuïc de Barcelona.
24/11/24: Participació en el concert del 180è aniversari de l'Escola de Música de Vic al teatre l'Atlàntida.
08/12/24: Espectacle Fil Musical a les Naus Ayats d'Arbúcies.
22/12/24: Concert de Nadal amb les corals d'Arbúcies i Sant Hilari.
25/05/25: Concert dins els actes de l'Homenatge a la Vellesa de Breda.
29/05/25: Actuació a la inauguració del Congrés SECIP a l'Hospital Sant Joan de Déu.

I el Cor Lutiana Jove, per la seva part:

10/11/24: Espectacle EnCANTAdes sobre les bandes sones de Disney a Olot.
22/12/24: Concert de Nadal amb les corals d'Arbúcies i Sant Hilari.
25/01/25: Espectacle EnCANTAdes sobre les bandes sones de Disney a Castellfollit de la Roca.

COR LUTIANA

COR LUTIANA JOVE

02/03/25: Concert a les Naus Ayats d'Arbúcies, juntament amb l'Orquestra Jove de la Selva, la coral DTuaTo de Santa Coloma de Farners i l'Escola de Música d'Artà.
09/03/25: Concert-intercanvi amb el Cor de noies del Conservatori de Vic a la Sala Noble.
24/05/25: Concert a l'Auditori de Santa Coloma de Farners, juntament amb l'Orquestra Jove de la Selva, la coral DTuaTo de Santa Coloma de Farners.
01/06/25: Espectacle EnCANTAdes sobre les bandes sones de Disney a les Naus Ayats d'Arbúcies.

Esperem poder continuar gaudint dels escenaris.

Bona Festa Major!

ASSOCIACIÓ DE PESSEBRISTES SANT HILARI SACALM

Ara fa dos anys vam celebrar els vuit-cents anys de pessebrisme. Els pioners van ser a Itàlia. Vegeu les il·lustracions publicades a La Vanguardia l'any 1873 i 1895 que donen mostra d'aquesta tradició a Catalunya.

La tradició de pessebrisme a les comarques gironines ve també de lluny: Banyoles, Olot, Girona, Ripoll són pobles amb renom de pessebrisme, i Sant Hilari no n'és una excepció.

L'Associació de pessebristes de Sant Hilari es constitueix l'any 1996 i des d'aleshores s'ha fet present al poble amb exposicions de pessebres per Nadal i de diorames per Setmana Santa, així com amb tallers, cursos de pessebres i altres activitats, sempre col·laborant amb la parròquia i amb l'Ajuntament a través de les exposicions a l'església i a Can Rovira.

Darrere de qualsevol associació hi ha moltes tasques que requereixen esforç i constància, tasques anònimes de gestió, secretaria, difusió, etc. que fan que l'associació es mantingui viva i dinàmica.

Sigui aquest un homenatge a tots els pessebristes que no fan pessebre en el sentit estricte, però hi esmercen tantes o més hores en un treball que resta discretament amagat.

Agraïm el suport de totes aquelles persones que visiten i valoren les exposicions i agraïm especialment la participació dels pessebristes que aporten els seus treballs en el concurs anual.

Un sentit record als pessebristes que ens han deixat aquest any: Antoni Rossell i Margarita Farràs

Llarga vida al pessebrisme!

Pessebre de l'any 1875

Pessebre de l'any 1985

La música és una eina poderosa que ens connecta, ens emociona i ens uneix com a poble. A Sant Hilari, la coral Veus Alegres és molt més que un cor: és una família.

El curs passat el vam cloure amb la participació al Toscana Music Festival, portant la música i la cultura hilarienca i catalana fins a Itàlia.

Aquest curs havia de ser més tranquil, però hem tingut l'oportunitat de fer diversos intercanvis musicals amb corals d'arreu de les comarques gironines i també de la resta de Catalunya. Hem cantat a Anglès amb els Cors Alegres, hem rebut l'Orfeó de Santa Coloma de Queralt i hem visitat Olot per compartir escenari amb la Coral Croscat. Tots aquests moments ens han fet créixer musicalment i ens han permès compartir experiències úniques.

I com oblidar el concert de final de curs? Una autèntica celebració de la música vinculada al menjar i al beure, amb una posada en escena espectacular i la col·laboració dels artistes Fut i Met, que ens han acompanyat en aquest viatge sonor i de qui hem après moltíssim.

Ara que fem balanç del curs, volem donar les gràcies, de tot cor, a totes les persones que ens acompanyeu i feu possible que cada projecte esdevingui realitat.

Hilariencs i hilarienques, us desitgem una molt bona Festa Major i us avancem que l'any 2026 a la coral Veus Alegres celebrarem 80 anys amb un nou projecte de gran format que ben aviat compartirem amb vosaltres.

Visca la música i visca Sant Hilari!

ORQUESTRA JOVE DE LA SELVA

Un any ple d'activitats úniques que no oblidarem!!!

Contents/es d'haver celebrat els 25 anys de l'orquestra, amb una estrena que ens ha omplert el cor a tots/es: "La volta al món amb 504 compassos" d'Albert Guinovart. Poques vegades podem tocar junts en un concert, i aquesta vegada ho hem fet amb una partitura a mida per a totes les seccions de l'orquestra, un regalàs!

I enguany celebrem els 25 anys de les Colònies Musicals i Mastermúsics, quines ganes de celebrar i gaudir-ho! Acabarem amb una superarrossada amb tots els alumnes, familiars, exprofessors i monitors... una festassa!!!

Aquest curs ple d'emocions també ve amb intercanvis! Aquesta vegada amb els companys de Manacor (Mallorca) amb inici corda, Bourg-de-Péage (França) amb vent inici i amb Artà (Mallorca) amb les seccions de grans. Creiem molt en els intercanvis i hem emplenat la motxilla d'experiències increïbles, culturals, gastronòmiques, vivencials i musicals. Hem estat acollits (i hem acollit) en famílies i hem enfortit els lligams que seran per sempre!

Durant la primavera cultural hem pogut escoltar, a la sala Noble, la secció d'inicis corda, un plaer tocar a casa!!!!

I ara... a punt per gaudir de la nostra Festa Major. Som-hi!!!

emvic

Aula de Música de Sant Hilari Sacalm

L'Aula Musical us volem desitjar a tots i a totes, MOLT BONA FESTA MAJOR!!!!

L'Aula de Música és un espai de recursos didàctics vius, amb una reflexió compartida entre el professorat de les nostres aules de XARXA i EMVIC, que s'adapten als canvis constants que vivim com a societat. És per això que enguany posem la nostra mira en poder arribar a tots els col·lectius de Sant Hilari, així com en treballar conjuntament amb altres extraescolars artístiques del poble.

Primària i secundària. Treballarem en l'àmbit col·lectiu (llenguatge, Petits Cantaires i grups instrumentals) i en l'àmbit individual (sessions instrumentals). Ens encantaria recuperar la coral infantil, una coral que ha de ser de tot el poble, animeu-vos-hi! Alhora, l'enllaç amb l'Escola de Música de Vic i amb les Aules de la Xarxa EMVIC ens permetrà mancomunar alguna d'aquestes activitats.

Adults. Es tracta d'un itinerari molt obert i flexible als interessos de cada persona. Depenent de l'elecció dels alumnes, es desenvoluparan en l'àmbit col·lectiu amb sessions de llenguatge musical, sessions de tallers instrumentals, instrument en sessions col·lectives i també en l'àmbit individual de l'estudi de l'instrument.

Aquest programa pot ser de curta durada amb sessions concretes de música vinculades a la programació de L'Atlàntida o de llarga durada pels alumnes que volen seguir tot el curs escolar.

Programa comunitari. Amb ganes d'engegar un programa en horari escolar, a les escoles del poble. Us n'anirem informant!

No hi ha edat per començar a aprendre la música i creiem enormement en les possibilitats que ens dona aquesta disciplina per a desenvolupar-nos com a persones i ajudar-nos a créixer amb respecte, valors, autonomia, esforç, treball, il·lusió...

Gràcies a tots i a totes per ser-hi i fins molt aviat!

Aquest any va començar l'any passat quan vam ser convidats a participar en els actes del Mil·lenari de Montserrat, interpretant un petit fragment de la nostra representació (el judici). Tot plegat, gràcies a la Federació Catalana de Passions. Va ser un dia inoblidable. Vam fer una gran interpretació en un entorn incomparable, i tant els actors com l'equip tècnic vam fer una feina que quedarà per sempre en el record de cadascú.

Com a novetat, al Via Crucis d'enguany s'ha incorporat una nova decoració del pretori de Ponç Pilat.

Estem molt contents de com ha anat tot. Ha fet bon temps, hem tingut força públic, i hem comptat amb difusió a mitjans com TV la Selva, TV3, Catalunya Ràdio, diaris, etc.

El més important, no hi ha hagut incidents destacables i totes les persones participants han quedat satisfetes.

Moltíssimes gràcies a totes i tots els qui feu possible, any rere any, que aquest acte es dugui a terme.

Ens apropem al 300è aniversari, i aquell any haurà de ser realment espectacular. Repetim, moltíssimes gràcies a tothom pel vostre interès i dedicació.

Ara, gaudim de la Festa Major.

PARRÒQUIA

Sant Hilari es vesteix de festa: Déu també hi és

Un any més, Sant Hilari s'engalana i el poble esdevé espai de trobades, de llums i rialles, de cultura i tradició compartida. La Festa Major no és només una celebració, és una manera de dir-nos que som poble, que som família.

Enmig d'aquesta alegria, Déu hi és. No com algú llunyà, sinó com aquell que habita la vida senzilla: en qui obre la porta de casa seva i convida a entrar-hi i compartir una estona junts; en els avis que observen la plaça amb ulls plens de memòria; en els infants que corren rere els gegants. Déu és en el gest amable, en la paraula dita amb el cor, en la mà estesa, en el compartir de cada dia.

La nostra església n'és reflex. No sols un edifici, sinó una casa viva, acollidora. Hi celebrem la fe, però també hi compartim la vida. És lloc de trobada, d'abraçades, de comunitat que camina unida. En ella, com a família creient, celebrem que no estem sols, que Déu és amb nosaltres i que tenim el seu ajut constant i amorós. És el temps, doncs, per descobrir-ho.

Tanmateix, aquest és el meu primer any com a rector de Sant Hilari. Arribar a aquest poble ha estat per a mi un regal i un aprenentatge constant. M'hi he trobat acollit amb calidesa, amb fraternitat i esperança, i això m'omple de goig. Com a mossèn, la meva vocació és caminar amb vosaltres, compartir alegries i dificultats, i ajudar que la fe sigui presència viva en el dia a dia.

Per això us convido de tot cor a participar de l'Ofici Solemne, moment en què ens aplegarem com a poble i com a família per celebrar i donar gràcies a Déu que camina amb nosaltres.

Déu ens doni a tots i totes la seva benedicció. Bona i santa Festa Major!

Mn. Andrey Castrillón

L'Associació de Famílies d'Alumnes de La Baldufa (AFA La Baldufa) està formada per famílies dels infants que assisteixen a l'escola bressol.

Una de les particularitats d'aquesta AFA és que els infants passen molt poc temps al centre: alguns hi estan tres cursos, d'altres dos, i alguns només un. Això fa que l'AFA tingui una alta rotació d'integrants i que calgui una incorporació constant de noves famílies per garantir-ne la continuïtat.

L'AFA col·labora activament amb les educadores del centre per tirar endavant el seu projecte educatiu i contribueix a crear un bon vincle entre escola i família, organitzant diferents activitats al llarg del curs escolar.

Entre aquestes, destaquen la festa de la Castanyada, amb torrada de castanyes i moniatos, música i un taller per als infants; la sortida per anar a buscar el tió fins a Cal Sastre, amb esmorzar saludable i un donatiu solidari destinat a La Marató de TV3; la festa de Nadal, amb tallers per als més petits, espectacle amb la Carme Martorell, berenar saludable i una llumineta a l'Espai Aqua.

També s'organitza la venda de roses per Sant Jordi, amb fotos dels alumnes, i la festa de final de curs, amb la graduació dels infants d'I2 i, aquest any, un gran concert dels Atrapasomnis als jardins de Can Rovira, que va ser tot un èxit!

L'AFA aposta per una criança conscient i respectuosa, i promou activitats i xerrades trimestrals per acompanyar les famílies en aquest camí. Aquest curs, per exemple, s'ha organitzat una xerrada oberta a les famílies del centre i a les de fora sobre rebequeries i límits, a càrrec de Món Pediàtric. Aquestes xerrades són proposades i votades per les mateixes famílies i són obertes a tothom.

Associació de Famílies d'Alumnes La Baldufa

Des de l'AFA animem a totes les famílies de La Baldufa a formar-ne part. Participar-hi és una gran oportunitat per fer xarxa, compartir inquietuds i construir entre totes i tots una escola millor per als nostres infants.

En el programa de l'any passat, escrivíem que estàvem d'estrena perquè era la primera vegada que ens adreçàvem al poble com a AFA de l'IE Cent Fonts. Doncs bé: aquesta serà l'última. Una vida ben curta per a un projecte engrescador que no ha tingut temps per quallar. Certament, preveièm canvis inevitables a mig termini, però han arribat de manera precipitada. Creiem que un canvi tan substancial en el model educatiu de Sant Hilari requereix més participació de les famílies i menys imposició, més reflexió serena i menys pressa, més previsió i menys improvisació.

AFA CENT FONTS

Malgrat tot, el curs vinent, un nou institut escola fruit de la suma dels centres anteriors començarà a ser una realitat. Per una banda, aquest fet ens entristeix: és el final d'un projecte educatiu de molta qualitat pel qual ens hi hem deixat la pell, i que ha estat part important de la història de l'educació de la nostra vila.

D'altra banda, hi veiem la part positiva: tenim l'oportunitat de treballar plegats amb la resta de la comunitat educativa de Sant Hilari per fer brotar un projecte on s'hi vegi reflectit el millor de tots i totes nosaltres. Davant d'un repte com aquest, tenim ganes d'arromangar-nos-hi.

En efecte, hi ha hagut molts canvis en pocs mesos, però el que es manté intacte és la nostra empenta i il·lusió per aportar la nostra millor versió en benefici dels nostres fills i filles. És una bona manera de mantenir viva la nostra essència.

Bona festa major!

AFA GUILLERIES

Estem aquí. Per col·laborar amb les famílies i l'Escola. Estem aquí.

I cada any ens sentim enormement agraïdes del conjunt de persones, famílies i entitats que confien en nosaltres per treballar conjuntament amb l'objectiu de fer créixer i millorar l'educació dels nostres infants.

Així podríem fer menció de la pròpia Escola, de l'Ajuntament i de les Escoles vilatanes, amb les quals segur, en la nova etapa de fusió, treballarem des de la millor versió de cadascuna, prioritzant què podem aprendre les unes de les altres per integrar-ho al nostre dia a dia, acompanyant així la fase de dol i renaixença que comporta tot aquest procés.

Enguany, volem posar èmfasi en la implicació de totes les famílies que, en la mesura que poden col·laboren amb nosaltres, sigui des d'un petit o un gran gest en una festa, participant els dissabtes de manteniment del pati, fent xerrades sobre les vostres professions i hobbies als nostres alumnes, ja sigui enviant-nos observacions i preocupacions constructives en alguna cosa que nosaltres no hem vist i, al mateix temps, ajudant-nos a trobar-hi solució, també aportant material, temps, dedicació, etc. i sempre conciliant la vostra predisposició familiar i laboral.

A totes vosaltres, moltes gràcies per confiar i ajudar-nos a créixer. Sou molt ben parides.

Moltes gràcies
i bona Festa Major!

AMPA
INS. A.BUSQUETS I PUNSET

Aquest any, la Festa Major arriba en un moment de canvi i de nous començaments. El nostre estimat Institut Anton Busquets i Punset tanca un capítol de la seva història: deixem enrere una etapa com a institut de secundària per esdevenir part d'un nou projecte educatiu, l'Institut Escola.

Des de l'AFA volem fer un reconeixement molt sincer a tot el professorat que ha format part del nostre institut al llarg dels anys. Gràcies per la vostra dedicació, per l'acompanyament a l'alumnat en el seu creixement personal i acadèmic, i per ser un pilar fonamental en la vida del centre. El vostre esforç i compromís deixen empremta, i són claus per construir una escola de qualitat i amb valors.

L'AFA del Busquets i Punset, volem aprofitar aquesta celebració per mirar enrere amb orgull i agraïment. Hem compartit aprenentatges, esforços, rialles, reptes i èxits. Ha estat una etapa intensa i preciosa, i tot això ho portarem sempre amb nosaltres.

Ara encarem el futur amb il·lusió. Formar part d'un institut escola ens obre noves oportunitats, nous vincles i una mirada educativa inclusiva que abraça totes les etapes. I, com sempre, des de l'AFA continuarem treballant per ser un pont entre les famílies, l'alumnat i l'equip docent. Continuarem sent-hi: col·laborant, acompanyant, escoltant i impulsant iniciatives que facin créixer el centre i el seu entorn.

Gràcies a totes les famílies que heu fet camí amb nosaltres fins ara i a les que comenceu aquesta nova etapa. Continuem junts i amb força!

Bona Festa Major!

Alumnes de 4t d'ESO a la platja d'Argelers

Alumnes de 1r de Batxillerat al Camí de Sant Jaume

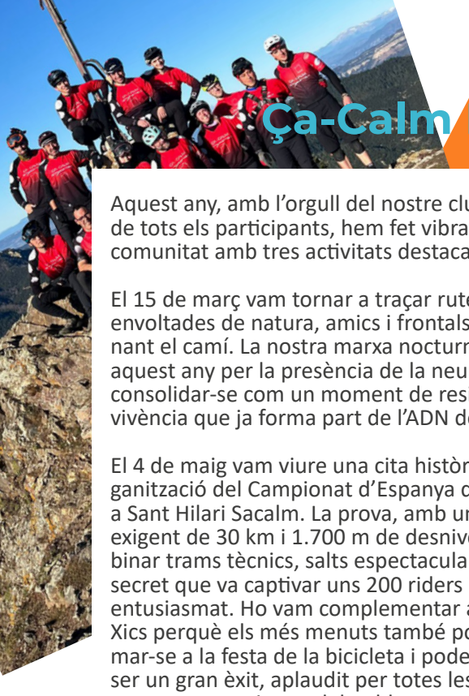

Ça-Calm Exprés

Aquest any, amb l'orgull del nostre club i la passió de tots els participants, hem fet vibrar la bici i la comunitat amb tres activitats destacades:

El 15 de març vam tornar a traçar rutes nocturnes envoltades de natura, amics i frontals il·luminant el camí. La nostra marxa nocturna, marcada aquest any per la presència de la neu a l'inici, va consolidar-se com un moment de resistència i convivència que ja forma part de l'ADN del club.

El 4 de maig vam viure una cita històrica amb l'organització del Campionat d'Espanya d'Enduro BTT a Sant Hilari Sacalm. La prova, amb un recorregut exigent de 30 km i 1.700 m de desnivell, va combinar trams tècnics, salts espectaculars i el tram secret que va captivar uns 200 riders i al públic entusiasmat. Ho vam complementar amb la Guilla Xics perquè els més menuts també poguessin sumar-se a la festa de la bicicleta i podem dir que va ser un gran èxit, aplaudit per totes les assistents, acompanyants i gent del poble que es va reunir a la placeta per escoltar els Six in Town que van posar música a l'ambient.

I a la primavera, la vitalitat dels més joves va quedar palesa amb la participació a l'Open Girona BTT i la Sant Hilari Kids Cup, una jornada lúdica i esportiva on nois i noies van competir, aprendre i gaudir sobre les dues rodes – una prova que ha esdevingut una referència de l'esport base comarcal.

Sumant l'organització de proves d'alt nivell, amb la inclusió del Campionat d'Espanya, les activitats participatives i el suport al ciclisme infantil, hem enfortit la presència de Ça-Calm Exprés en l'escena ciclista i ciutadana, a escala local, comarcal i estatal.

Des del club volem agrair a totes les persones que fan possible la realització de les activitats, sense el seu compromís tot això no seria possible!

La Festa Major és una celebració molt important pel Club Esportiu Sant Hilari. Com a entitat arrelada al poble des de fa més de 100 anys és un orgull poder-ne ser part. El nostre Primer Equip hi ha participat amb l'esdeveniment del partit de Festa Major infinitat d'ocasions, el Club ha col·locat regularment una barraca a la zona de concerts i, des de l'any passat, el nostre equip Cadet Femení també disputa un partit amistós per celebrar les Festes del poble.

Des del Club treballem per oferir una oportunitat als nens i nenes de Sant Hilari de practicar un esport, adquirir uns valors i aprendre la normativa, tècnica i tàctica del futbol. Però, sobretot, la possibilitat de relacionar-se amb altres nens i nenes del poble i conèixer-ne d'altres pobles i d'altres equips. L'esport ens dona això: la socialització del lleure, la salut i la disciplina.

Volem destacar l'auge que viu el futbol entre les nenes i noies del nostre poble. Tenim el nostre Cadet Femení amb 19 jugadores però, repartides entre la resta de categories, hi ha 12 fèmines més. Estem treballant per duplicar el nombre d'equips participants en competició femenina.

També hem crescut en nombre global de jugadors i hem pogut competir a totes les noves categories per edats. Un fet sense precedents a la nostra entitat. Moltes gràcies a les famílies i jugadors que ens feu confiança. Això tenint en compte que, donada la gran qualitat que acaben assolint els nostres jugadors, sempre n'hi ha algun que es promou a un altre equip amic de categories superiors.

Aquest any hi tornem a ser, esperem gaudir de la Festa tot sent-ne partícips i desitgem que tots els hilariencs i els visitants també ho facin.

Molt bona Festa Major!

Des del Club Bàsquet Sant Hilari, volem destacar els principals èxits i avenços d'aquesta temporada 24-25.

Els equips de formació base del club han completat una temporada molt positiva, amb una participació activa en les diferents categories: des de premini fins a cadet. Els joves jugadors i jugadores han demostrat una gran evolució.

Els i les jugadores més veterans/es del club han completat el tercer any de participació en la lliga de veterans i veteranes "Despenja les Botes", amb equips masculí i femení. Aquest projecte ha permès mantenir viva la passió pel bàsquet entre antics jugadors i jugadores, fomentant l'esport i la companyonia entre els participants.

Finalment, cal destacar la bona temporada de l'equip Sènior masculí que ha aconseguit la permanència a Primera Territorial per la pròxima temporada.

Aquest resultat reflecteix tot l'esforç i dedicació dels jugadors i del cos tècnic.

Aquest any tornarem a organitzar el ja consolidat torneig 3x3 celebrat el cap de setmana abans de la Festa Major amb una gran participació tant d'equips locals com d'altres poblacions, l'esdeveniment s'ha convertit en una cita esportiva destacada del calendari, combinant esport i ambient festiu.

Des del Club Bàsquet Sant Hilari us volem desitjar una molt bona Festa Major! #1,2,3 ISARDS

Som Isards Team, una colla d'amics de Sant Hilari que vam començar a córrer plegats l'any 2017, sense més pretensió que passar-ho bé, entrenar, gaudir de la muntanya i fer poble. El 2023 vam fer el pas de formalitzar-nos com a entitat esportiva sense ànim de lucre, però l'esperit de grup, d'amistat i de bon rotllo encara és el mateix del primer dia.

Avui ja som gairebé 90 isards, i cada cop som més els que trobem en l'esport una manera de connectar amb la natura i amb la gent del poble. Organitzem sortides, participem a curses arreu, i també muntem activitats ben nostres com "La Guillotina de l'Isard", on el que compta no és guanyar, sinó riure i l'emoció d'una cursa diferent.

A més, lluïm amb orgull la samarreta d'Isards Team tant en les curses de muntanya com en les d'asfalt. Sigui als corriols de casa o a ciutats d'arreu, quan un isard corre, es nota. Portem el nom de Sant Hilari al cor i fem pinya per representar-lo com cal.

A Isards Team tothom hi té cabuda. Si algun dia et ve de gust posar-te una samarreta i sentir-te part del grup en una cursa o una marxa, t'esperem amb els braços oberts i el crit ben clar: Sempre Gaaassss!

Molt bona Festa Major a tothom i visca Sant Hilari!

Un any més hem pogut gaudir del campament estàtic de 4 dies pels més petits. També hem fet les rutes dels mitjans i grans. Aquesta vivència fa que coneguem una mica més el nostre entorn. Per nosaltres és molt important que els més petits coneguin els boscos i rieres que envolten el nostre poble. Perquè si ho coneixes, t'ho fas teu, ho acabes estimant i així sempre ho cuidaràs. Els que ja fa anys que venen a Indrets ja saben on és la Font de l'Arç, la riera de Mas Quintà, Santa Maria de Vallclara, el Castell de Fogueres, els Salts de Mas Clavé... Per altra banda, cada cop està més estudiat que sortir a la natura disminueix l'estrès, l'ansietat i millora el nostre estat d'ànim, així que us animem a caminar i descobrir nous indrets de les Guilleries, però sempre amb respecte i cura.

Molt bona Festa Major a tothom!

Com molt bé sabreu, amb tota la força i la fermesa que ens caracteritza, no parem motors organitzant activitats per totes les sòcies i obert a tothom que vulgui compartir la muntanya amb nosaltres. Tant és així que durant tot l'any ens trobareu fent vies al nostre rocòdrom i a roca, pujant a cims i omplint el calendari d'activitats com la cronoescalada-marxa popular de La Pujada a les Formigues, la Crematorrons o la Cursa d'en Jaumet.

El 2024 va ser l'any de la primera edició de la Cursa d'en Jaumet, una cursa que organitzem per Festa Major. Una cursa popular per a tothom amb la il·lusió d'encetar-la amb tota la força de poble i passar-s'ho bé.

Un any més, hem col·laborat en l'organització de la Trail Guilleries, cursa en què hem posat molta energia, per portar-la al màxim nivell de les curses de muntanya perquè continuï sent tot un referent a dins del món de les trails. Ens sentim plenament orgullosos de veure com any rere any va creixent de participants i de voluntaris.

Des dels Jardins de Can Rovira, on tenim el local i el rocòdrom, continuem gestionant els carnets federatius de la FEEC i FEDME, per a tots els que volen practicar els esports de muntanya. També cal recordar que, per fomentar activitats segures, tot soci té dret a material de muntanya de forma gratuïta i descomptes a diferents llocs del poble.

Tant si sou dels que us perdeu per la ciutat com dels que busqueu un racó de muntanya perquè no us hi puguin trobar, no deixeu l'oportunitat de conèixer el món amb els peus!

Salut i muntanya!!

BONA FESTA MAJOR!

Conta la llegenda que una tarda de l'any 2015, dos aventurers dels pedals, en Rusky i en Tufo, van enfilar-se pels camins i corriols de les Guilleries. Com solia passar, la foscor els va atrapar. I entre rialles i llum de frontals, van decidir fundar una colla ciclista que portaria un nom ben merescut: Ratpenats de Sant Hilari.

Des d'aleshores, han passat deu anys plens d'amistat, natura i moltes pedalades. Una història escrita sobre rodes, que cada any afegeix nous capítols de solidaritat.

Un dels més brillants va ser a finals del 2024, amb la participació en l'Oncobike, on els Ratpenats van fer història: segona i catorzena posició entre 49 equips a la cursa curta de 120 km! Una gesta plena de passió, companyia i esforç.

Però els herois d'aquesta història no només pedalen. També ajuden. I aquest any, gràcies a la Ratpenada i a tots els actes solidaris, han pogut fer una donació a AFANOC Girona, per donar suport a infants amb càncer i a les seves famílies El president la va lliurar en mà, com qui porta un tresor que neix del cor.

El conte continua aquest 2025 amb dues grans aventures: la segona Cronoescalada Popular, dins la Setmana de l'Esport, i la gran festa solidària del calendari: la V Ratpenada, el diumenge 12 d'octubre.

I qui sap... potser el pròxim capítol el viurem plegats, entre corriols, rialles i una bona colla de Ratpenats.

Benvolguts i benvolgudes,

Creiem que aquest és un bon moment per reflexionar sobre la convivència al poble, no només entre persones, sinó també amb els animals que en formen part.

Fa poc vam viure una situació molt trista: uns gatets encara en període de lactància van ser abandonats a la vorera, sense ni tan sols una capsa que els protegís. Aquests cadells encara necessitaven la seva mare i separar-los tan aviat va posar en risc la seva salut. Una voluntària va assumir la cura de tres d'ells, alimentant-los amb biberó quatre cops al dia.

Ara bé, la mare gata, si no s'esterilitza, aviat tornarà a tenir més cries. Això és, sense dubte, maltractament animal, i cal dir-ho sense embuts.

Per això, fem una crida a la responsabilitat: esterilitzeu les vostres gates. Si teniu dificultats, des de Guillacats us podem ajudar.

Recordem que la nova llei animalista obliga a posar xip, vacunar i esterilitzar tots els gats.

Aprofitem, també, per dir-vos que si voleu sumar-vos a la nostra entitat, sereu més que benvinguts.

Des de Guillacats continuem treballant per reduir la presència de gats al carrer de forma ètica i responsable.

Gràcies per la vostra col·laboració. Bona Festa Major a tothom!

NO LLENCEU TOVALLOLETES, TAMPONS, COMPRESES... PEL VÀTER!!!!

Durant els últims anys, a causa de la sequera, l'excés de sorra i les captacions, molts trams de les rieres han quedat secs, fet que ha provocat la mort dels peixos i dels éssers vius que hi habiten. Per tornar a recuperar aquests trams fa falta que vinguin anys de pluja com l'actual, així com l'ajuda i la implicació de les administracions controlant les captacions i els moviments de terres.

A la riera d'Osor el problema més greu no és la falta d'aigua, sinó la seva qualitat. Ens alegrem que aquest any s'hagin fet algunes millores a la depuradora, això ha fet que actualment l'aigua que en surt sigui més neta. Esperem que es vagin fent actuacions i el que més ens agradaria és que es fes una depuradora nova. També demanem que hi hagi més inversió a la millora del clavegueram del poble. S'han de separar aigües grises de les pluvials.

Un any més la Gorga ha organitzat el campionat local de pesca. També els concursos de Festa Major, infantil i femení.

Primers tres classificats del campionat local.

1 - Carles Elias
2 - Ramon Garriga
3 - Josep Masó

El premi a la peça grossa (peix de més pes), va ser per en Miquel Matillo, amb una carpa de 6 kg i 300 grams.

L'equip de la Gorga va quedar en vuitena posició al campionat de Catalunya 2024 de pesca al COUP. Es va celebrar a l'embassament de Riba-roja.

En Ramon Garriga va aconseguir la medalla de plata al campionat de Catalunya màster individual que es va fer a Esponellà.

BONA PESCA!!!

LA GORGA PER UN RIU VIU!!!!

OCELLAIRES

El dia 25 de maig es va celebrar el concurs anual d'ocells cantaires. Amb una participació de doscents quaranta ocells entre pinsans, caderneres, passerells i verdums.

També voldríem felicitar el senyor José Rojas pel segon lloc de la General, aconseguint que Sant Hilari Sacalm tingui renom més enllà del municipi.

Cada cop és més difícil que el jovent segueixi aquesta tradició perquè cada cop hi ha més impediments per seguir. Però per altra banda sempre hi ha alguna esperança, en aquest cas és la Cria en Captivitat. Però no sempre és fàcil. L'administració ens disminueix les ajudes, la normativa de benestar animal està feta des del despatx i està molt lluny de la realitat, les llicències són cada vegada més complexes...

No se'ns valora la tradició, que té més de doscents cinquanta anys d'antiguitat, ni la nostra estimació als ocells.

Tot i això, intentarem que no es perdi perquè forma part de la nostra cultura.

Des de la Societat Ocellaire us volem desitjar una molt Bona Festa Major! I visca el cant dels ocells!

BOMBERS VOLUNTARIS

Un any més, des de l'Associació dels Bombers Voluntaris de Sant Hilari Sacalm, aprofitem aquest espai per fervos cinc cèntims de les activitats que fem durant l'any i resumir les últimes novetats.

Durant aquest any hem continuat atenent nombrosos serveis del dia a dia al poble i rodalia, per exemple en diverses incidències per les pluges del mes de març o durant la gran apagada del mes d'abril. Alhora hem posat el nostre gra de sorra en grans emergències com les inundacions de València, on vam poder col·laborar en una de les emergències més grans de les últimes dècades al nostre país. També hem continuat formant-nos en diverses matèries com són l'assistència sanitària, la recerca en medi natural o el rescat aquàtic amb l'objectiu de prestar cada dia un millor servei.

S'han incorporat per fi 8 nous companys al parc després de superar la llarga fase de selecció i formació. Alhora hem estrenat un nou vehicle lleuger 4x4 i hem incorporat nou material en incendis urbans: una càmera tèrmica.

Amb tot això, només ens queda demanar-vos precaució a la carretera, tenir en compte els consells de prevenció a la llar, i en cas de veure fum al bosc o qualsevol altra emergència, trucar al 112.

Bona Festa Major a tothom!

Com cada any, arribades aquestes dates, ens retrobem amb motiu de la Festa Major. És un bon moment per fer valdre la tasca que fem com a voluntaris: la vigilància i prevenció d'incendis forestals als boscos de les Guilleries.

La nostra principal responsabilitat és vetllar perquè aquest entorn natural, tan ric i estimat, estigui protegit davant del perill del foc. Ho fem amb dedicació, constància i un profund compromís amb el territori.

Volem agrair el suport de l'Ajuntament, que ens facilita unes instal·lacions adequades per guardar el material d'extinció i els equips de comunicació, imprescindibles per dur a terme la nostra tasca.

Us desitgem a tots una molt bona Festa Major, compartida amb familiars i amics, i amb la natura sempre present al nostre pensament.

Oncolliga Girona té l'objectiu d'ajudar a fer més digne la vida de les persones amb càncer i també la dels seus familiars, potser anem a contracorrent en un món que promou "ves a la teva ". Som un grup de voluntaris i voluntàries que treballem per acostar-nos a la seva realitat, alleugerint angoixes i allargant l'esperança.

La delegació de Sant Hilari es va crear el 2011 i anem organitzant diferents actes per recaptar fons que s'inverteixen en adquisició de llits articulats, cadires de rodes, materials ortopèdics, així com en serveis de fisioteràpia, d'atenció psicològica i també allotjament prop de l'hospital Josep Trueta per a qui tingui un familiar ingressat. Aquests materials i serveis són cedits gratuïtament als pacients oncològics i acompanyants.

I per la Festa Major, des de l'Oncolliga St. Hilari, us enviem moltes flors i moltes gràcies.

Cal que neixin flors a cada instant.

Visca la nostra Festa Major !

Associació de Donants de Sang Girona

BANC DE SANG I TEIXITS

Les entitats del poble col·laboren amb les donacions de sang

Enguany hem demanat la col·laboració d'algunes entitats del poble amb l'objectiu de sumar més donants durant les tres campanyes que es porten a terme cada any a Sant Hilari, acostant així a la població el gest altruista que suposa la donació de sang.

Cal esmentar també que comptem amb la participació d'un grup d'estudiants de l'institut Anton Busquets i Punset, que a través del servei comunitari venen donar suport en una de les tres donacions anuals.

El febrer vam tenir la col·laboració del grup de Bombers Voluntaris de Sant Hilari. Els quals, uns dies abans de la campanya de donació de sang, van ajudar-nos a fer promoció a través dels seus canals de difusió. El dia de la campanya, van acompanyar-nos durant la donació, van fer campanya des de la plaça Gravalosa i van venir amb els camions i, fins i tot, van fer sonar les sirenes. Var ser una col·laboració molt fructífera, ja que vam assolir el nostre objectiu: més de 100 donacions!

Volem ser més! Per aquest motiu, fem una crida a totes les entitats i grups de voluntaris de Sant Hilari que vulguin aportar el seu granet de sorra en les pròximes donacions, i així ajudar-nos a fer créixer el nombre de donacions.

A Catalunya es necessiten 1.100 donacions cada dia i en només 10 minuts pots salvar 3 vides.

Us desitgem que tingueu una molt bona Festa Major!

associació contra el càncer a Sant Hilari

Contra el càncer, cada gest compta

El càncer continua sent el problema sociosanitari més important del món: un de cada dos homes i una de cada tres dones el patirà al llarg de la seva vida. Afortunadament, gràcies a la investigació i al suport de la societat, la supervivència no para de créixer. Avui, la taxa se situa en el 55,3% en homes i el 61,7% en dones, però volem arribar al 70% l'any 2030.

Des de l'Associació Contra el Càncer a Girona treballem per fer-ho possible, oferint serveis gratuïts i de qualitat per a les persones afectades i les seves famílies. Aquest any hem ampliat l'atenció psicooncològica a nous territoris i hem incorporat serveis com l'estètica oncològica i la logopèdia preventiva per abordar la disfàgia, gràcies a un conveni amb l'ICO. També hem inaugurat un nou espai a Girona per millorar l'atenció integral i humanitzada.

A Sant Hilari, continuem comptant amb el vostre compromís. Des de les taules informatives fins a la col·lecta anual, recaptant més de 2877 € el 2024. I aquest any ho tornarem a fer: més visibles, més forts, més compromesos.

Gràcies a les 643 persones sòcies, 410 voluntàries i totes les entitats col·laboradores. Gràcies, hilarienques i hilariencs, per fer costat, per sumar vida.

Per qualsevol necessitat, recordeu que estem disponibles les 24 hores del dia al 900 100 036 i a www.contraelcancer.es.

Bones festes i visca Sant Hilari!

Càritas Parroquial de Sant Hilari Sacalm

La Festa Major és temps de música, de llum, de retrobaments. Però també pot ser —i hauria de ser— temps per obrir els ulls i el cor. Per recordar que, al costat de la festa, hi ha realitats que necessiten el nostre compromís. La caritat no fa vacances, perquè la necessitat tampoc ho fa.

Des de Càritas Parroquial de Sant Hilari, volem dir-vos "gràcies". Gràcies a tots els qui feu possible que arribi esperança a tantes llars i persones. Des dels equips d'Acollida, d'Aliments, del Rober o de Persones Grans, s'està fent una tasca senzilla però profunda: posar la mirada en qui més pateix, i fer-ho amb tendresa i dignitat. Cada visita, cada paquet d'aliments, cada conversa, cada trucada, cada peça de roba, és un gest concret que diu a algú: "No estàs sol".

Aprofitem també aquest espai per agrair, de tot cor, la tasca entregada de Xavier Puigdevall, que ha estat president de Càritas en una etapa exigent i plena de canvis. La seva dedicació, el seu esperit de servei i la seva manera de fer, discreta però eficaç, han estat un regal per a la nostra comunitat. Ara, amb il·lusió i confiança, iniciem una nova etapa sota la direcció de Gil Jumbert, a qui desitgem encerts, força i molta estimació per continuar aquesta missió.

Que la Festa Major ens recordi que celebrar és també compartir. Que estimar és la millor manera de fer festa. I que Crist, que va passar pel món fent el bé, ens convida a fer el mateix... també avui, també aquí. Siguem solidaris i, tots plegats, aportem-hi el nostre granet de sorra.

Des de Càritas, us desitgem una molt bona Festa Major!

Coral de Can Blat: cantar amb cor, viure amb passió

Un any més, la Coral de Can Blat continua sent una veu viva a Sant Hilari. I ho fem amb entusiasme, amb amistat i amb el convenciment que cantar és molt més que afinar: és compartir, emocionar i fer poble.

Enguany vam tenir el privilegi de repetir una experiència molt especial: participar en el programa "La Missa" de TVE2, enregistrada a Sant Cugat del Vallès per Tots Sants. Va ser una jornada intensa, viscuda amb emoció i responsabilitat, que ens va fer sentir part d'una comunitat més àmplia.

Hem estat presents a diverses trobades de corals (Osor, Arbúcies i, enguany també, Sant Celoni, entre altres), espais d'intercanvi i germanor que ens omplen d'energia. També hem mantingut amb il·lusió els concerts habituals a Sant Hilari, on el públic fidel i proper ens fa sentir com a casa. I, com sempre, hem continuat col·laborant amb Càritas Parroquial, convençudes que la música pot ser també un gest solidari.

Des de les juntes de Can Blat, el suport ha estat constant i imprescindible. Ens sentim engrescades i agraïdes, amb ganes de continuar creixent i obrint la porta a noves veus que vulguin sumar-se a aquest hàbit tan sa i bonic que és cantar en coral.

I no podem oblidar les cantaires que ja no són entre nosaltres, però que sabem que continuen cantant, des del cor i amb el cor.

Continuem endavant, fent música i fent camí juntes.

Visca la Coral de Can Blat i visca Sant Hilari! Bona Festa Major!

ASSOCIACIÓ DE GENT GRAN "CAN BLAT"

Can Blat, una nova etapa plena de vida

Aquest any a Can Blat hem encetat una nova etapa amb canvi de junta i moltes ganes de continuar fent créixer el nostre casal. Volem que sigui un espai més obert, viu i inclusiu, on totes les maneres de viure la vellesa siguin benvingudes.

Una de les novetats que ens fa especial il·lusió és que ara també obrim als matins. Això ens permet trobar-nos més sovint, compartir estones tranquil·les i començar el dia amb bona companyia.

També volem destacar la gran participació en el tradicional Homenatge a la Vellesa d'enguany. Va ser un dia molt lluït, amb l'acompanyament dels gegants fins a l'església, la missa cantada per la coral de Can Blat i el dinar de germanor. Un dels moments més emotius va ser, sens dubte, l'entrega de plaques a les persones que aquest any fan 90 anys. Aquests instants ens fan sentir orgullosos del camí recorregut i ens donen força per continuar sumant plegats.

Des del casal convidem a tothom a venir, conèixer, participar i fer seu Can Blat, que volem que es converteixi en un lloc de trobada, de vida i de referència per a tota la gent gran del poble.

Us desitgem a totes i tots una molt bona Festa Major!

Les Puntaires i el mocador nou de la geganta Blanca

Aquest any les puntaires estem orgulloses d'haver confeccionat i entregat un mocador nou a la nostra estimada geganta Blanca. Un mocador que vol ser un punt d'unió entre la cultura popular i el patrimoni cultural, representat en l'art tradicional de les puntes al coixí.

Animem a tothom que tingui curiositat a acostar-se a Can Blat i provar aquest art que, amb paciència i dedicació, ens connecta amb les nostres arrels i ens ajuda a preservar un patrimoni viu.

A més, us convidem a tots i totes a assistir a la XXVI Trobada de puntaires de Festa Major, per gaudir i compartir una estona amb nosaltres.

Us desitgem una molt bona Festa Major!

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS
SELVA INTERIOR

Un any més, Òmnium Selva Interior continua oferint activitats i noves propostes a Sant Hilari i, tornem a fer un repàs de tot el que s'ha fet des de setembre del 2024 fins avui.

Com és tradició, l'11 de setembre vam participar en l'ofrena floral al monument del General Moragues. Vàrem tornar a muntar l'arbre dels desitjos a la Biblioteca Soledat Ridaura i Feixas, on va romandre totes les vacances de Nadal, amb èxit entre el públic infantil.

Hem continuat amb el nostre compromís de col·laboració amb l'Àrea de Ciutadania de l'Ajuntament mitjançant el projecte Vincles, que ajuda les persones nouvingudes a practicar el català en entorns informals. Es van reprendre les trobades el mes d'octubre amb 10 aprenents homes i 12 dones, es van fer dos grups per problemes d'horaris d'uns i altres, amb 5 voluntaris acompanyants.

Per cinquè any consecutiu hem col·laborat tant en el finançament com en el jurat, a la Beca de Recerca d'investigació històrica per realitzar un article de recerca sobre la vila i el terme municipal de Sant Hilari. Enguany l'ha guanyat en Jaume Busquets amb el títol: "Les guerres carlines (1833-1875), un patrimoni per explicar".

Un any més hem pogut organitzar una de les sessions del FOC (Festival Òmnium de Cinema), en la qual es van projectar sis curtmetratges de ficció i documentals i els assistents van poder votar els seus preferits i així contribuir al Premi del Públic.

Per Sant Jordi vam organitzar l'Estenem Poesia, una activitat que es va incloure en totes les altres organitzades per l'Ajuntament de Sant Hilari, amb la participació de l'Escola Guilleries, l'IE Cent Fonts, l'Escola de Música, la Biblioteca i la Casa de Cultura. Els alumnes de quart, cinquè i sisè van fer grups per llegir les poesies triades, acompanyats amb les peces musicals interpretades pels alumnes de l'Escola de Música i després cadascun va estendre la seva poesia a les cordes. L'obsequi va ser un exemplar de la revista Cavall Fort o Tatano.

Finalment, vam participar en la recollida de la Flama del Canigó. Enguany vam començar a Vilobí d'Onyar, parada a Joanet on ens vàrem trobar amb els Atletes de Santi Hilari i també els ciclistes d'Arbúcies, lectura del manifest i ells van ser els encarregats de fer-la arribar al poble fins al punt de trobada a la Plaça Doctor Gravalosa, on es va encendre el peveter i es va tornar a llegir el manifest. Tot seguit, festa grossa organitzada per l'Ajuntament.

Enguany l'alumnat de Sant Hilari, concretament l'Institut Anton Busquets i Punset i l'IE Cent Fonts, ha participat un cop més en el Sambori. La festa es va celebrar el 12 de maig a Girona.

A més de tot això, Òmnium Cultural té moltes propostes en defensa de la llengua, els drets civils, la cohesió social i la cultura del nostre país. Una de les voluntats de la nostra territorial és poder fer actes i activitats per tota la comarca i portar el català i la cultura catalana arreu del territori.

Si teniu interès a saber més coses o a col·laborar, podeu dirigir-vos a la membre de la Junta, Quimi Sarqueda, o escriure'ns a selvainterior@omnium.cat. I anem fent País, qui dia passa any empeny!

VISCA LA CULTURA I VISCA LA FESTA MAJOR DE SANT HILARI!!

junts per Sant Hilari

Hilarienques i hilariencs,

Les darreres eleccions municipals ens van atorgar dos regidors. Tot i això, a Junts per Sant Hilari continuem treballant amb fermesa. Ens satisfà veure que algunes de les nostres propostes han estat assumides pel Govern, tot i que les presentin com a pròpies.

És el cas del cos de policia local, una aposta clara del nostre programa, o de les inversions a les instal·lacions esportives, durant anys abandonades.

La proposta més transformadora de Junts mira al futur: convertir Sant Hilari en un referent en energies renovables. El sol i el vent són recursos que podem aprofitar per generar energia neta i pròpia. Això és viable, rendible i legalment reconegut per la normativa europea.

Per això hem presentat una ordenança valenta i urgent per impulsar aquest canvi. No podem esperar més.

També denunciem la deixadesa que empitjora la imatge del poble. Cal actuar amb responsabilitat i projecte.

A Junts per Sant Hilari continuem compromesos amb el futur del nostre municipi i amb el benestar dels seus veïns i veïnes. Treballem per un poble viu, segur i sostenible.

Us desitgem una Festa Major plena d'alegria, orgull i bon ambient.

Bones festes a tothom!

PIG
PARTIT INDEPENDENT DE LES GUILLERIES

Molta feina feta, molta feina per fer

El passat 17 de juny es van complir dos anys de la present legislatura, la meitat del mandat que la gent de Sant Hilari ens va confiar.

La combinació d'aire fresc i experiència de l'equip de govern ens ha permès treballar per aquells compromisos que vam adquirir per Sant Hilari. Amb el pla de mandat com a full de ruta, el govern del PIG hem assolit en aquests 2 anys, projectes de gran envergadura com la municipalització del servei d'abastament d'aigua, les obres a la Residència de Gent gran, que milloraran l'estada de residents, familiars i treballadores o l'esperat bus que ens uneix amb Vic i que en els pròxims dies per fi serà una realitat. Al mateix temps, ja hem iniciat les obres de remodelació del pavelló d'esports, i hem engegat projectes de present i futur, com l'arribada de la Guilla Go, una targeta adreçada als joves per tal d'apropar-los al comerç local.

Per endavant ens queden reptes il·lusionants que han de fer de Sant Hilari un molt bon lloc per viure i del que veïns i veïnes ens en sentim orgullosos. Projectes que han de millorar la vida de les persones, han de promoure el turisme a Sant Hilari, han de garantir oportunitats per formar-se, treballar i viure i han d'atendre les necessitats des de joves fins a gent gran.

Arribats a la meitat de la legislatura, el PIG assumim el compromís de continuar treballant fidels als valors i a la manera de fer que ens defineix per tirar endavant els projectes a què ens vam comprometre per aquest mandat.

Ara toca gaudir amb la família i els amics, de la nostra festa per excel·lència. Des del PIG us fem arribar els millors desitjos per aquesta Festa Major, que la gaudiu com cal i que sigui una mostra de convivència, plena de disbauxa, respecte i civisme.

Visca Sant Hilari

ESQUERRA REPUBLICANA
Sant Hilari Sacalm

La Festa Major ja és aquí!

Un any més, arriba un dels moments més esperats pels hilariencs i hilarienques.

Són dies de retrobaments, de carrers plens de vida i de cultura popular. Però, més enllà de la celebració, la Festa Major és també una oportunitat per reflexionar. Des d'Esquerra Sant Hilari, volem un poble viu tot l'any, no només aquests dies.

Per fer-ho possible, cal apostar decididament per un comerç local fort, que mantingui els carrers actius i generi oportunitats per a tothom. També és hora de posar fi a una deixadesa que fa massa temps que arrosseguem: la neteja i el manteniment dels espais públics han de ser una prioritat. Volem un Sant Hilari cuidat, digne i agradable per viure-hi i passejar-hi cada dia.

I encara més important: cal recuperar allò que ens fa únics. La nostra identitat, les tradicions, la cultura popular que ens arrela i ens uneix. Aquests dies de Festa Major, més que mai, sentim la necessitat de tornar a ser un poble orgullós de qui és.

Des d'Esquerra Sant Hilari Sacalm, treballem i continuarem treballant per un poble que faci goig tot l'any, i on tothom tingui ganes de viure i quedar-s'hi.

Només ens queda dir... Que comenci la festa!

Bona Festa Major a tothom!

Consell Local de la República
Sant Hilari Sacalm

El 7/9/2020 es formalitzava la constitució del Consell Local de la República (CldR SHS), i des de les Guilleries continuem fent camí per assolir la plena llibertat de la nostra nació.

Els membres de la Junta rectora del Consell Local volem manifestar que continuem creient en el Consell de la República (creat el 8/3/2018 i presentat públicament el 30/10/2018), i per això, l'any passat es va procedir a la renovació de la Junta i amb més ànims que mai estem fent pinya amb el nou govern del Consell, que després de la renúncia del Molt Honorable president Carles Puigdemont, també ha estat renovat.

El nou president escollit és en Jordi Domingo, que, fa mesos va ser al nostre poble explicant-nos que era el Consolat del Mar i la feina que va fer quan va exercir de Cònsol Major.

El Consell ha de ser rigorosament i rabiosament democràtic i republicà. El Consell és una cama del moviment independentista per poder disposar:

- del cens amb la Identitat Republicana (IDR)
- d'una legislació republicana, pensada per al nou governament de la nació.
- d'un pou de pensament català: qui som?, quin lloc volem ocupar al món?, què podem oferir al món?, quines propostes fem davant els reptes globals?...
- d'una xarxa diplomàtica per relacionar-nos amb els Estats, Parlaments, moviments independentistes d'arreu del món, organitzacions internacionals de protecció dels drets humans, moviments de desobediència civil.

El Consell és una valuosa eina per anar imaginant i creant el país que volem! Som-hi!

MAIL: santhilarisacalm@consellslocals.cat
TW: @CLdR_SHilariS
IG: @Cldr_santhilarisacalm

Aliança Catalana

Hilariencs i hilarienques, ja estem de festa major!!

Aliança Catalana ha arribat a Sant Hilari per a defensar tenir un poble net, arranjat, ordenat i segur!!

Lluitarem per a recuperar el turisme familiar, el comerç i l'economia local. La nostra política és que els diners dels hilariencs on millor estan és a la butxaca dels hilariencs.

També volem dir-vos que defensem i defensarem sempre la democràcia i el lliure-pensament. Volem un poble on tothom serà ben rebut, sempre que s'integri i respecti la nostra cultura, les nostres tradicions i els nostres valors.

Bona festa major i, sobretot, seny i ordre!!

Ens podeu contactar a laselva@aliancacatalana.cat

Per l'Associació de Dones La Violeta aquest any no és un any qualsevol. Enguany celebrem 20 anys d'història, de lluita, de germanor i de compromís amb el nostre poble i amb totes les dones que en formen part. Des de l'Associació de Dones La Violeta, ens sentim orgulloses d'haver arribat fins aquí.

Fa 20 anys i escaig, un grup de dones valentes i decidides es van ajuntar amb un objectiu clar: crear un espai on les dones del poble poguessin compartir experiències, aprendre juntes i fer sentir la seva veu. I així va néixer la nostra associació, que avui segueix més viva que mai! Han estat dues dècades de tallers, xerrades, actes culturals, mobilitzacions, suport mutu i, sobretot, molta amistat.

Hem estat aquí per acompanyar-nos les unes a les altres, per defensar drets, per recordar a totes les dones que som i serem una força imparable. I aquest any, més que mai, volem celebrar-ho amb totes vosaltres!

Per això, aquesta Festa Major la vivim amb més il·lusió que mai. Perquè la festa també és alegria, és llibertat, és trobar-nos a les places i als carrers, és ballar, riure i compartir. Que aquests dies siguin un homenatge a totes aquelles dones que ens han precedit i a totes les que vindran després!

Així que, empolaineu-vos, i deixeu-vos portar pel ritme de la festa! Que surtin els Gegants i capgrossos, que baixin els Carretons, que les colles surtin a ballar i que el poble s'ompli d'alegria!

PERQUÈ SOM DONES, SOM POBLE, I SOM FESTA!

Visca la Festa Major i visca La Violeta!

RESUM METEOROLÒGIC SANT HILARI SACALM, ANY 2024

Seguim l'escenari de canvi climàtic, però amb una lleugera recuperació en la pluviometria i un topall en les temperatures

Marc Fauchs
Col·labora: Regidoria de Medi Ambient

Desembre 2024 - Les Agudes i el Turó de l'Home enfarinats

A les portes d'una altra Festa Major, aprofitem per fer un repàs meteorològic d'aquest últim any.

L'estiu de 2024 va ser menys càlid que els anteriors, però cal recordar que veníem de dos estius extremadament calorosos arreu del nostre país i també a Sant Hilari. Cal remarcar els últims 6 dies de juliol i els primers dies d'agost, perquè la calor va ser especialment intensa en aquelles dates, assolint una temperatura màxima de 36,7 °C el dia 30 de juliol.

Pel que fa a la precipitació, es van acumular un total de 192 l/m² entre els mesos de juny i agost, destacant un mes de juny molt plujós amb 93 mm acumulats.

La tardor de 2024 va ser poc fresca o freda a Sant Hilari, com sol passar últimament, i el primer dia amb temperatura mínima negativa no va arribar fins al dia 10 de desembre (l'any en què ha arribat més tard, com a mínim des del 2016). Pluviomètricament parlant, va ser una tardor força seca i, en el període tardorenc, s'enregistraren un total de 208 l/m², força per sota de la mitjana habitual per a aquests mesos. L'any 2024, en conjunt, va registrar 842,4 l/m², gràcies principalment a la primavera plujosa que vam tenir.

L'hivern de 2024 a 2025 no ha tingut cap entrada freda contundent, però ha estat una mica més fred que els anteriors. Fins i tot la neu es va poder veure en tres ocasions durant l'hivern, tot i que sempre de forma testimonial, deixant només una lleugera enfarinada durant la nit i primera hora del dia 11 de desembre. El mes de febrer va ser plujós, amb un total de 75 mm acumulats.

De la primavera d'enguany cal destacar, i molt, la notable precipitació caiguda al març a tota la zona del Montseny-Guilleries, amb un registre oficial de 452 l/m² acumulats al nostre poble.

Després d'un març extraordinàriament plujós, l'abril va ser força més sec del que és habitual, i vam tancar el mes amb 57 mm acumulats. Per tancar la primavera, el maig també ha començat amb precipitacions destacables, i a l'hora d'escriure aquest text ja portem més de 50 l/m². En total, aquest 2025 ja portem 675 mm acumulats. Esperem que aquesta bona dinàmica continuï i que l'estiu no sigui extremadament càlid com els últims.

MOLT BONA FESTA MAJOR!!!

Encara que lluny del clima habitual de la zona, aquest any es recupera la pluviometria i les temperatures mitjanes són més suaus tant a l'hivern com a l'estiu

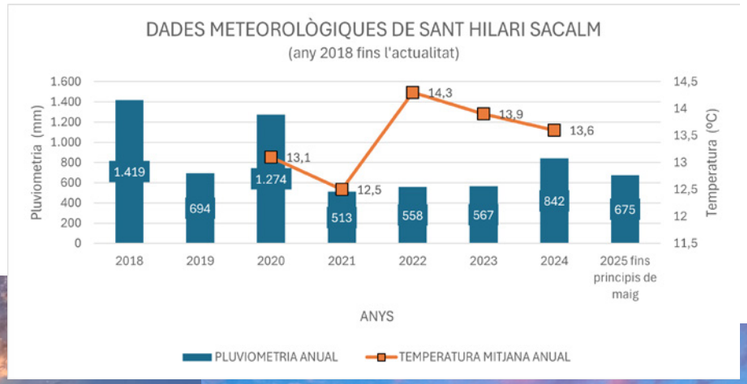

Agost 2024 - Sortida del sol

Octubre 2024 - Posta de sol

TELÈFONS

ajuntament

Ajuntament (oficines)	972 86 81 01	ajuntament@santhilari.cat
Biblioteca	972 86 80 08	biblioteca@santhilari.cat
Arxiu Municipal	972 86 80 08	arxiu@santhilari.cat
Casa Cultura	972 86 86 56	casadecultura@santhilari.cat
Deixalleria Municipal	972 86 88 51	mediambient@santhilari.cat
Material Voluminós i Poda	93 765 31 51	
Agent Ambiental	639 15 24 43	agentambientalshs@gmail.com
Espai Jove	621 29 14 59	cpuigderajols@santhilari.cat
Centre Esportiu Municipal	972 86 97 62	info@cemsanthilari.cat
Oficina de Turisme "Can Rovira"	972 86 96 86	oficinaturisme@santhilari.cat
Museu Guilleries	972 86 96 86	oficinaturisme@santhilari.cat
Promoció econòmica	872 20 55 14	promocioeconomica@santhilari.cat
Ràdio Sant Hilari	972 86 86 56	radiosanthilari@gmail.com
Residència Gent Gran	972 87 28 00	rggsthilari@sumaracciosocial.cat
Tanatori	972 86 81 01	

serveis

Aula de Música Municipal	972 87 21 64	amsanthilari@emvic.cat
Casal de Gent Gran "Can Blat"	972 86 87 32	associaciocanblat@gmail.com
Escola Guilleries	972 86 87 29	b7003434@xtec.cat
Correus	972 86 94 00	santhilari_sacalm.girona@correos.com
Escola Bressol Municipal La Baldufa	972 87 28 88	labaldufa@santhilari.cat
Institut Escola Sant Hilari		b7011081@xtec.cat
Infantil - Primaria	972 86 94 83	
Secundària - Batxillerat	972 86 93 58	
Parròquia de Sant Hilari	972 86 82 22	parroquia.sthilari@gmail.com

sanitat

Àrea Bàsica de Salut -CAP-	972 87 22 77	
Consorci de transport sanitari de Girona	972 41 00 10	operacions@ctscgirona.com
Farmàcia Broto	972 86 80 98	joseprbroto@cofgi.org
Farmàcia Muntalt	972 86 90 49	fxaviermuntalt@cofgi.org

seguretat

Emergències	112	
Guàrdia Municipal	972 86 81 23 699 49 20 60	guardiamunicipal@santhilari.cat
Mossos- Santa Coloma - Violència Domèstica	112 / 972 18 16 75 900 900 120 016	900900120@gencat.cat

COL·LABORADORS

AGÈNCIES DE VIATGES			
Rossell Vacances	972 86 80 79		rossellvacances@gmail.com
ARQUITECTES, ARQUITECTES TÈCNICS I ENGINYERS			
C2 ARQ SLP (gestió integral de projectes)		625 448 904	c2arq@c2arq.cat
Gstió arquitectura & immobiliaria (Gerard Tordera)		619 906 578	info@gstio.cat
Isabel Font Mercader (arquitecta)	972 87 20 41	693 454 258	fontmercader@hotmail.com
Maria Cerver (arquitecta tècnica)	972 86 93 06	630 685 930	mariacerver@gmail.com
Mª Carme Saurina Porta (dissenyadora d'interiors)		610 562 233	estudienblau@gmail.com
ASSESSORIES I ASSEGURANCES			
Agència Suy	972 86 88 33		agenciasuy@gmail.com
Gestoria A.C.A. J. González	972 87 21 75		assessoria.aca@gmail.com
Mapfre - G. Assegurador	972 86 90 50		nripoll@mapfre.com
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net
BARS			
Bar Chapete	972 86 99 94	615 515 586	
Bar Club		682 449 806	
Bar Juani	972 86 83 69	647 112 167	
Cafeteria Bar Moragues		621 189 871	carlos.casique@gmail.com
Pub la Cabanya		647 562 520	lacabanyashs@gmail.com
Bar Toc		631 287 025	nabeeljuut95@gmail.com
BENZINERES			
Estació de Servei Sant Hilari BP	972 87 20 30		
CARNISSERIES I CANSALADERIES			
Carns i embotits Homs	972 86 82 92	639 237 292	albert.santaugini@gmail.com
Can Barnet	972 86 87 47	722 669 371	canbarnet@gmail.com
Carns i embotits Masó	972 86 82 41		
Carnisseria i Xarcuteria Can Cisquet	972 86 82 67		carnisseria.cancisquet@hotmail.com
Joan Valls Bosch- Can Cabré	972 86 82 11	625 408 616	vallsboschjoan@gmail.com
CENTRES DE BELLESA			
Àngels Suy (Estètica i salut)	972 87 23 56	619 183 371	suyestetica@yahoo.es
Estètica i Teràpia E.Elias	699 018 468	649 591 237	estetica_elias_04@hotmail.com
Filu centre estètica	972 86 84 70	699 968 480	filo.estetica@gmail.com

CLÍNICA DENTAL

Clínica Dental Dr. Joan Mª de Ribot i Porta	972 86 98 14		
Clínica Dental Sant Hilari		675 462 460	santhilaridental@gmail.com

CLÍNICA VETERINARIA I PERRUQUERIA CANINA

L'Eriçó Blau	972 86 87 53	630 177 405	cveterinariblau@gmail.com

COMERCIALS

Comercial Màiquez S.L.	972 86 91 28		info@comercialmaiquez.com

COMESTIBLES

Bonpreu	972 12 92 58		
Fruiteria i Celler Jordi Bayés	972 97 61 56		fruiteriajordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com
Productes agroalimentaris Ponet (Gosby i BonArea)	972 87 22 84	659 909 583	rosellmoragas@hotmail.com
Supermercat Charter Consum	972 86 92 87		rstores.sl@gmail.com
Supermercat Condis	972 86 85 61		c0295@condis.es
El rebost de l'Omkar (fruiteria i verdures servei a domicili)		631 882 715	
Aliments Es Pla		632 148 713	singhharisanjit@gmail.com

CONFITERIES

Pastisseria Duran	972 86 81 14		annaduranfuguet@gmail.com
Pastisseria l'Artesà	972 87 39 94		
Pastisseria Malet Torrent	972 86 93 08		info@malet.cat
Pastisseria Masó	972 86 94 85	678 334 738	josepmariamaso@hotmail.es
La Dama d'Ayma	972 86 94 12		

CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES

Art Català	972 86 95 18		artcatala@grn.cat
Taller Nou Sant Hilari SL	972 86 91 88	679 582 793	tallernou@gmail.com
		617 549 114	

CONSTRUCTORS D'OBRES I SERVEIS IMMOBILIARIS

Albert Baena Prat		617 291 173	abpaleteria@gmail.com
Construccions Àngel Toro	972 86 92 43	610 228 381	atoroluque@hotmail.com
Construccions Casas (Albert Casas)	872 02 49 73	660 001 671	construccionscasas@gmail.com
Construccions Josep Carrillo		690 870 989	carrillo.jose.1969@gmail.com
Construccions i reformes Dani Juvanteny		649 591 546	
Obres i reformes Vilamala		650 117 315	
Obres Montseny, S.L.U.		699 141 748	
Obres Salvador Bosch		688 919 980	vadobosch1970@gmail.com
Obres Jordi Marcó Saiz	972 86 95 52	650 326 973	obresjmarco@gmail.com
Claus en mà		649 330 626	contacte@clausenma.com

SERVEIS IMMOBILIARIS

Finques Valls	972 16 27 19		valls@finques-valls.com
GSTIO arquitectura & immobiliaria (Gerard Tordera)		619 906 578	info@gstio.cat
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net

DISTRIBUCIONS DE BEGUDES

Distribucions Josep Molas		625 335 510	jmolas67@gmail.com

DROGUERIES

Clarel			

ELECTRICITAT INDUSTRIAL

Coval Servi	872 29 01 12	621 410 600	info@covalservi.com

ELECTRODOMÈSTICS

Botigues Rossell-Confort electrodomèstics	972 86 96 95	603 011 986	joseprossell@confort-electro.com
Can Vilamala	972 86 93 14	690 870 991	canvilamala@canvilamala.com
Singh Telecom- electrònica i mòbils	972 86 99 59	634 002 200	singhtelecom1@hotmail.com

ENSENYAMENTS

Centre Formació Permanent d'Adults	972 86 86 56		casadecultura@santhilari.cat
SH Concept Formació		672 371 690	formacio@shcformacio.com
One Way -Mercè Pallarols		695 178 543	merce.pallarols@gmail.com

ESTANCS

Casa Mimó	972 07 48 61		estanc1.santhilari@gmail.com
Estanc Duran	972 86 80 05		amimofontane@gmail.com

ESPORTS

Centre Esportiu Municipal	972 86 97 62		info@cemsanthilari.cat

EXCAVACIONS

Excavacions i Àrids Joan Rovira		616 446 688	info@excavacionsjrovira.com
Excavacions i llenyes Pagès, SL	972 87 21 94	606 936 940	excavaciopages@gmail.com

FARMÀCIES

J. R. Broto Soucheiron	972 86 80 98	680 585 554	joseprbroto@cofgi.org
Xavier Muntalt Brugués	972 86 90 49		fxaviermuntalt@cofgi.org

FERRETERIES

Camó-Ridorsa - Can Jombo - Optimus Ferreteria	972 86 83 08		canjombo@qfplus.com

FERROS FORJATS I CARROSSERIES

Abricometal (Francesc Silva)		618 851 888	abricometal@gmail.com
Art Català		972 86 95 18	info@artcatala.es
Bonjoch, S.L.	972 87 39 00		bonjoch@bonjoch.net
Serralleria d'alumini Sacalm		605 800 148	alu.sacalm@gmail.com
Serralleria Solà, SL	972 87 21 57	648 122 443	serralleria.sola@gmail.com
Serralleria Toni Juvanteny		635 629 575	tjserralleria@gmail.com

FISIOTERÀPIA

Sacalm Salut, centre de Fisioteràpia i Rehabilitació	649 546 081	677 408 602	sacalmsalut@gmail.com
Centre de fisioteràpia Teresa de Ribot	972 86 92 08		

FLEQUES

Fleca Artesania Danés	972 86 87 97	628 469 656	art.danessl@gmail.com
Forn de pa Solà	972 87 21 07		
La Dama d'Ayma	972 86 94 12		

FLORISTERIES

Plantes Masó Sant Hilari		680 959 343	plantesmasosanthilari@gmail.com

FLORS, PLANTES, JARDINERIA I CULTIUS FORESTALS

Cultius La Pedra Llarga	972 86 95 71	646 711 567	lapedrallarga@gmail.com
Cultius Miralpeix SL	972 86 89 26		cultius@miralpeix.com
Cultius Sacalm		606 100 877	cultius.sacalm@gmail.com
Vivers Guilleries, S.L	972 87 21 94	606 865 399	info@viversguilleries.com
Cultius Pla de la Casa	972 87 20 52	628 090 165	c.pladelacasa@gmail.com

FUSTERIES I MOBLES

Avet Blau	972 86 97 23	972 86 97 22	mobleslavetblau@hotmail.com
FIAM - Aymerich	972 86 81 72		fiamaymerich@gmail.com
Fusteria Damià Masó		626 757 170	
Fusteria Viladelbosch		639 411 107	fviladelbosch@hotmail.com
JMJ Fusteria i Decoració	972 86 97 70	675 655 575	info@jmjfusteriaidecoracio.com
Miquel Rovira S.L.		630 679 444	joanrovirabayes@gmail.com
Ramon Llopis	972 86 87 14	696 575 299	fusteriaramonllopis@gmail.com
Fusteria Muntalt - Joan Juvanteny	972 87 22 80	630 622 917	fusteriamuntalt.joanjros@gmail.com
Artesania i Laser Teixeira	972 87 23 03	695 580 699	teixeira@artesaniateixeira.com
		610 209 458	

FUSTES

Cornellà, S.L.U (serradora)	680 222 805	608 432 369	serradoracornella@live.com

GRÀFIQUES I PUBLICACIONS

Gràfiques Montseny	972 86 84 06		info@montseny-impressors.com

HOTELS, HOSTALS, FONDES, CASES RURALS I RESTAURANTS

Agent Turístic

Àrea Forestal recreativa i de picnic "Camins de Bosc"		619 586 205	caminsdeboscsl@gmail.com

Hotels, hostals i fondes

Vilar Rural de Sant Hilari	972 87 28 20		infosanthilari@vilarsrurals.com
Hotel Balneari Font Vella	972 86 83 05		info@balnearifontvella.cat

Restaurants

Bar Restaurant Aquari "Can Pinotxo"	972 86 93 69	649 192 438	restaurantaquari@hotmail.com
Bar Restaurant Ca La Marta	972 86 89 18	630 051 205	restaurantcalamarta@gmail.com
Els Cortals	972 86 87 95	696 886 164	www.elscortals.cat
L'Isard	972 86 96 09	637 989 613	
La Roda	972 86 81 06		larodasthilari@gmail.com
Restaurant Villavecchia	972 86 95 64	654 309 228	villavecchiascp@gmail.com
Fonda Rita	972 86 80 09	696 786 801	fondarita@gmail.com
Restaurant la Pedra Llarga		608 695 387	
Restaurant Saps què	872 208 136	621 290 363	sapsquerestaurant@gmail.com
La Barraca d'en Torre	972 16 26 65		labarracadentorre@gmail.com

JOIERIES I RELLOTGERIES

La Guilleta Joies	972 86 95 15	615 363 726	mercenogueras68@gmail.com

LAMPISTES I MANYANS

Xemeneies Noufoc	972 86 95 24	638 846 752	info@noufoc.cat
Instal·lacions Carreras	972 86 81 43	607 547 878	tecnic@icarreras.cat
Instal·lacions J.Pallarols, S.L.	972 86 81 64		info@jpallarols.com
Lampisteria Can Vilamala	972 86 93 14	690 870 991	canvilamala@canvilamala.com
Lampisteria Insteny - Xavi Juvanteny	972 86 81 04		info@insteny.com
Remiendos Paco Rojas	972 86 93 87	648 254 837	pacorojas.r@gmail.com
(Tot tipus de manteniment per la llar)			

LLENYA

Excavacions i llenyes Pagès, S.L	972 87 21 94	606 936 940	excavaciopages@gmail.com

LLIBRERIES, COPISTERIES

Casa Mimó		687 510 758	ilamo639096@gmail.com

MANANTIALS EN EXPLOTACIÓ

Font del Subirà	972 86 82 40		ceam@fontsubira.com
Font Vella	972 86 82 50		
Fontdor	93 300 43 18	972 86 90 26	fontdor@vichycatalan.es

MANTENIMENTS INDUSTRIALS

Mecanitzats Macavi, SL	972 87 39 92		oficina.macavi@gmail.com
Mecanitzats Cersa, S.L	972 86 95 48		oficina@cersasl.com

MECÀNICS I COMPRA-VENDA DE COTXES

Autoreparacions Viladelbosch	972 86 94 70		viladelbosch@gmail.com
Garatge Guilleries-Citröen	972 86 88 73		info@guilleries.com
Garatge Trima, S.L. Seat	972 86 83 28		taller@garatgetrima.com
(Grup Volskswagen) Servei de grua			
Motos Malet, S.L.	972 86 90 38	600 375 891	motosmalet@hotmail.com

Motos Villegas	972 87 22 12	665 527 433	motosvillegas@hotmail.com
(venda i reparació de motos, bicicletes i maquinària agrícola)			
Planxisteria i pintura Toni Masó	972 86 94 23	625 071 037	planxisteriatonimaso@gmail.com
Tallers Casas-Güell	972 86 80 95		jcasas1801@gmail.com

MODA, MERCERIES I CONFECCIÓ

Confeccions Montse	972 86 94 72		montse.confeccions@gmail.com
Drapps- moda i calçat	972 86 93 71		drapps15@hotmail.com
Teresa Ripoll	972 86 82 08		info@teresaripoll.com
Little dreamers (Raquel Gómez)		609 082 658	www.littledreamers.es

MEDICINA, MEDICINA ALTERNATIVA

Joan Torres, medicina i dietètica	972 86 89 42	636 577 334	guitartlourdes@hotmail.com
Centre de teràpies naturals Jordi Vila VitalNatur		669 175 929	info@jordivilavitalnatur.com

ÒPTIQUES

Òptica Xica	972 86 89 60		opticaxica@gmail.com

PEIXATERIES

Peixateria Llorà (especialitat peix de costa)	972 86 83 21		peixosllora@gmail.com

PERRUQUERIES

BeArtist	972 86 82 94		bea_hj_@hotmail.com
Clips	972 87 28 53	680 289 256	carinanelia@gmail.com
Carme Garriga	972 86 80 20		cgllopis@hotmail.com
Carme Ramon (home i dona)	972 86 89 51		carmeramonbasela@gmail.com
Louan	972 87 21 50	640 136 193	louan@louan.net
Maria Roquet	972 86 84 14		perruqueriamariaroquet@hotmail.com
Perruqeria Silvia	972 86 82 65		silviacornella@yahoo.es
ML Perruqueria i estètica unisex	972 86 94 58	659 300 377	mlucena1987@gmail.com
Imatge SHS (home i dona)	972 86 97 82		imatge2003@hotmail.com
Perruqueria Josmay (depilacions)	972 86 93 48	610 420 335	josmay.27@hotmail.com
Monsil perruqueria (home i dona)	972 86 89 97	658 257 750	p.montsesilvia@gmail.com
Perruqueria Styl Inés Cantizano	972 86 82 70	676 363 714	perruqueriastylines@gmail.com
Rovira Perruquers	972 86 85 08	674 336 163	roviramaso@gmail.com
Sara Frigola Perruqueria	872 00 75 27		

PINTORS

Pintem per art, S.L		636 771 814	pintemperartsl@gmail.com
Pep Molas pintura		660 311 191	pepmolas75@hotmail.com
Jam pintor		635 685 440	jamcolor74@gmail.com

PSICOLOGIA

Estímul (logopèdia, pedagogia, psicologia)		676 428 145	nuriafabregasc@gmail.com

TORNERIES

Artesania Artidecoració, S.L.	972 86 82 14	617 539 455	joaquimsaurinaporta@gmail.com
Artesania Danés, S.L.	972 86 87 97	628 469 656	art.danessl@gmail.com
M.D.C., S.A	972 87 22 26		mdc@mdc.es
Packaging Solà. SLU (Albert Puig)	972 86 88 55		info@solasl.com

TRANSPORTISTES

Teisa- Hispano S.A	972 20 48 68		comercial@teisa-bus.com
Transports J. Valls	972 87 20 52	628 090 165	ancose68@gmail.com
Transports Jordi i Carles Elias	606 918 061	636 015 722	transjelias@hotmail.com
Transports Josep Canaleta i fills		699 978 314	
Moragas	972 86 86 07		moragas@moragas.com
Transports Bayés & Buhils, SL		609 955 462	transportsbayesbuhils@gmail.com

TROFEUS, PUBLICITAT I REGALS D'EMPRESA			
Trofeus Wanscat. Grup Wanscat	972 87 22 23	610 414 076	info@wanscat.cat
VARIS			
Aporta	972 87 23 51		
Autocamper Guilleries (lloguer autocaravanes)		682 345 440	autocamperguilleries@gmail.com
Fedor, S.A.	972 86 82 00	629 865 501	fedorsa@fedorsa.com
Hidroserveis Guilleries, S.L.		659 430 864	hidroserveis@gmail.com
(Bombes d'aigua i instal·lacions)			
Magatzems Sant Hilari	972 86 80 11		
Material Construcció Guilleries, GRUP GAMMA	972 87 21 05		guilleriesgamma@gmail.com
Bugaderia autoservei i tintoreia Destaca		607 701 113	asarbo@gmail.com
Video Oca- Toy Planet	972 86 96 76		sthilari@videooca.com
VINS I BEGUDES			
El Celler d'en Jordi		659 446 469	cellerdenjordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com

GRÀCIES

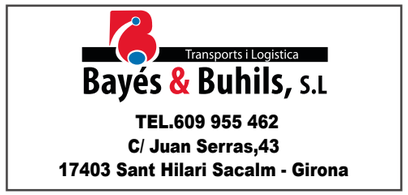

«Correfoc»
d'Adrià Moragas Alemany

L'Ajuntament ha convidat a participar totes les diferents entitats del poble. L'Ajuntament no comparteix, necessàriament, l'opinió dels autors.

No és permesa la reproducció total o parcial dels escrits i de les fotografies sense permís dels autors.

Ajuntament
de Sant Hilari Sacalm